การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิทยานิพนธ์

ของ

สุเทวี กังฮา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ISBN 974-451-398-5

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2545

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่า ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ผศ. นรา บูรณรัช)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ผศ. นรา บูรณรัช)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่น สิทธิวัง)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสริม ทัศศรี)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา
(อาจารย์ ดร. ฉันทัส ทองช่วย)

วันที่....เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานกรรมการ อาจารย์ ผศ. นรา บูรณรัช กรรมการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยทักษิณที่ได้ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยระดับปริญญาโท เพื่อใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของนิยามในการพัฒนาเครื่องมือ ความหมาย คุณลักษณะที่แสดงถึงพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เกณฑ์การให้คะแนน และคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดจนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณอาจารย์อดิศร แก้วเซ่ง ที่ให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย พร้อมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ดุสิต ลัคนาศิโรรัตน์ ที่ช่วยในการเก็บข้อมูลในการวิจัย จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ และส่งเสริมกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกคุณบิดามารดา ครู-อาจารย์ และครอบครัวลัคนาศิโรรัตน์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความเมตตา และเป็นกำลังใจสนับสนุนการศึกษาด้วยดีเสมอมา

สุเทวี กังฮา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	50
	งานวิจัยต่างประเทศ	50
	งานวิจัยในประเทศ	51
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	66
	ประชากร	66
	กลุ่มตัวอย่าง	66
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	71
	ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ	76
	การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	89
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	91
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92

บทที่ **หน้า**

5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 122

บทย่อ 122

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 122

กลุ่มตัวอย่าง 122

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 122

สรุปผล 123

อภิปรายผล 127

ข้อเสนอแนะ 135

บรรณานุกรม 137

ภาคผนวก 142

บทคัดย่อ 174

ประวัติย่อของผู้วิจัย 179

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 องค์ประกอบของทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา 36

2 จำนวนโรงเรียนนักเรียนในโรงเรียนแต่ละขนาด 67

3 จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามขนาด 68

4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด 93

5 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด 94

6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด 95

7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด 96

8 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 1 97

9 อำนาจจำแนกของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 1 98

10 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 1 100

11 อำนาจจำแนกของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 1 102

12 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 2 106

13 อำนาจจำแนกของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 2 107

ตาราง **หน้า**

14 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน
สารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 2 108

15 อำนาจจำแนกของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกัน
สารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 2 110

16 ความเชื่อมั่นและความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกัน
สารเสพติด จากการทดลองครั้งที่ 2 112

17 จำนวนข้อความในแต่ละคุณลักษณะ ของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับ
เจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด 113

18 ความเชื่อมั่นและความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของเครื่องมือวัดพฤติกรรม
การป้องกันสารเสพติด จากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ 114

19 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 115

20 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 116

21 เกณฑ์ปกติของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 117

22 เกณฑ์ปกติของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อ
การป้องกันสารเสพติด 118

23 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกัน
สารเสพติด 145

24 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย
เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด 150

25 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน
สารเสพติด 155

26 ดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกัน
สารเสพติด 156

ตาราง **หน้า**

27 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด …. ……..…….…… 166
28 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด ……...…..…… 167
29 เกณฑ์ปกติของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด ……...…….……... 168
30 เกณฑ์ปกติของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อ
การป้องกันสารเสพติด ……...……..……. 169

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 องค์ประกอบทักษะชีวิต 34
2 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 76
3 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 80
4 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับ
การป้องกันสารเสพติด 83
5 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อ
การป้องกันสารเสพติด 86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาสารเสพติดในประเทศไทยเป็นปัญหาสังคมนับวันจะทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาบุคลากรและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหานี้ ได้มีนโยบายเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด เพื่อต่อสู้ปัญหาในลักษณะการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนทุกคนในสังคม ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด เพื่อให้เยาวชนห่างไกลสารเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2542 : คำนำ)

เยาวชนซึ่งอยู่ในวัยกำลังศึกษาเล่าเรียนถือเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงสืบไป หากได้รับการพัฒนาตามแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ย่อมเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต (อาธิ ครูศากยวงศ์.2542 : 64)จะเห็นได้ว่าเยาวชนกลุ่มดังกล่าวจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดซึ่งสถาบันในสังคมทุกสถาบันจะต้องทนุบำรุงและปลูกฝังให้เจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ แต่ในสังคมปัจจุบันยังพบว่าเยาวชนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในชีวิตและไม่อาจจะแก้ไขได้ด้วยตนเอง จึงหันไปพึ่งสารเสพติดในลักษณะต่าง ๆ อันนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ความเสื่อมโทรมและพิการทางร่างกายที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาสุขภาพจิตและศีลธรรมของคนที่ต่ำลง ความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ มากขึ้น (กัมภณฑ์ จุนโท. 2542 : 50) จนอาจเป็นตัวการทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งควรเป็นพลังสำคัญของชาติในอนาคต ต้องกลับกลายมาเป็นภาระของสังคม จึงจำเป็นต้องได้รับการป้องกันและแก้ไข และเอาใจใส่ดูแลอย่างเร่งด่วน (โสภา ชูพิกุลชัย ชปีลมันท์. 2533 : บทคัดย่อ)

ปัจจุบันถึงแม้ว่าทุกหน่วยงานจะร่วมมือกันรณรงค์และป้องกันอย่างเต็มที่ แต่ปัญหาสารเสพติด ก็ยังแพร่ระบาดเข้าสู่สถานศึกษาอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กบางคนไม่สามารถ

ปรับตัวได้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกลุ่มผู้ผลิต และผู้ค้ายาที่มุ่งจะขยายกลุ่มเป้าหมายไปที่เด็กนักเรียนมากขึ้น (กรมวิชาการ. 2541 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3) พบว่าปัจจุบันปัญหาการแพร่กระจายของสารเสพติดในโรงเรียนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและสถิติที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษามีสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากความอ่อนแอของสถาบันทางสังคมและชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม อย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป เยาวชนตกอยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก ขาดความรักความอบอุ่นและการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ หลายชุมชนมีการจำหน่ายสารเสพติดที่ผลิตได้ง่าย ๆ ขยายวงกว้างอย่างรวดเร็วจนยากจะปราบปราม ทำให้มีเครือข่ายการจำหน่ายเหมือนสินค้าจำหน่ายตรงสู่กลุ่มนักเรียนมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งเสพติดอันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพ ของนักเรียน นักศึกษา ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นโยบายโครงการโรงเรียนสีขาวจึงเกิดขึ้น เพื่อปกป้องและคุ้มครองเยาวชนในสถานศึกษาให้พ้นจากมหันตภัยสารเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเยาวชนอันเป็นกำลังของชาติที่กำลังอยู่ในวัยเล่าเรียน จึงจำเป็นต้องเน้นให้มีการปลูกฝังความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดให้กับนักเรียน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ . 2543 : คำนำ) ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา ต้องถือว่างานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดนั้นมีความสำคัญยิ่งที่ต้องกำหนดไว้ในแผนงานและกิจกรรมตลอดทั้งปี รวมทั้งต้องให้ความรู้ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติดกับนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้ลดจำนวนผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษา และให้ปลอดสารเสพติดภายในปีการศึกษา 2544 ซึ่งเป็นปีแห่งสถานศึกษาปลอดสารเสพติด โดยถือเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนที่ทุกสถานศึกษาและหน่วยงาน ในสังกัดต้องถือปฏิบัติ ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้ให้ความสำคัญต่อนโยบายการป้องกันสารเสพติดดังกล่าว ได้เริ่มโครงการพัฒนาการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาขึ้นเพื่อให้สถานศึกษามองเห็นความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติด โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างความตระหนักถึงโทษภัยและมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงสารเสพติดอย่างถาวรสำหรับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : คำนำ)

การจัดการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษานั้นได้กำหนดแนวทางให้ความรู้ เน้นในเรื่องของการสร้างความตระหนักถึงโทษภัยและพฤติกรรม การป้องกันและหลีกเลี่ยงสารเสพติดอย่างถาวรสำหรับผู้เรียนโดยเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ปรากฏอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทั้งเนื้อหาโดยตรงและสอดแทรก นอกจากนี้ ยังปรากฏเนื้อหาสอดแทรกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยขอบข่ายสารเสพติดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผลด้านความรู้สึก คือ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสารเสพติด คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ

2. กระบวนการโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสารเสพติดในระดับประถมศึกษาเน้นตามกระบวนการสร้างนิสัย ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และการมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ

3. ความคิดรวบยอดซึ่งสาระที่ให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องสารเสพติดระดับประถมศึกษา คือ สุขภาพ อนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทักษะพื้นฐานทางสังคมและธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 11-14)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสารเสพติดอย่างแท้จริงนั้น ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสรับรู้และตระหนักถึงโทษของสารเสพติด จากการลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งการแสวงหาข้อมูล สรุปข้อมูลเกี่ยวกับโทษภัยของสารเสพติด บูรณาการความรู้โดยการวิเคราะห์ หาทางเลือกการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติของตนเองจนเกิดผลดี ปฏิบัติจริงด้วยความชื่นชม สามารถนำเสนอผลการปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องได้ แล้วนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการหลีกเลี่ยงสารเสพติดในชีวิตจริงจนเป็นนิสัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 20-21) เกี่ยวกับเรื่องนี้ โกวิท ประวาลพฤษ์ (2538 : 22) ได้เสนอแนะซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองครบองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนข้างต้นด้วยวิธีพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ ได้แก่

1.1 รับรู้ว่าสารเสพติดมีอันตราย

1.2 รับรู้ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องหลีกเลี่ยงสารเสพติด

ขั้นที่ 2 ขั้นเลือกทางปฏิบัติ ได้แก่

2.1 เลือกทางปฏิบัติที่จะหลีกเลี่ยงสารเสพติดจากกฎเกณฑ์ และข้อกำหนดทางสังคม

2.2 ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะปฏิเสธสารเสพติดด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ ได้แก่

3.1 วางแผนที่จะปฏิเสธสารเสพติดตามข้อบังคับ และข้อกำหนดของกลุ่มและสังคม

3.2 ปฏิบัติตามแผนปฏิเสธสารเสพติดด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติด้วยความมั่นใจและชื่นชม ได้แก่

4.1 มีความมั่นใจในการปฏิเสธสารเสพติดตามขั้นตอนที่วางไว้

4.2 ประเมินผลการปฏิเสธสารเสพติดได้ด้วยตนเองอย่างชื่นชม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าปัจจุบันหลักสูตรได้กำหนดให้สถานศึกษาสอนเรื่องสารเสพติดในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สุขศึกษาและการพัฒนาบุคลิกภาพ แต่สถิติการแพร่ระบาดของสารเสพติดในหมู่นักเรียนนักศึกษาก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงว่าลำพังการสอนปกติตามหลักสูตรยังไม่ได้ผล สมควรที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนวเสริมที่เรียกว่า “ทักษะชีวิต” (กรมวิชาการ.2540 : 87) กรมสุขภาพจิตจึงได้พัฒนาคู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาขึ้น สำหรับการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (อาชีวศึกษา) เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะที่ดีในการป้องกันสารเสพติด โดยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตในเชิงป้องกันตนเอง ครอบครัว เพื่อน และบุคคลในสังคมจากปัญหาและการแพร่ระบาดของสารเสพติดได้ (กรมสุขภาพจิต. 2543 : คำนำ) และจากการศึกษาของวริศรา วราลักษณ์ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องสารเสพติดพอสมควร โดยสื่อด้านบุคคลที่สนทนาเรื่องสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติดมากที่สุดและทำให้เข้าใจมากที่สุด คือ ครูอาจารย์ ดังนั้น บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน โดยเน้นให้ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทักษะการป้องกันสารเสพติด โดยส่งเสริมการสอนและพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน เพราะเป็นวัยที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาทักษะชีวิตในช่วงนี้จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี และเป็นการป้องกันเยาวชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต ดังนั้น เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกัน

และหลีกเลี่ยงสารเสพติดให้เกิดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นระยะอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ลักษณะนิสัย เจตคติ และทักษะชีวิตที่จำเป็นในการป้องกันสารเสพติด ได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อเตรียมการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้การตรวจสอบความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน หรือตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่า บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดนั้น ต้องอาศัยเทคนิคและกระบวนการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพด้วย ซึ่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดสาระการประเมินส่วนหนึ่งไว้ว่า การประเมินผลการเรียนต้องให้ครอบคลุมพฤติกรรมผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ เพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ดังนั้นการวัดผลประเมินผลนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ของการดำเนินงานตามแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย (ชวลิต โพธิ์นคร. ม.ป.ป. : 36-39)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สถานศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด โดยปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการตามโครงการโรงเรียนสีขาว และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดขึ้นในสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนเรื่องสารเสพติดในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น ภารกิจที่สำคัญอีกอย่างของครูผู้สอนก็คือ จะต้องมีการวัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด แต่ปัจจุบันยังไม่มีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลในด้านดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น เพื่อใช้เป็นประสงค์หรือไม่เพียงใด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือวัดที่มีเนื้อหาและโครงสร้างครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตในการป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา เพื่อใช้ในการวัดและประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น ทั้งนี้ผลจากการสอบวัดและประเมินผลเป็นระยะโดยใช้เครื่องมือวัดดังกล่าว จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ครูแนะแนว และผู้เกี่ยวข้อง ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนปรับปรุงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันสารเสพติด ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเด็นต่อไปนี้

1. หาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด
2. สร้างเกณฑ์ปกติ (norms) และคู่มือการใช้ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ได้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง อันจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ในเรื่องต่อไปนี้

1. การประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา
2. ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการการวางแผนและปรับปรุงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. การติดตามประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นระยะ ๆ ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับใด ทำให้ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องสามารถหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันสารเสพติดได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น
4. ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวในการประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในระดับอื่นๆ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 7,925 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (two-stage random sampling) จำนวน 1,192 คน

3. เนื้อหาที่นำมาสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เป็นเนื้อหาที่กำหนดขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดที่ปรากฏในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยครอบคลุมพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะที่ดีในการป้องกันสารเสพติด โดยเน้นให้สอดคล้องกับองค์ประกอบทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารสพติดในระดับประถมศึกษา ในเชิงป้องกันตนเอง ครอบครัว เพื่อน และบุคคลในสังคมจากปัญหาและการแพร่ระบาดของสารเสพติด

4. การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ประกอบด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด 3 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ด้านพุทธิพิสัย

- เข้าใจถึงโทษภัยของสารเสพติด สามารถวิเคราะห์สาเหตุการแพร่ระบาดและบอกวิธีป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดได้

- เสนอแนวทางการป้องกันการใช้สารเสพติด และการแพร่ระบาดของสารเสพติดในระดับบุคคลและครอบครัวได้อย่างหลากหลาย

4.2 ด้านทักษะพิสัย

- สามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนไปใช้สารเสพติดได้ถูกต้องตามหลักการปฏิเสธ

- สามารถตัดสินและแก้ไขปัญหาเมื่ออยู่ ณ สถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดได้

- สามารถเลือกวิธีจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้

4.3 ด้านจิตพิสัย

- ตระหนักว่าตนเองมีข้อดีในการป้องกันการชักจูงให้ไปใช้สารเสพติด และข้อด้อยที่เสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ไปใช้สารเสพติด

- เห็นใจและเข้าใจผู้ใช้สารเสพติด ผู้เลิกใช้สารเสพติดและผู้ได้รับผลกระทบต่อปัญหาสารเสพติด

- ภูมิใจในตนเองที่ไม่ใช้สารเสพติด

- สามารถแสดงความคิดเห็นต่อบทบาทความรับผิดชอบของตนเองในการป้องกันตนเองและครอบครัวจากการแพร่ระบาดของสารเสพติด

5. การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ประกอบด้วย

5.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

5.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

5.3 ความยากง่าย

5.4 อำนาจจำแนก

5.5 ความเชื่อมั่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้านที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสารเสพติด ดังนี้

1.1 พฤติกรรมพุทธิพิสัยที่เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถทางสมอง สติปัญญา หรือความคิดในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสารเสพติด

1.2 พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติ การกระทำอย่างมีทักษะเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เพื่อแสดงออกให้เห็นถึงแนวทางในการหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด

1.3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงเจตคติของบุคคลต่อการป้องกันสารเสพติด ด้านต่าง ๆ คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม

2. เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด หมายถึง เครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก

2.2 แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง แบบทดสอบสถานการณ์และแบบสอบถามพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะดังนี้

2.2.1 แบบทดสอบสถานการณ์วัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องเพื่อการหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด โดยสมมติสถานการณ์ขึ้นเป็นเรื่องราวสั้น ๆ ให้สอดคล้องกับทักษะสิ่งที่ต้องการวัด คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และมีรูปแบบคำถามที่ถามให้ผู้ตอบระบุหรือเลือกแนวทางการปฏิบัติเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับตนเอง

2.2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดว่าเคยปฏิบัติมากน้อยเพียงใดในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยมีตัวเลือกเป็น “ปฏิบัติเป็นประจำ” “ปฏิบัติบางครั้ง” และ “ไม่เคยปฏิบัติ”

2.3 แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด หมายถึง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งสร้างเป็นมาตราวัดเจตคติ โดยใช้เจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด 4 ด้าน คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจ ผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือวัดด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือวัด หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือวัดที่สามารถวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและนิยามที่กำหนดไว้ ซึ่งตรวจสอบ ความเที่ยงตรง 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อความ/สถานการณ์กับคำนิยามและการกำหนดคะแนนให้กับตัวเลือกโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of objective congruence : IOC)

3.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (item- test correlation) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson product moment- correlation coefficient)

3.2 ความยากง่าย (difficulty) ของเครื่องมือวัด หมายถึง คุณสมบัติของข้อสอบที่บอกให้ทราบว่าข้อคำถามนั้น มีคนทำถูกมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้โดยแบ่งกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ 27% แล้วคำนวณจากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ

3.3 อำนาจจำแนก (discrimination) ของเครื่องมือวัด หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือวัดที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสูง กับกลุ่มผู้มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดต่ำได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาค่าอำนาจจำแนกดังนี้

3.3.1 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

3.3.2 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งการตรวจให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามพฤติกรรม การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที (t- test)

3.4 ความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือวัด หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือวัดพฤติกรรม การป้องกันสารเสพติดที่วัดได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดดังนี้

3.4.1 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson ; KR-20)

3.4.2 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha – coefficient) ของครอนบาค

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สารเสพติด
   - 1.1 ความหมายของสารเสพติด
   - 1.2 ประเภทของสารเสพติด
   - 1.3 สาเหตุของการเสพติด
   - 1.4 ลักษณะของผู้ติดสารเสพติด
2. แนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติด
3. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา
   - 3.1 การให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
   - 3.2 แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การป้องกันสารเสพติด
   - 3.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติด
4. ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด
   - 4.1 ความหมายของทักษะชีวิต
   - 4.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติด
5. เอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

สารเสพติด

ความหมายของสารเสพติด

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้แตกต่างกันดังนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ W.H.O.) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดว่า สารเสพติด ได้แก่ สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วเกิดความต้องการทางร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถจะหยุดเสพได้และจะต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น ซึ่งผู้เสพจะมีลักษณะอาการดังนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้า ที่จะเสพยาหรือสารนั้นต่อไปอีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณของสารเสพติดให้มากขึ้นทุกขณะ
3. ถ้าถึงเวลาที่เกิดความต้องการแล้วไม่ได้เสพ จะเกิดอาการขาดยา หรืออยากยาโดยแสดงออกมาในลักษณะอาการต่างๆ เช่น หาว อาเจียน น้ำมูกน้ำตาไหล ทุรนทุราย คลุ้มคลั่ง ขาดสติ โมโห ฉุนเฉียว ฯลฯ
4. สารเสพติดนั้นหากเสพอยู่เสมอและเป็นเวลานาน จะทำลายสุขภาพของผู้เสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ร่างกายซูบผอมมีโรคแทรกซ้อน และทำให้เกิดอาการทางโรคประสาทและจิตใจไม่ปกติ (บุญสม มาร์ติน และคณะ. ม.ป.ป. : 149-150)

ตามพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการรับประทาน สูดดม สูบ ฉีด หรือประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะที่สำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการเมื่อไม่ได้เสพ มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และทำให้สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตสารเสพติดดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ได้หมายความถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรา ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มีสารเสพติดผสมอยู่ (ราชกิจจานุเบกษา.2528 : 32-33)

สารเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากสารสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เป็นช่วงระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ ยังคงต้องเพิ่มปริมาณเสพไปเรื่อย ๆ ทำให้สุขภาพของผู้เสพติดเสื่อมโทรมลง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด. 2533 : 2)

สารเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อยู่รอบตัวเรามีทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัว มีทั้งตัวเรารู้จักและไม่รู้จัก สารเสพติดบางชนิดเกิดจากพืชธรรมชาติ บางชนิดต้องนำไปปรุงแต่งสังเคราะห์ขึ้นมา อาจจะสังเคราะห์จากพืชหรือสารตามธรรมชาติ และเกิดผลอย่างรุนแรงต่อบุคคลผู้เสพหรือรับเข้าไปในร่างกาย โดยวิธีการรับประทาน ดม สูด ฉีด อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เป็นช่วงระยะ ๆ นานติดต่อกัน มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ลักษณะสำคัญที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1. ร่างกายมีความต้องการ ปริมาณ หรือจำนวนครั้งที่เสพเพิ่มขึ้น ตามลำดับตลอดเวลา
2. เมื่อไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติ แสดงออกทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งสามารถสังเกตได้
3. เมื่อหยุดเสพสารหรือขาดสารเสพติด จะมีอาการเรียกว่า ถอนยา
4. สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลง

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด. 2538 : 11)

จากการศึกษาความหมายของสารเสพติดดังกล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า สารเสพติดหมายถึง สารเคมีหรือยาใด ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา อาจได้มาจากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ขึ้น เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการรับประทาน ดม สูด ฉีด อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้แล้วแต่ความรุนแรงของสารแต่ละชนิด

ประเภทของสารเสพติด

ตามพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และประกาศของกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุประเภทและชื่อสารเสพติดให้โทษชนิดต่าง ๆ ไว้ทั้งสิ้น 104 ชนิด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 4 ประเภท 42 ชนิด รวมเป็น 146 ชนิด สารเสพติดเหล่านี้ สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญชัย (2533 : 61) ได้แบ่งประเภทของสารเสพติด โดยจัดแบ่งออกตามหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. แบ่งตามลักษณะการออกฤทธิ์ของสารเสพติดที่มีต่อร่างกาย คือ

1.1 สั่งออกฤทธิ์ กดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน สารเสพติดเหล่านี้จะกดประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทมึนงง ง่วงซึมและหมดแรง นอกจากนี้ยังกดศูนย์ประสาทการหายใจ ทำให้หายใจช้าลงจนถึงขั้นหยุดหายใจได้

1.2 สั่งออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ได้แก่ ใบกระท่อม โคเคอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น สารเสพติดเหล่านี้ จะกระตุ้นประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทตื่นตัวและกระวนกระวายไม่ง่วงนอน แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะหมดแรง เพราะร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อน และอาจจะเกิดอาการตัวสั่น ตึงเครียดถึงกับหมดสติจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

1.3 สั่งออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท ได้แก่ กัญชา แอล.เอส.ดี. (lysergic acid diethylamide) ดี.เอ็ม.ที.(dimethyl trytamine) เอส.ที.พี.(serenity, tranquility and peace) สารเสพติดเหล่านี้จะทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดจากปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลง ร่างกายมีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

1.4 สั่งออกฤทธิ์ผสมผสานกัน ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

2. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของสารเสพติด คือ

2.1 สารเสพติดธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่ได้มาจากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม โคเคอีน เป็นต้น รวมทั้งการนำสารจากพืชมาทำกรรมวิธีต่างๆ ทางเคมี เช่น การนำฝิ่นมาทำเป็นมอร์ฟีน เฮโรอีน

2.2 สารเสพติดสังเคราะห์ ได้แก่ สิ่งที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีและนำมาใช้แทนสารเสพติดธรรมชาติได้ เช่น เมธาโดน เพธิดีน เบนซีน กาวติดเครื่องบิน แอลกอฮอล์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด (2538 : 11) ได้แบ่งประเภทของสารเสพติดตามวิธีการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทของมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทออกฤทธิ์กดประสาท ได้แก่ สารระเหย (กาว ทินเนอร์ แลคเกอร์) ฝิ่น เฮโรอีน มอร์ฟีน บาร์บิทูเรต ฯลฯ

2. ประเภทออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ได้แก่ อีเฟดรีน(ยาอี) แอมเฟตามีน (ยาม้า) โคเคน พืชกระท่อม ฯลฯ

3. ประเภทออกฤทธิ์หลอนประสาทได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย ฯลฯ

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน ได้แก่ กัญชา ซึ่งอาจจะกดประสาท กระตุ้นประสาท หรือหลอนประสาทร่วมกัน

สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด (2542 : 3-4) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติดสามารถแบ่งได้ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. สารเสพติดตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

1.1 สารเสพติดธรรมชาติ คือ สารเสพติดที่ผลิตได้จากพืช เช่น ฝิ่น กระท่อม กัญชา

1.2 สารเสพติดสังเคราะห์ คือ สารเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

2. แบ่งตามพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้แก่

ประเภทที่ 1 สารเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน แอลเอสดี เอ็คซ์ตาซี

ประเภทที่ 2 สารเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน โคเคนหรือโคคาอีน โคเคอีน

ประเภทที่3 สารเสพติดให้โทษที่มีสารเสพติดให้โทษประเภทที่ 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอ ที่มีโคเดอีนผสมอยู่

ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตสารเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 หรือ 2 เช่น อาเซติค แอนไฮไดรด์ (aceticanhydride) อาซิติลคลอไรด์ (acetylchloride) เอทิลิดีไดอาเซเตท (ethylidinedi acetate) ไลเซอร์จิคอาซิด (lysergic acid)

ประเภทที่ 5 สารเสพติดให้โทษที่มิได้เข้าอยู่ในประเภทที่ 1 ถึง 4 เช่น พืชกัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น ฟางฝิ่น) พืช เห็ดขี้ควาย

3. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ได้แก่

3.1 สารเสพติดประเภทกดประสาท เช่น ฝิ่น เฮโรอีน ยากล่อมประสาท สารระเหย

3.2 สารเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระท่อม โคคาอีน

3.3 สารเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย

3.4 สารเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจกดประสาท กระตุ้นประสาท หรือหลอนประสาทร่วมกัน) เช่น กัญชา

4. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดแบ่งสารเสพติดออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

4.1 ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เฮโรอีน เพธิดีน

4.2 ประเภทบาบิทูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิตาล อะโมบาร์บิตาล พาราลดีไฮด์ เมโปรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

4.3 ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

4.4 ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

4.5 ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ใบโคคา

4.6 ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

4.7 ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

4.8 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลกอฮอล์ ดีเอ็มที เมสคาลีน ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

4.9 ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สารเสพติดมีแหล่งที่มา 2 ทาง คือ ได้มาจากธรรมชาติ และจากการสังเคราะห์ขึ้น เราสามารถจำแนกสารเสพติดชนิดต่าง ๆ ที่แพร่ระบาดอยู่ในประเทศไทย ออกได้ 4 ประเภท ตามคุณสมบัติการออกฤทธิ์ของสารเสพติดดังนี้

1. สารเสพติดประเภทกดประสาท คือ สารเสพติดที่เมื่อเสพเข้าไปแล้วจะไปกดประสาทส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทำให้เกิดอาการมึนงง ชาต่อสมองและประสาทที่ควบคุมส่วนต่างๆ ของร่างกายบางส่วนหยุดทำงานหมดความเป็นตัวของตัวเองไปชั่วขณะ สารเสพติดที่จัดอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยากล่อมประสาท เหล้า สารระเหย เป็นต้น

2. สารเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เป็นสารเสพติดประเภทที่กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ได้แก่ แอมเฟตามีนหรือมีชื่อเรียกหลาย ๆ อย่าง เช่น ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า ยาโด๊ป ยาแก้ง่วง ยาลดความอ้วน คาเฟอีนในกาแฟ

3. สารเสพติดประเภทหลอนประสาท คือ สารเสพติดที่เมื่อเสพเข้าไปแล้วทำให้ผู้เสพมีอาการ ฝันเฟื่องจิตหลอนเห็นแต่ภาพลวงตา ควบคุมตัวเองไม่ได้ มึนเมาอยู่กับความฝันทั้งร้ายและดีประสาทรับความรู้สึกต่าง ๆ จะแปรปรวนไปหมด สารเสพติดประเภทนี้ได้แก่ แอลเอสดี เมสคาลีน ไซไลซิบิน เอสทีพี เป็นต้น

4. สารเสพติดประเภทออกฤทธิ์หลายอย่าง คือ สารเสพติดที่ออกฤทธิ์ทั้งร่างกายหลายอย่าง คือออกฤทธิ์ทั้งกดประสาทและหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา ทำให้มีอาการหลงผิด เกิดความเสื่อมโทรมทั้งสุขภาพทางกายและจิต ใช้ไปนานๆ จะทำลายประสาท เกิดประสาทหลอนและมีอาการของโรคจิต

สาเหตุของการเสพสารเสพติด

จากสถิติและผลการวิจัย เกี่ยวกับมูลเหตุของการใช้สารเสพติดของประชากรในกลุ่มต่างๆ นั้นมีต่างๆ กัน หลายสาเหตุซึ่ง กรมวิชาการ (2540 : 42-48) ได้สรุปสาเหตุใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1.1 การไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด จึงทำให้

1.1.1 ใช้สารเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทาสี หรือการทำงานที่ต้องสูดดมสารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ๆไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน (ยาบ้า) เพื่อลดความอ้วน เพื่อให้ทำงานให้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลานาน เป็นต้น

1.1.2 ถูกหลอกลวงหรือชักจูงให้เสพสารโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่น การปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่มทอฟฟี่ อาหารต่างๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มความสุข เพิ่มรสชาติให้กับชีวิตเป็นต้น

1.1.3 อยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพ และเห็นมีการโฆษณาต่างๆ ทำให้อยากรู้ว่าสารเสพติดชนิดนั้นๆ มีรสชาติอย่างไร

1.2 การมีปัญหา ความวิตกกังวลต่างๆ แล้วไม่รู้วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องจึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มึนเมาสามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วขณะ ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้ใหญ่มีปัญหากลุ้มใจ จะดื่มเหล้า สูบบุหรี่ สูบเฮโรอีน ส่วนเด็กที่ไม่มีเงินจะซื้อสิ่งเหล่านี้ ก็หันไปใช้พวกสารระเหยซึ่งราคาถูกและหาได้ง่ายกว่าแทน

1.3 การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อน มีค่านิยมว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้หลังจากที่ได้มีการรณรงค์การไม่สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องช่วยลดปัญหานี้ลงไปได้มาก

1.4 การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรค หรือความกดดันในชีวิตรวมทั้งการฝึกตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติดเพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่างๆ และเมื่อติดแล้ว คนจำนวนไม่น้อยก็อยากเลิก แต่ก็เลิกไม่ได้ เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะฉุดดึงตัวเองจากขุมนรกของความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

1.5 การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น เด็กจำนวนไม่น้อยที่ติดสารเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักวิธีปฏิเสธ หรืออยากได้รับการยอมรับจากเพื่อนจึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวงหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติด สามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหาขาดความอบอุ่น จากการสังเกตพบว่า เมื่อมารวมกลุ่มกันโดยมีสื่อ คือสารเสพติดทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นพวกเดียวกันได้ง่าย

1.6 เหงาไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงาและเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกินโดยเฉพาะการดื่มสุรา เพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบ ๆ กับครอบครัว และแสวงหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่างจากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ฟังดนตรี ทำงานอดิเรกต่างๆ

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมก็นับว่าสำคัญมากที่จะชักนำ หรือสร้างเงื่อนไขให้คนมีปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นที่ทราบกันดีว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีสภาวะที่ล่อแหลมเต็มไปด้วยอบายมุขต่างๆ อันเป็นสิ่งดึงดูดให้เสพได้สะดวกแล้ว ยังมีสิ่งผลักดัน ซึ่งได้แก่ บรรยากาศแห่งความแออัดยัดเยียดในที่อยู่อาศัย การคมนาคมการแก่งแย่ง แข่งขัน เร่งรีบ เร่งรัด ในการทำงาน การยั่วยุปลุกเร้าของสื่อมวลชนที่เสนอสินค้าให้บริโภคอุปโภคในรูปแบบต่างๆทำให้คนเกิดความต้องการและความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจมากยิ่งขึ้น ปัญหานานัปการเหล่านี้ผลักดันให้มีการใช้สารเสพติด เพื่อหลบเลี่ยงปัญหา โดยการทำให้มึนเมา หรือช่วยให้มีความสุขอย่างฉาบฉวยแม้เพียงชั่วขณะ หรือใช้สารเสพติดเพื่อช่วยให้ทำงานได้ทน แข่งกับเวลายิ่งกว่านั้น สังคมเล็กๆ ของเด็ก คือ บ้านและโรงเรียนบางแห่งก็เป็นนรก เพราะก่อให้เกิดความร้อนทั้งกายและใจ โดยเฉพาะในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นจะเห็นว่าเด็กติดสารเสพติดได้ง่ายและมากกว่าแหล่งอื่น

บุญสม มาร์ติน และคณะ(ม.ป.ป. : 152-154) ได้สรุปสาเหตุของการติดสารเสพติดเป็นข้อ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้คนติดสารเสพติดชนิดต่างๆ โดยสามารถแบ่งออกเป็นสาเหตุต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 อยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสารเสพติดนี้ได้ จึงไปทดลองใช้สารเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรก ๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสารเสพติดนั้น ก็อาจประมาทไปทดลองใช้สารเสพติดชนิดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสารเสพติดชนิดนั้น หรือถ้าไปทดลองเสพสารเสพติดบางชนิดเช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียวก็ทำให้ติดได้

1.2 ความคึกคะนอง คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดและอวดเก่งเป็นนิสัยโดยเฉพาะวัยรุ่นมักมีนิสัยดังกล่าว อาจแสดงความเก่งกล้าของตนในกลุ่มเพื่อน โดยแสดงการใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนาน ตื่นเต้น และให้เพื่อนฝูงยอมรับตนโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่เกิดขึ้นภายหลัง ในที่สุดก็กลายเป็นคนติดสารเสพติดไป

1.3 การชักชวนของคนอื่นอาจเกิดจากการเชื่อตามคำโฆษณาของผู้ขายสินค้าที่เป็นสารเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่าง ๆ เช่น ยาขยัน ยาม้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสารเสพติดว่ามีคุณภาพดีสารพัดอย่าง เช่น ทำให้มีกำลังวังชา มีสุขภาพดี มีจิตใจแจ่มใส มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคบางชนิดได้ เป็นต้น

2. สาเหตุที่เกิดจากการถูกหลอกลวง เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่ม บางรายใช้สารเสพติดบางชนิดผสมลงในสินค้าที่ขาย เพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไป

รับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีก เมื่อรับประทานบ่อย ๆ อาจมีอาการเสพติดรุนแรง และมีสุขภาพเสื่อมโทรมลง

3. สาเหตุที่เกิดจากการเจ็บป่วย

3.1 การเจ็บป่วยทางกาย คนที่มีอาการเจ็บป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะเหตุต่าง ๆ เช่น ได้รับการบาดเจ็บรุนแรง มีแผลเรื้อรัง มีอาการเจ็บปวดอยู่เป็นประจำ มีโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมากหรือเป็นประจำ จึงพยายามแสวงหาวิธีช่วยเหลือตนเองให้พ้นจากการเจ็บป่วย การรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บป่วยได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นวิธีการรักษาที่ต้นเหตุของอาการที่เจ็บป่วยเพียงระงับอาการเจ็บป่วยให้หมดไป หรือลดน้อยลงเพียงบางขณะ เมื่อฤทธิ์ยาหมดก็กลับไปมีอาการเจ็บป่วยอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนานๆ เกิดอาการติดยานั้นได้

3.2 การเจ็บป่วยทางจิต ผู้ที่มีจิตใจไม่เป็นปกติ เช่น มีความวิตก กังวล เครียด ความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าสลดเสียใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดการป่วยทางจิตขึ้น จึงพยายามหายาหรือสารเสพติดที่ฤทธิ์สามารถคลายความเครียดทางจิตได้ชั่วขณะหนึ่งมารับประทาน แต่ไม่ได้รักษาที่ต้นเหตุ เมื่อฤทธิ์ยาหมดจิตใจก็เกิดความเครียดอีก และผู้ป่วยก็จะเสพสารเสพติด ถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดสารเสพติดให้โทษชนิดนั้นในที่สุด

3.3 การปฏิบัติไม่ถูกต้องในการใช้ยา การไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณ ที่แท้จริง ขนาดที่ควรรับประทาน การรับประทานยาเกินจำนวนกว่าที่แพทย์ได้สั่งไว้ การรับประทานยาบางชนิดมากเกินขนาด หรือรับประทานติดต่อกันนานๆ บางครั้งอาจมีอันตรายถึงตายได้หรือบางครั้งก็ทำให้เกิดการเสพติดยานั้นได้

4. สาเหตุอื่น ๆ

4.1 การอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งสารเสพติด การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิตหรือเป็นผู้ขายหรือผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติดสารเสพติดให้โทษนั้นได้มากกว่าคนทั่วไป

4.2 การอยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดสารเสพติด เมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสารเสพติด ผู้นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งได้เป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขาด้วย และยังอาจได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วย จึงมีโอกาสติดได้

4.3 สภาพแวดล้อมทางสังคม คนบางคนอยู่สภาพที่มีปัญหา เช่น ว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลง หรือคงที่ มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สารเสพติด ช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างๆ เหล่านี้ แม้จะรู้ว่าเป็นชั่วครู่ชั่วยามก็ตาม เช่น กลุ้มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้าหรือสูบกัญชาให้เมาเพื่อจะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้น ทั้งๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมาก

จึงรับประทานยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำจะทำให้ติดสารเสพติดนั้นได้

4.4 การเลียนแบบ การที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อนเสพสารเสพติด จึงเห็นว่าเป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งโก้เก๋ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สารเสพติดนั้นจนติด

4.5 การประชดชีวิต คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเอง ผิดหวังในชีวิตครอบครัว หรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สารเสพติดจนติดทั้ง ๆ ที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม

สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด(2542 : 23-25) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนผู้คนวัยอื่น ๆ หันไปสู่สารเสพติดมีหลายประการที่สำคัญ ดังนี้

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน เยาวชนส่วนใหญ่มีสัญชาตญาณต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้ลองย่อมขัดไม่ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จึงทำให้เยาวชนต้องยอมใช้สารเสพติดตามการชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนที่แน่ชัด จากการศึกษาวิจัยของทางราชการพบว่า เยาวชนติดสารเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักจูงถึง 77 % ประกอบกับเยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะอยากรู้อยากเห็น อยากลอง จึงง่ายต่อการถูกชักชวน

2. สาเหตุจากการกดดันในครอบครัว มีส่วนช่วยผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวหันไปสู่สารเสพติดได้ ซึ่งความกดดันในครอบครัวมีความแตกต่างกันไป เช่น

2.1 พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ลูกเกิดความรำคาญใจที่เห็นสภาพเช่นนี้ทำให้เบื่อบ้าน จึงทำให้ใช้เวลาว่างที่มีไปคบเพื่อนนอกบ้านจนกว่าจะถึงเวลานอนจึงกลับบ้าน และในที่สุดก็จะหันไปสู่สารเสพติด

2.2 พ่อแม่หย่าร้าง ต่างคนต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่ ทำให้ขาดความสนใจในลูกเท่าที่ควรเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความกดดันในธรรมชาติสูง เกิดความน้อยใจว่าพ่อแม่ไม่รัก รู้สึกว้าเหว่จึงหันไปสู่สารเสพติด

2.3 พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก เยาวชนที่หันไปสู่สารเสพติดมิใช่ว่ามีเฉพาะเยาวชนที่ยากจนหรืออยู่ในสถานเด็กกำพร้า ฯลฯ เยาวชนที่มีพ่อแม่ร่ำรวยก็มีลูกติดสารเสพติดได้ เพราะความที่พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก คิดว่าเด็กมีความต้องการเพียงใช้เงิน หรือหากต้องการอะไรพ่อแม่ก็หาให้โดยใช้เงิน แต่ความจริงเด็กหรือเยาวชนก็มีจิตใจอยากร่วมกันรับรู้ในกิจกรรมของครอบครัว ต้องการให้พ่อแม่ยกย่องเมื่อทำกิจกรรมดี เช่น สอบได้ที่ดี ๆ หรือช่วยเหลือผู้อื่น ได้รับคำชมเชยย่อมต้องอยาก

เล่าให้พ่อแม่ฟังในเรื่องราวต่าง ๆ แต่ปรากฏว่าเมื่อกลับถึงบ้านพ่อแม่มีภารกิจมาก ไม่มีเวลาให้ลูก หรือทำความดีก็ไม่เคยรู้ เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อย ๆ เด็กก็เสียใจ ในที่สุดก็กลายเป็นคนเงียบขรึม ว้าเหว่ และหันไปสู่สารเสพติดได้

2.4 พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่อาจรักลูกไม่เท่ากันจริง แต่การเอาใจใส่ที่แสดงออกต่อลูกควรเหมือนกัน และพ่อแม่ที่มีลูกหลายคนไม่ควรตั้งความหวังสูงนักอยากให้ลูกเรียนเก่ง สอบได้ที่ 1 ทุกคนก็ต้องการเช่นนี้ แต่ควรยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าการเรียนเก่งนั้นขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น สติปัญญา ความเอาใจใส่ของเด็กเอง ฉะนั้นเมื่อมีลูก 2-3 คน อาจมีบางคนเรียนเก่ง ลูกคนเรียนไม่เก่งก็ไม่ควรได้รับการตำหนิจากพ่อแม่ เพราะสติปัญญาของคนเราไม่เท่ากันมีพ่อแม่บางคนพยายามชมเชยยกย่องลูกคนเรียนเก่งให้ลูกซึ่งเรียนไม่เก่งฟังเสมอ ๆ

3. สาเหตุจากความจำเป็นในอาชีพบางอย่าง เช่น ผู้ทำงานกลางคืน เป็นพาร์ตเนอร์ นักร้อง พนักงานอาบอบนวด นักดนตรี พนักงานขับรถ คนขับรถเมล์ รถบรรทุก ผู้ทำงานในสถานประกอบการ ผู้มีอาชีพเหล่านี้ใช้สารเสพติด โดยหวังผลให้สามารถประกอบการงานได้ เช่น บางคนใช้เพราะฤทธิ์ยาช่วยไม่ให้ง่วง บางคนใช้เพื่อย้อมใจให้เกิดความกล้า

4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ คือ การไม่มีงานทำ หรือมีรายได้ไม่พอจ่าย รวมทั้งใช้จ่ายเงินเกินตัวแม้จะทราบว่าสารเสพติดผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองจึงยอมไปสู่สารเสพติดโดยขั้นแรกอาจคิดเป็นเพียงคนช่วยส่ง แต่การอยู่ใกล้ชิดยาบ่อย ๆ ในที่สุดเป็นทั้งผู้ส่งสารและติดยา

5. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดสารเสพติดจำนวนไม่น้อย มีความพยายามที่จะเลิกเสพโดยเข้ารับการรักษาจากภาครัฐและเอกชน แต่เมื่อหายแล้วปรากฏว่าสังคมไม่ยอมรับ เช่น ในครอบครัวตนเองยังแสดงท่าทีดูถูกเหยียดหยาม รังเกียจ หรือไปสมัครเข้าทำงานก็โดนปฏิเสธเนื่องจากมีประวัติเคยติดสารเสพติด คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีชีวิตอยู่รอด ดังนั้น เมื่อสังคมไม่ยอมรับจึงต้องหันกลับอยู่ในสังคมสารเสพติดเช่นเดิม

6. ขาดความรู้ในเรื่องยาและสารเสพติด คนบางคนทดลองใช้สารเสพติดเพราะไม่รู้จักและไม่มีความรู้เรื่องสารเสพติด บางคนอาจเคยได้ยินโทษภัยของสารเสพติด แต่ไม่รู้จักชื่อต่าง ๆ ที่ใช้เรียกจึงอาจถูกหลอกให้ทดลองใช้และเกิดการเสพขึ้นได้ เช่น คนส่วนใหญ่รู้ว่าเฮโรอีนเป็นสารเสพติด และไม่คิดจะลอง แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่าผงขาวคือเฮโรอีน เมื่อเพื่อนชักชวนว่าให้ลองเสพผงขาวแล้วจะเที่ยวผู้หญิงสนุก จึงได้ลองเสพ โดยไม่นึกว่ามันจะเป็นเฮโรอีน นอกจากนี้ถ้าคนเรามีความรู้เรื่องการใช้ยาบ้างก็จะไม่ทดลองยาที่ไม่มีฉลาก สารเสพติดที่ผิดกฎหมายย่อมไม่มีฉลากจึงหลอกลวงคนได้ง่าย

จากสาเหตุของการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า มูลเหตุของการใช้สารเสพติดนั้น มีสาเหตุใหญ่สองประการคือ สาเหตุจากตนเองและสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องดำเนินการป้องกัน และถือเป็นภาระหน้าที่ที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสารเสพติดเพื่อให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่อเผชิญกับปัญหาสารเสพติด โดยมีจุดมุ่งหมายของการให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดเพื่อการป้องกันสารเสพติดโดยเน้นการสร้างนิสัยการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ดี การส่งเสริมความเชื่อมันในตนเอง และปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้อง ช่วยให้เยาวชนหลีกเลี่ยงตนเองจากสารเสพติดได้อย่างถาวร

ลักษณะของผู้ติดสารเสพติด

สารเสพติดทั้งหลาย เมื่อเกิดการเสพติดแล้วจะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพซึ่งทำให้ลักษณะและความประพฤติของผู้เสพสารเสพติดเปลี่ยนไปจากเดิม ที่อาจสังเกตพบ โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 13-14) สรุปไว้ ดังนี้

1. สุขภาพทรุดโทรม ซึ่งเป็นโทษโดยตรงของสารเสพติดต่อร่างกาย เช่น ร่างกายซูบผอม ปวดศรีษะเป็นประจำ

2. อารมณ์ฉุนเฉียวอารมณ์ไม่คงที่ โมโหง่าย หรือเงียบขรึมผิดปกติ จึงมักพบผู้ติดสารเสพติดชอบทะเลาะวิวาทและทำร้ายผู้อื่นในทางกลับกันจะแยกตัวอยู่โดดเดี่ยวและหนีออกจากพรรคพวก

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเรียน ผู้เสพติดที่เป็นนักเรียนพบว่าไม่สามารถเรียนหนังสือได้ดีหรือผลการเรียนเปลี่ยนแปลง เบื่อหน่ายการเรียน ขาดเรียนหรือหนีเรียน ไม่รับผิดชอบไม่ทำการบ้าน ฯลฯ ถ้าเป็นพวกมีงานทำ ก็จะพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานลดลง หรือไม่ยอมทำงานเลย

4. มักสวมแว่นตากันแดดตลอดเวลา เพื่อต้องการซ่อนแก้วตาที่เบิกกว้างหรือตาสู้แสงสว่างไม่ได้

5. ใส่เสื้อแขนยาวตลอดเวลา เพื่อปกปิดรอยเข็มที่ฉีดสารเสพติดตรงท้องแขนด้านในหรือรอยกรีดตรงต้นแขนด้านใน

6. มีการติดต่อกับเพื่อนแปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกติดสารเสพติดเหมือนกัน

7. มีลับลมคมใน หรือมักอยู่ในที่ลับตาคน อาจเพื่อต้องการซุกซ่อนหรือเสพสารเสพติด

8. ขอเงินจากผู้ปกครองเพิ่มขึ้น หรือยืมเงินจากเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อนำไปซื้อสารเสพติดมาเสพ

9. ลักขโมยสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ภายในบ้านหรือของเพื่อนในโรงเรียน เพื่อหาเงินไปซื้อสารเสพติด

บุญสม มาร์ติน และคณะ (ม.ป.ป. : 133-135) ได้กล่าวถึงลักษณะอาการของผู้ติดสารเสพติด ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สามารถสังเกตอาการได้ดังนี้

1.1 สุขภาพทรุดโทรม ผอม ซูบซีด น้ำหนักตัวลด ไม่มีเรี่ยวแรงที่จะทำงานหนัก

1.2 ริมฝีปากเขียว คล้ำ แห้ง แตก (เสพโดยการสูบ)

1.3 มักใส่แว่นกรองแสงสีเข้ม เพื่อต่อสู้กับแสงสว่าง เพราะม่านตาขยาย และเพื่อปกปิดนัยน์ตาสีแดงก่ำ

1.4 น้ำมูกไหล น้ำตาไหล เหงื่อออกมาก กลิ่นตัวแรง เพราะไม่ทำความสะอาดร่างกาย

1.5 มีร่องรอยการเสพสารเสพติดให้เห็นที่บริเวณแขนตามแนวหลอดโลหิตดำ (เสพโดยฉีดเข้าเส้น)หรือบริเวณสะโพกและหัวไหล่จะมีรอยแผลเป็นจ้ำๆ (เสพโดยการฉีดเข้ากล้ามเนื้อ) รอยดำด้านหน้าที่กกหู (สูบฝิ่น นอนหนุนหมอนไม้)

1.6 มีรอยแผลเป็นที่ท้องแขน เป็นรอยกรีดด้วยของมีคมตามขวางเฉียงๆ (ทำร้ายตัวเองติดเหล้าแห้ง ยากล่อมประสาท ยาระงับประสาท)

1.7 นิ้วมือมีรอยคราบเหลืองสกปรก (เสพโดยการสูบเฮโรอีนเกล็ด แต่อาจเกิดจากการสูบบุหรี่จัดก็ได้)

1.8 ผิวหนังหยาบกร้าน เป็นแผลพุพอง อาจมีหนอง น้ำเหลือง คล้ายโรคผิวหนัง (ขาดวิตามิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งติดผงขาวชนิดฉีดเข้าเส้น)

1.9 มักใส่เสื้อแขนยาวเพื่อปกปิดร่องรอยการเสพสารเสพติด

2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ความประพฤติ และบุคลิกภาพ ดังนี้

2.1 ขาดเรียน หนีโรงเรียน ขาดงานบ่อยๆ

2.2 สติปัญญาเสื่อม การเรียนด้อยลง ความจำเสื่อม การทำงานบกพร่อง

2.3 ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง

2.4 ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม พูดจาไม่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริง

2.5 ชอบแยกตัวเองจากผู้อื่น หลบซ่อนตัว ไม่เข้าหน้าผู้อื่นแม้บิดามารดาของตนเองชอบทำตัวลึกลับ

2.6 เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิด เอาแต่ใจตนเอง ขาดเหตุผล

2.7 ชอบเข้าห้องน้ำนานๆ (แอบเสพสารเสพติด)

2.8 ใช้เงินเปลืองโดยไม่มีเหตุผล

2.9 พบอุปกรณ์เกี่ยวกับการเสพสารเสพติด เช่น หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา กระดาษตะกั่วซองบุหรี่ ซากก้านไม้ขีดจำนวนมาก เศษกระดาษไหม้ไฟ ภาชนะบรรจุสารเสพติดต่าง ๆ เช่น กระดาษห่อหลอดยา พลาสติก หลอดกาแฟตัดเป็นท่อนสั้นๆ มีรอยพับหัวท้าย ฯลฯ

2.10 พูดจาก้าวร้าว ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง แม้แต่บิดามารดา ครูอาจารย์ของตนเองและสามารถทำร้ายบิดามารดาได้

2.11 ไม่สนใจในความเป็นอยู่ของตนเอง เช่น แต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย สกปรก ไม่หวีผม ไม่อาบน้ำ ไม่แปรงฟัน ไม่ตัดผม ไม่รับประทานอาหารตามปกติ

2.12 เที่ยวเตร่ออกนอกบ้านเสมอๆ และกลับบ้านผิดเวลา

2.13 สิ่งของในบ้านหายบ่อยๆ เพราะลักขโมยเอาไปขาย จำนำ เพื่อหาเงินซื้อสารเสพติด

2.14 ไม่ชอบทำอะไร นอกจากง่วงเหงาหาวนอน และชอบนอนทั้งวัน ตื่นสายผิดปกติ

2.15 สีหน้าแสดงความวิตกกังวล ซึมเศร้าตลอดเวลา

3. อาการที่เกิดขึ้นเมื่อขาดสารเสพติด สามารถสังเกตได้จากอาการต่อไปนี้

3.1 น้ำมูก น้ำตาไหล หาวนอน จามคล้ายคนเป็นหวัด

3.2 กระสับกระส่าย กระวนกระวาย หายใจถี่ลึก จ้องหาแต่สารเสพติด และขวนขวายหามาเสพให้ได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม

3.3 คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลด

3.4 ท้องเดิน อาจมีเลือดปนออกมาด้วย ซึ่งเรียกว่า "ลงแดง"

3.5 ขนลุก เหงื่อออกมาก เป็นตะคริวที่แขนขา หรือกล้ามเนื้อส่วนใดส่วนหนึ่งสั่นกระตุก

3.6 ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ดิ้นทุรนทุราย

3.7 ม่านตาขยายโตขึ้น ทำให้มองเห็นภาพมัวไม่ชัดหรือเป็นสองภาพ ไม่สู้แสงแดด มีไข้และความดันโลหิตขึ้นสูง

3.8 ชักกระตุก นอนไม่หลับ คลั่งเหมือนคนเสียสติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ใช้สารเสพติดนั้นสามารถสังเกตความเปลี่ยนแปลงหรือลักษณะอาการต่าง ๆ ได้จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ นิสัย ความประพฤติ บุคลิกภาพ และลักษณะที่เกิดขึ้นเมื่อขาดสารเสพติด

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

การป้องกันสารเสพติด คือ การให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องแก่เยาวชนและประชาชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการติดสารเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดควรมุ่งพัฒนาเยาวชนหรือกลุ่มเป้าหมายและจำเป็นต้องดำเนินด้วยวิธีการเหมาะสม โดยเฉพาะการแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษานั้นควรคำนึงถึงการส่งเสริมให้เยาวชนในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกนับถือตนเอง ประสบความสำเร็จในการดำ เนินชีวิต เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ สามารถแสดงออกซึ่งความถนัดและความสนใจ มีจุดมุ่งหมายในการทำงานและการแก้ปัญหา มีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน โรงเรียน ชุมชน เคารพสิทธิผู้อื่น ตลอดจนการพัฒนาทักษะของตนเองและสังคม สามารถปรับตนเข้ากับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ.2538 : 6-7)

บุญสม มาร์ติน และคณะ (ม.ป.ป. : 151-152) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดไว้ว่า การป้องกันการติดสารเสพติด (drug abuse prevention) เป็นวิธีการซึ่งเป็นที่ยอมรับกันดีว่ามีความสำคัญเท่า ๆ กับวิธีการด้านอื่น เช่น ปราบปราม บำบัดรักษา เพราะเป็นการกันไว้ดีกว่าแก้ และสามารถลดความต้องการสารเสพติดลงได้ เพราะประชาชนสามารถทราบข้อมูล ข่าวสารผลร้ายหรือเกิดความกลัว ทำให้มีแนวโน้มไม่สัมผัสกับสารเสพติด และในการป้องกันสารเสพติดจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย จะกระทำโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่ได้ ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. การป้องกันตนเอง ควรจะบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ กินอาหารที่เป็นประโยชน์ ออกกำลังกายและพักผ่อนนอนหลับให้เพียงพอ เลือกคบเพื่อนที่มีนิสัยดี ไม่ไปมั่วสุมตามแหล่งสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น โรงหนัง ดิสโก้เธค หรือตามบ้านเพื่อนที่ไม่มีผู้ปกครองควบคุมดูแล ไม่หลงเชื่อคำชักชวนจากเพื่อนและผู้อื่น ควรเชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เพื่อนที่ดีและญาติพี่น้องเป็นสำคัญ เมื่อมีปัญหาคับข้องใจอย่าเก็บไว้ในใจคนเดียว จงปรึกษาพ่อแม่ เพื่อนหรือครูอาจารย์เพื่อจะได้ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำปัญหานั้นๆ อย่าลืมทุกชีวิตมีปัญหาและอุปสรรคอย่าท้อแท้และหมดหวัง ทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้เสมอ

2. การป้องกันในครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูและอาจารย์ ควรให้ความสนใจดูแลเด็กในความคุ้มครอง ต้องคอยอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษและภัยสารเสพติด และถ้าพบว่ามีผู้ติดสารเสพติดอยู่ในครอบครัวควรรีบให้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลโดยทันที

3. การป้องกันในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ควรให้มีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสารเสพติดแก่นักเรียน และควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานเพื่อดำเนินการป้องกันแก้ไข ปราบปรามและควบคุมสารเสพติด นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด โดยสถานศึกษาอาจกำหนดแนวทางในการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาได้ ดังนี้

3.1 การบริการสนเทศ หมายถึง การให้บริการ ด้านข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันสารเสพติด เป็นการดึงดูดคนให้สนใจมาดูกิจกรรม เช่น การจัดป้ายสนเทศ การติดป้ายประกาศ ป้ายคำขวัญประเภทชวนคิดเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ใช้ความคิด มีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในการแสดงออก

3.2 การจัดนิทรรศการ หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ป้ายนิทรรศการ ป้ายประกาศ คติเตือนใจในทางส่งเสริมจูงใจในทางบวก และการให้เห็นโทษพิษภัยของสารเสพติดจากการฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง การบรรยายของวิทยากรหรือการอภิปราย

3.3 การใช้เอกสาร หมายถึง การที่สถานศึกษาเผยแพร่เอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับรูปภาพต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด

4. การป้องกันชุมชน ชุมชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ถูกต้องต่อปัญหาสารเสพติด โดยการปราบปรามและควบคุมสารเสพติดให้หมดไป ด้วยการสร้างกฎหมายที่เหมาะสมและรักษากฎหมายให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วควรแก้ไขปัญหาในชุมชนให้หมด เช่น ความยากจน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม แหล่งมั่วสุม แหล่งอบายมุขต่าง ๆ และการว่างงานอื่นๆ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการติดสารเสพติด โดยทางอ้อมได้

จะเห็นได้ว่า ปัญหาสารเสพติดส่งผลกระทบต่อตนเอง ผู้เกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม ดังนั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไข ซึ่งแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แต่เนื่องจากปัจจุบันการระบาดของสารเสพติดมีแนวโน้มมุ่งสู่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันโดยเริ่มจากการให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดแก่เยาวชนและกลุ่มเป้าหมาย ให้เยาวชนเหล่านี้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาสารเสพติด สร้างลักษณะนิสัย พัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความเชื่อมั่นและการปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหายุ่งยากและแก้ไขลำบากในภายหลัง

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา

การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขสารเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยระดมทรัพยากรทางการศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังนี้

1. การจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ โดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะทางพฤติกรรมที่แสดงออกโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลักคือ

1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้สารเสพติด

1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นแต่ยังไม่ติดสารเสพติด

1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดสารเสพติด

1.4 กลุ่มนักเรียนที่มีส่วนในกระบวนการค้าสารเสพติด

2. การผสมผสานมาตรการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการคือ

2.1 การป้องกันสารเสพติดโดยดำเนินการทั้งการให้การศึกษาและการแทรกแซงพฤติกรรม การใช้สารเสพติด

2.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพ

2.3 การปราบปรามสารเสพติด

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด จะต้องสอดคล้องกับมูลเหตุของการใช้สารเสพติดในกลุ่มประชากรต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (กรมวิชาการ. 2540 : 42-48) โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

3.1 การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กและประชาชน เกี่ยวกับโทษร้ายของสารเสพติดและวิธีการใช้สารเสพติดต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดการติดได้ ตลอดถึงการแพร่ระบาดของสารเสพติดนั้นๆ เพื่อจะได้ป้องกันแก้ไขได้ถูกต้อง

3.2 การฝึกเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด เช่น การแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีขั้นตอนที่มีการกลั่นกรองทางเลือก การหาเหตุผลและข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ตลอดทั้งรู้จักวางแผนในการแก้ปัญหาต่างๆ

3.3 การสร้างค่านิยมแก่เยาวชน ค่านิยมที่ควรปลูกฝัง คือ ค่านิยมเรื่องความปลอดภัย ความประหยัดและประโยชน์ และค่านิยมพื้นฐาน คือ ความรักและเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง

3.4 การฝึกพลังจิตและกำลังใจให้เกิดขึ้นในตนเอง การรู้จักผ่อนคลายความเครียดไปในทางสร้างสรรค์ คือ การพักผ่อน และการออกกำลังกาย

3.5 การฝึกทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ รู้จักหามิตรที่ดีและการรู้จักสื่อสารพูดคุยและการพูดปฏิเสธ

3.6 องค์กรต่างๆ ในชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกลุ่มใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.7 ผู้บริหารองค์การต่างๆ ผู้นำชุมชน สื่อมวลชนบ้านและโรงเรียนควรมีบทบาทร่วมกันในการสร้างจิตสำนึกเยาวชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติด (กรมวิชาการ. 2538 : 6-7)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการดำเนินงานการป้องกันสารเสพติดโดยอาศัยเพียงบุคลากรในสถานศึกษาเพียงลำพังนั้น ไม่อาจหยุดยั้งสภาวการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษาได้ ฉะนั้นเพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตัวนักเรียนเองจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ตามบทบาทและภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

การให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

เนื่องจากการระบาดของสารเสพติดมีแนวโน้มมุ่งสู่เด็กและเยาวชนมากขึ้น ดังนั้น จำเป็นต้องดำเนินการป้องกัน โดยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา

การให้การศึกษาเรื่องสารติดให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาสารเสพติด มีจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาเรื่องสารเสพติด เพื่อการป้องกันการสร้างนิสัยพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความเชื่อมันในตนเองและการปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้อง โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ดังนั้น “โรงเรียน” จึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติ ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่โรงเรียน ภารกิจของโรงเรียน คือการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความเจริญทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในด้านสารเสพติดอย่างถาวรตลอดชีวิต

ปัจจุบันการให้การศึกษาเรื่องสารเสพติดภายในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นการให้ความรู้เรื่องการป้องกันสารเสพติด เน้นเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับสารเสพติดโดยตรง ดังนั้นในหลักสูตรจึงกำหนดให้เรียนในลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ.2542 : 1-2)

1. เนื้อหาสารเสพติดที่เรียนโดยตรงในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีดังนี้

1.1 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

1.1.1 การปฐมพยาบาล

1.1.2 การใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาอื่นๆ ทั่วไป (ป.3-4)

1.2 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน

- สอนเรื่องสารเสพติดในเรื่องปัญหาครอบครัว (ป.5-6)

1.3 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

- ปัญหาสังคม (ป.5-6)

2. เนื้อหาสอดแทรกในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีดังนี้

2.1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.1 หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต

- เข้าใจและชื่นชมในการเจริญเติบโตของตน (ป.1-2)
- กำหนดแนวปฏิบัติของตนในการเสริมสร้างสุขภาพ (ป.1-2)
- การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น (ป.5-6)
- บุคลิกภาพ (ป.5-6)
- มนุษยสัมพันธ์ (ป.5-6)

2.1.2 หน่วยที่ 9 ประชากรศึกษา

- ปัญหาประชากรในชุมชนโดยเฉพาะเรื่องสุขภาพต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (ป.5-6)

2.1.3 หน่วย ข่าว เหตุการณ์ และวันสำคัญ

- สอดแทรกได้ทุกวัน ตามความเหมาะสม (ตั้งแต่ ป.1- ป.6)

2.2 เนื้อหาสอดแทรกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ป.1-ป.6)

การสร้างภูมิคุ้มกันเรื่อง สารเสพติด โดยใช้กิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับเด็ก จึงเป็นเรื่องที่พึงกระทำอย่างยิ่ง ดังนั้นกิจกรรมจริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ เนตรนารี ยุวกาชาด ลูกเสือ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และพลศึกษา จึงเป็น

กิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กได้ห่างไกลจากสารเสพติด เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถจัดให้กับเด็กอย่างต่อเนื่องตลอด 6 ปี ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การป้องกันสารเสพติดให้แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการสร้างแนวปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยให้กับนักเรียน ในการแสวงหาเทคนิคเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันมิให้นักเรียนหลงใช้สารเสพติด ไม่ว่าจะเกิดจากการอยากลอง การชักชวนของผู้อื่นหรือใช้เพื่อการแก้ปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น มีแนวคิดหลัก 3 ประการ (กรมวิชาการ. 2538 : 3) ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติด เป็นการสร้างแนวปฏิบัติจนเป็นนิสัยให้กับผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย

2. บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นกระบวนการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมสำคัญๆ แล้วหาข้อสรุปหรือหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

3. เป้าหมายสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งให้เกิดความตระหนักถึงโทษภัยของสารเสพติด ตลอดจนเลือกปฏิบัติแนวทางการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดจนเป็นนิสัย อย่างมั่นใจ และชื่นชมในการปฏิบัติตนเอง

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาที่เน้นกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติด โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านประสบการณ์ตรง (hand on experience) (กรมวิชาการ.2539 : 115-116) ซึ่งประกอบด้วยพัฒนาการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ ได้แก่

1.1 รับรู้ว่าสารเสพติดมีอันตราย

1.2 รับรู้ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องหลีกเลี่ยงสารเสพติด

ขั้นที่ 2 ขั้นเลือกทางปฏิบัติ ได้แก่

2.1 เลือกทางเลือกที่จะปฏิบัติจากกฎเกณฑ์ ข้อกำหนดของสังคม

2.2 การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะปฏิเสธสารเสพติดด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ ได้แก่

3.1 วางแผนปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่มและสังคม

3.2 ปฏิบัติตามแผนด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติด้วยความมั่นใจและชื่นชม ได้แก่

4.1 มีความมั่นใจในการปฏิบัติ ตามขั้นตอนที่วางไว้

4.2 ประเมินผลการปฏิบัติด้วยตนเองอย่างชื่นชม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การดำเนินงานตามแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการพัฒนาการเรียนการสอนในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดภูมิคุ้มกันในการป้องกันสารเสพติดอย่างแท้จริง

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด

ความหมายของทักษะชีวิต

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2538 : 1) ให้ความหมาย ทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญกับปัญหาชีวิต และสามารถดำเนินได้อย่างมีความสุขและสบาย

จินตนา สัจจจารีรัตน์ (2540 : 8) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัว เพื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นวนันท์ กิจทวี (2540 : 10) กล่าวว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสม ในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกฝนอบรม เพื่อเป็นการปรับสภาพการขาดสมดุลให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ทำให้บุคคลนั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

กรมสุขภาพจิต (2543 : 1)ให้ความหมายของ ทักษะชีวิต ว่าเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จากความหมายของทักษะชีวิตที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับตัวเมื่อเผชิญกับปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดและองค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิตได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในการส่งเสริมและป้องกันสุขภาพ ซึ่งทักษะชีวิตเริ่มได้ตั้งแต่วัยเด็ก หลาย ๆ ประเทศได้นำโปรแกรมทักษะชีวิตไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในช่วงอายุ 6 – 16 ปี เพราะเด็กช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่เข้าสู่วัยรุ่นและช่วงวัยรุ่น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จึงควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตในช่วงนี้เพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีและป้องกันปัญหาสุขภาพอนามัย

การส่งเสริมการสอนทักษะชีวิตเป็นที่ยอมรับขององค์การอนามัยโลก แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและแบบแผนการดำเนินชีวิต ทักษะชีวิตมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนที่จะต้องเผชิญต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องเจริญเติบโตขึ้นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กและเยาวชนสับสนในความคิดของตนเกี่ยวกับโอกาสในวันข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร ทำให้เกิดความอ่อนแอ ทักษะชีวิตจะเป็นแนวทางที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเข้มแข็งขึ้น สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การส่งเสริมการสอนทักษะชีวิตเป็นการสนับสนุนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและการมีสุขภาพจิตที่ดี และเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นการสอนทักษะชีวิต เนื่องจากมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ คือ เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนเป็นกลุ่มใหญ่เข้าถึงได้ง่าย คุ้มค่าต่อการนำไปใช้ ผู้สอนมีประสบการณ์ ผู้ปกครองและชุมชนไว้วางใจและให้ความเชื่อถือ และสามารถติดตามประเมินผลได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว (WHO, 1994 : 5-6)

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994 : 1-3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตหลัก (core life skills) ไว้ 10 ประการ คือ

1. ทักษะการตัดสินใจ (dicision making) หมายถึง สิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเลือกนั้น ๆ จะมีผลต่อสุขภาพของบุคคลนั้น ๆ

2. การแก้ปัญหา (ploblem solving) หมายถึง ทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆในชีวิตได้ ซึ่งปัญหานั้นทำให้เกิดความตึงเครียดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความคิดสร้างสรรค์ (creative solving) หมายถึง ส่วนที่สนับสนุนเพื่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาจากการค้นหาทางเลือกต่าง ๆ และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก โดยการนำเอาประสบการณ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าบางครั้งยังไม่มีการตัดสินใจและแก้ไข

ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. ความคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ (critical thinking) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนะคติและพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้เหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสามารถแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา ความต้องการ การขอร้อง การเตือน การปฏิเสธ และขอความช่วยเหลือ

6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal relationship skills)หมายถึง ทักษะที่ช่วยให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และสามารถที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข อันรวมถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกครอบครัวที่เป็นแหล่งสำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคม

7. ความตระหนักในตน (self awareness) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการเข้าใจลักษณะเด่น ลักษณะด้อยของตนเอง อะไรที่ตนปรารถนา อะไรที่ตนไม่พึงปรารถนา การพัฒนาความตระหนักในตนจะช่วยให้คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล สามารถอยู่ภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ ของชีวิตได้

8. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา ถึงแม้ว่าเราจะไม่คุ้นเคย ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม เช่น ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือและดูแล เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้ที่มีภาวะบกพร่องทางจิต หรือผู้ที่ไม่เป็นที่ยอมจากสังคม

9. การจัดการเกี่ยวกับสภาวะอารมณ์ (coping with emotion) หมายถึง การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งทำให้สามารถตอบสนองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรงต่าง ๆ หรือความเศร้าโศกที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ

10. การจัดการเกี่ยวกับความเครียด (coping with stress) หมายถึง ความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุของความเครียด และรู้แนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เช่น การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม หรือวิถีชีวิต หรือ อาจหมายถึงการเรียนรู้วิธีผ่อนคลายความเครียดเมื่ออยู่ในภาวะตึงเครียด เพื่อช่วยลดปัญหาทางด้านสุขภาพ

กรมสุขภาพจิต (2543 : 1) ได้ปรับองค์ประกอบชีวิตขององค์การอนามัยโลกให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยจัดความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ เป็นองค์ประกอบร่วมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ และเพิ่มองค์ประกอบด้านเจตคติอีก 1 คู่ คือ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น ได้จัดความตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นองค์ประกอบด้านจิตพิสัย และการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นองค์ประกอบชีวิตด้านทักษะพิสัย ซึ่งสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น
3. ด้านทักษะพิสัย ได้แก่
   - 3.1 การสร้างสัมพันธ์ภาพกับการสื่อสาร
   - 3.2 การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา
   - 3.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบทักษะชีวิต

สำหรับความหมายของทักษะต่างๆ กรมสุขภาพจิต (2543 : 2-3) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (critical thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

2. ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

3. ความตระหนักรู้ในตน (self awereness) เป็น ความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างที่ตนเองมีกับบุคคลอื่นไม่ว่าจะในแง่ของความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

4. ความเห็นใจผู้อื่น (emphaty) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว สุขภาพ ฯลฯ

5. ความภูมิใจในตนเอง (self esteem) หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ การรู้จักให้ รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตนเอง

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภูมิใจในตน คนเหล่านี้ก็จะมีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

7. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (interpersonal relationship skill) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการความชื่นชม ปฏิเสธได้อย่างเหมาะสม

8. ทักษะการสื่อสาร (communication skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อบอกความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตัวเองและผู้อื่น

9. ทักษะการตัดสินใจ decision making skill) หมายถึง ความสามารถในการหาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

10. ทักษะการแก้ไขปัญหา (problem solving skill) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและลงมือแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม

11. ทักษะการจัดการอารมณ์ (coping with emotion skill) เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม

12. ทักษะการจัดการกับความเครียด (coping with stress skill) เป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการ ควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

จะเห็นได้ว่า ทักษะชีวิตเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี และเป็นแนวทางเบื้องตนในการป้องกันปัญหาสุขภาพสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงใช้องค์ประกอบทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิตเป็นกรอบในการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา และได้นำองค์ประกอบของทักษะชีวิตมากำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบของทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา

องค์ประกอบทักษะชีวิต	จุดประสงค์ของหลักสูตร
ด้านความรู้	
1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์	มี 1 จุดประสงค์ คือ - สามารถวิเคราะห์การแพร่ระบาดและวิธีป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดได้
2. ความคิดสร้างสรรค์	มี 1 จุดประสงค์ คือ - เสนอแนวทางการป้องกันการใช้สารเสพติดและการแพร่ระบาดของสารเสพติดในระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมได้อย่างหลากหลาย
ด้านทักษะ	
1. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร	มี 2 จุดประสงค์คือ - สามารถใช้คำพูดและท่าทางเพื่อบอกความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตนเองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - สามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนไปใช้สารเสพติดได้ถูกต้องตามหลักการปฏิเสธ

ตาราง (1) ต่อ

องค์ประกอบทักษะชีวิต	จุดประสงค์ของหลักสูตร
2. การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา	มี 1 จุดประสงค์คือ - สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหา เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนให้ไปเสพสารเสพติดได้
3. การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	
3.1 การจัดการกับอารมณ์	มี 1 จุดประสงค์คือ - สามารถเลือกจัดการกับอารมณ์ได้
3.2 การจัดการกับความเครียด	มี 1 จุดประสงค์ คือ - สามารถเลือกวิธีจัดการกับความเครียดได้
ด้านเจตคติ	
1. ความตระหนักรู้ในตน	มี 2 จุดประสงค์คือ - ตระหนักว่าตนเองมีข้อดีในการป้องกันการถูกชักจูงให้ไปใช้ สารเสพติด และข้อด้อยที่เสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ไปใช้สารเสพติด - ตระหนักในปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเสพติด
2. ความเห็นใจผู้อื่น	มี 3 จุดประสงค์ คือ - เห็นใจและเข้าใจผู้ใช้สารเสพติด - เห็นใจและเข้าใจผู้เลิกใช้สารเสพติด - เห็นใจและเข้าใจผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสารเสพติด
3. ความภูมิใจในตนเอง	มี 1 จุดประสงค์ คือ - ภูมิใจในตนเองที่ไม่ใช้สารเสพติด
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	มี 1 จุดประสงค์ คือ - สามารถแสดงความคิดเห็นต่อบทบาทความรับผิดชอบของตนเองในการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนจากสารเสพติด และการแพร่ระบาดจากสารเสพติด

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดถูกกำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตทุกองค์ประกอบ ซึ่งสามารถนำองค์ประกอบทักษะชีวิตมากำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ดังที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อง่ายต่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวิธีการสอนของผู้สอนให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดในการประยุกต์ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษานั้น ผู้เกี่ยวข้องต้องนำหลักและวิธีการสอนความรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับแนวคิดของหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน แล้วกำหนดเนื้อหา สร้างเป็นแผนการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติด ให้เหมาะสมกับระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ ทักษะชีวิต (life skill) เป็นความสามารถที่ประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งการสอนการป้องกันสารเสพติดโดยเน้นทักษะชีวิต เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีพื้นฐานสำคัญคือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญคือ มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและสังคมตามระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและพระราชบัญญัติการศึกษาหมวดการจัดการศึกษาที่เน้นให้การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องร่วมมือกัน ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดอย่างจริงจัง นอกจากนี้ บทบาทของครูผู้สอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้นำไปวางแผน กำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การแนะแนวและกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการป้องกันตนเองจากสารเสพติด และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาอื่น ๆ ในการดำรงชีวิตได้อย่างแท้จริง

เอกสารเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนั้น จะเลือกใช้เครื่องมือใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องที่จะทำวิจัยว่าเป็นเรื่องแบบใด ต้องการข้อมูลชนิดใด เพราะเครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาในปัจจุบันนี้ มีหลายอย่างหลายวิธี แต่ละวิธีมีลักษณะ วิธีใช้ และคุณประโยชน์ต่างกัน ผู้นำไปใช้จะต้องศึกษาว่าเครื่องมือแต่ละชนิดทั้งในแง่ของลักษณะเครื่องมือ วิธีการสร้างและข้อดีข้อเสีย เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในโอกาสและสถานการณ์ได้เหมาะสม ทำให้ได้ข้อมูลตามต้องการ มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างเครื่องมือให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำหรับในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย มุ่งพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือวัด 3 ประเภท คือ แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบวัดเจตคติ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะรายละเอียดของเครื่องมือวัดดังกล่าวดังต่อไปนี้

แบบทดสอบ (test)

แบบทดสอบ คือ ชุดของคำถาม (items) หรืองานชุดใด ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปเร้าหรือชักนำให้กลุ่มตัวอย่างตอบสนองออกมา การตอบอาจอยู่ในรูปของการเขียนตอบ การพูด การปฏิบัติที่สามารถ สังเกตได้วัดให้เป็นปริมาณได้

แบบทดสอบนี้สามารถใช้ได้กับข้อมูลทั้งด้านพุทธิปัญญา จิตอารมณ์ และด้านทักษะ แต่นิยมใช้วัดทางด้านพุทธิปัญญาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ ง พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 102) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบไว้ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดประมาณความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถภาพทางสมองด้านต่างๆ เกี่ยวกับด้านวิชาการที่ได้จากเรียนรู้หรือจากการศึกษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (teacher-made test) แบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน (standardized test) ซึ่งแบบทดสอบทั้ง 2 ประเภทนี้ จะถามเนื้อหาเหมือนกันคือ ถามสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนมุ่งวัดในโครงสร้างหรือพฤติกรรมตามการจัดประเภทจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย(cognitive)ของบลูม ซึ่งจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 6 ประเภท คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งรูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่นิยมใช้มี 3 รูปแบบ คือ

1) แบบปากเปล่า เป็นการทดสอบที่อาศัยการซักถามเป็นรายบุคคล ใช้ได้ผลดีถ้าผู้เข้าสอบมีจำนวนน้อย เพราะต้องใช้เวลามาก ถามได้ละเอียด เพราะสามารถโต้ตอบกันได้

2) แบบเขียนตอบ เป็นการทดสอบที่เปลี่ยนแปลงมาจากการสอบแบบปากเปล่า เนื่องจากจำนวนผู้เข้าสอบมากและมีเวลาจำกัด แบ่งได้อีก 2 แบบ คือ

2.1) แบบความเรียง เป็นการสอบที่ให้ผู้ตอบได้รวบรวมเรียบเรียงคำพูดของตนเอง แสดงทัศนคติ และความรู้สึก ความคิดได้อย่างอิสระภายใต้หัวเรื่องที่กำหนดให้ เป็นข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมด้านการสังเคราะห์ได้อย่างดี แต่มีข้อเสียเพราะการให้คะแนนทำให้มีความเป็นปรนัยยาก

2.2) แบบจำกัดคำตอบ เป็นข้อสอบที่มีคำตอบถูกภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้อย่างจำกัด ข้อสอบแบบนี้ยังแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

- แบบถูกผิด
- แบบเติมคำ
- แบบจับคู่
- แบบเลือกตอบ

3) แบบปฏิบัติ เป็นการทดสอบที่ให้ผู้สอบได้แสดงพฤติกรรมออกมาโดยการกระทำหรือลงมือปฏิบัติจริงๆ เช่น การทดสอบทางดนตรี ช่างกล พลศึกษา เป็นต้น

2. แบบทดสอบวัดความถนัด เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดศักยภาพระดับสูงสุดของบุคคลว่ามีสมรรถภาพในการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และควรเรียนด้านใดหรือทำงานด้านใด จึงจะประสบความสำเร็จอย่างดี แบบทดสอบความถนัดส่วนมากใช้ในการทำนาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพยากรณ์อนาคตของเด็กโดยอาศัยข้อเท็จจริงทั้งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในอดีตเป็นรากฐานการทำนาย แบบทดสอบประเภทนี้อาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบความถนัดในการเรียน (scholastic aptitude test) เช่น ความถนัดทางด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความถนัดเฉพาะอย่างหรือความถนัดพิเศษ (specific aptitude) เช่น ความถนัดเชิงกล ความถนัดทางดนตรี ศิลปะ การแกะสลัก กีฬา เป็นต้น

3. แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ของบุคคลต่อสังคม แบบทดสอบประเภทนี้จะวัดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุคคลในสังคม วัดความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ แบบทดสอบประเภทนี้มักอยู่ในรูปของแบบทดสอบถามวัดลักษณะของบุคคล เช่น แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ แบบทดสอบความเกรงใจ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 50-51) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบโดยแบ่งตามสมรรถภาพที่จะวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชาหรือเนื้อหาที่สอบนั้นโดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (criterion referenced test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

1.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

2. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาและความถนัด หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดสมรรถภาพในการเรียนรู้ของบุคคล และความพร้อมที่จะพัฒนาไปอย่างดีในด้านใดด้านหนึ่ง อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.1 แบบทดสอบความถนัดทั่วไปรายบุคคล (individually administered test of general atitude) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทำนายผลสำเร็จทางการเรียน และใช้ในทางคลีนิกของนักจิตวิทยา ได้แก่ แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาเด็กของเวคสเลอร์ แบบทดสอบสแตนฟอร์ด-บิเนต์ ฯลฯ

2.2 แบบทดสอบความถนัดทั่วไปกลุ่ม (group test of general aptitude) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทำนายผลสำเร็จทางการเรียนโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกาใช้แบบทดสอบประเภทนี้กว้างขวางกว่าแบบทดสอบทั่วไปรายบุคคล ตัวอย่างได้แก่ แบบทดสอบอาร์มี แอลฟา แบบทดสอบโอทิส เลนนอน ฯลฯ

2.3 แบบทดสอบความถนัดพหูคูณ (multiple aptitude battery) เป็นแบบทดสอบมุ่งวัดสมรรถภาพทางสมองหลายชนิด แต่ละชนิดมีคะแนนแยกเฉพาะของตน สามารถจัดทำเกณฑ์ปกติของแต่ละฉบับและหาความเที่ยงตรงของแต่ละฉบับกับผลการเรียนแต่ละด้าน และกับอาชีพต่าง ๆ ตัวอย่างได้แก่แบบทดสอบ พี เอ็ม เอ แบบทดสอบ ดี เอ ที แบบทดสอบ เอฟ เอ ซี ที เป็นต้น

3. แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (special aptitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการคัดเลือกทางอาชีพและทางการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบความถนัดทางจักรกล (mechanical aptitud test) แบบทดสอบความถนัดทางดนตรีของ ซี ชอร์ (seashore measures of musical talents)

4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและสังคม(personal – socisal test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดคุณลักษณะในตัวบุคคล การปรับตัวให้เข้ากับสังคม เช่น แบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ วัดความวิตกกังวล เจตคติ เป็นต้น

การวางแผนการสร้างแบบทดสอบ

ผู้วิจัยกำหนดแผนการสร้างแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ขั้นนี้เป็นการวางโครงการล่วงหน้า ว่าการวิจัยนั้นต้องการศึกษาอะไร กับใคร และศึกษาเพื่ออะไร

2. กำหนดลักษณะของแบบทดสอบที่จะใช้ ขั้นนี้เป็นการกำหนดรูปแบบของแบบทดสอบที่จะใช้ในการวิจัย โดยกำหนดว่าจะใช้แบบทดสอบประเภทใดจึงจะสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการศึกษา จำนวนข้อความมีเท่าใด และเวลาที่ใช้ควรเป็นเท่าใดจึงจะเหมาะสม

3. การสร้างแบบทดสอบ ขั้นนี้เป็นการพิจารณาว่าคุณลักษณะที่ต้องการศึกษานั้นมีองค์ประกอบของพฤติกรรมใดบ้าง โดยต้องคำนึงว่าตัวข้อสอบหรือแบบทดสอบนั้นเป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องใช้วิจารณญาณอย่างดีในการพิจารณาเลือกตัวแทนพฤติกรรม แต่ละองค์ประกอบที่นำมาสร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจต้องใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างเนื้อหาโดยอาศัยตารางวิเคราะห์หลักสูตร เป็นแนวทางในการสร้าง (ในกรณีที่เป็นข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์)

4. การสร้างตัวคำถาม ยึดหลักใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน และมีความเป็นปรนัย ถ้าข้อสอบนั้นเป็นข้อสอบปรนัย การสร้างตัวเลือกต้องให้เป็นอิสระจากกันมีความชัดเจน ไม่แนะคำตอบ

5. การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบดูว่าเนื้อหาและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่นำมาสร้างแบบทดสอบนั้นเป็นตัวแทนที่ดีหรือไม่ ครอบคลุมเนื้อหา และพฤติกรรมทั้งหมดหรือไม่ โดยตรวจสอบคุณภาพที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ความเที่ยงตรง เป็นการตรวจสอบว่าแบบทดสอบนั้น วัดตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

5.2 ความเชื่อมั่น เป็นการตรวจสอบว่า ผลของการวัดจากแบบทดสอบนั้นมีความคงที่แน่นอนมากน้อยเพียงใด

5.3 ความเป็นปรนัย เป็นการตรวจสอบว่าคำถาม หรือสิ่งที่ถามในแบบทดสอบนั้น มีความชัดเจนดีพอหรือไม่ระบบการให้คะแนนและการแปลความหมายคะแนน นำไปใช้ได้ตรงกันทั่วไปได้หรือไม่

นอกจากนี้แบบทดสอบบางประเภทอาจต้องตรวจสอบคุณภาพด้านอื่นด้วย เช่น จำแนกความยากง่ายประกอบด้วย

แบบสอบถาม (questionnaire)

แบบสอบถามเป็นข้อความหรือข้อคำถามที่สร้างขึ้นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรจำนวนมาก ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ และความสนใจต่าง ๆ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 104) ให้ความหมายของแบบสอบถามไว้ว่า แบบสอบถามเป็นรายการคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สร้างขึ้นเตรียมไว้สำหรับผู้ตอบ แสดงความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริง เกี่ยวกับความสนใจ ปัญหา ความต้องการ ฯลฯ โดยเว้นที่ว่างให้ตอบและรายการคำถามนี้จะส่งไปให้คนจำนวนหนึ่งตอบซึ่งนิยมใช้กับข้อมูลด้านจิตอารมณ์

มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็นแบบสอบถามชนิดหนึ่งที่มีลักษณะการตอบเป็นการประเมินความมากน้อย โดยวัดดูว่าผู้ตอบมีคุณลักษณะในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่จะถามอยู่ในระดับใดโดยมากมักจะมี 5 ระดับ หรือ 5 อันดับ

มาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ มาตราส่วนประมาณค่าแบบจัดประเภท มาตราส่วนประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลข และมาตราส่วนประมาณค่าเป็นกราฟ รายละเอียดดังนี้

1. มาตราส่วนประมาณค่าแบบจัดประเภท กำหนดให้ผู้ตอบเลือกคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงกับตนตามที่เป็นจริง เช่น

ท่านเป็นคนคล่องแคล่วปานใด

คล่องแคล่วมากที่สุด

คล่องแคล่วมาก

คล่องแคล่วปานกลาง

คล่องแคล่วน้อย

ไม่คล่องแคล่วเลย

2. มาตราส่วนประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลข เป็นแบบที่พบเห็นทั่วไป และใช้มากในวงการศึกษา มาตราส่วนแบบนี้จะกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะตรง ๆ แล้วให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายตามคำสั่งบนตัวเลขที่กำหนดให้เท่านั้น โดยผู้สร้างมีเกณฑ์ในการแปลความหมายตัวเลขนั้นอยู่แล้ว เช่น

<u>คำสั่ง</u> ; ให้วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงตามความเป็นจริงในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับตัวท่าน

(0) ท่านไปวัดบ่อยมากน้อยปานใด

1 2 3 4

1 = ไม่เคยเลย 2 = ปีละครั้ง

3 = เดือนละครั้ง 4 = สัปดาห์ละครั้ง

1. มาตราส่วนประมาณค่าแบบกราฟ กำหนดให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่งตามลักษณะพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ตรงตามที่บุคคลเป็นอยู่ลงบนเส้นกราฟ เช่น

ท่านเป็นคนช่างพูดปานใด

แบบสอบถามที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

2. แบบปลายปิด (closed form) เป็นแบบให้ผู้ตอบตอบในขอบเขตที่เรากำหนดให้ไม่ให้ตอบโดยอิสระ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

เพศ ชาย

หญิง

อายุ 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี

40 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

วิชาเอก.....

วิชาชีพ ครู ข้าราชการไม่ใช่ครู

รัฐวิสาหกิจ เอกชน

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

สถานภาพสมรส โสด สมรส

หย่าร้าง ม่าย

ตัวอย่าง แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นอย่างจริงใจโดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นความคิดเห็น	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยเลย
1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่วิทยาลัยเปิดให้มีการลงทะเบียนวิชาเรียนอย่างเสรี				
2. บริการต่าง ๆ ในการลงทะเบียนได้รับความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ				
3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่กำหนดให้ชำระเงินในวันลงทะเบียน				

2. แบบปลายเปิด (opened form) เป็นแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระแสดงความคิดเห็นโดยไม่จำกัดคำตอบ ตัวอย่างเช่น

- ท่านคิดว่ารัฐบาลควรจัดการขั้นเด็ดขาดอย่างไรกับปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา
- ท่านคิดว่าคนไทยส่วนมากมีความรู้สึกอย่างไรที่ รัฐบาลต้อง ซื้อแก๊สธรรมชาติที่พบขึ้นในประเทศไทยจากชาวต่างชาติที่มาลงทุน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการในการวิจัยจากจุดประสงค์การวิจัย แล้วกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม
2) กำหนดรูปแบบของคำถาม
3) เขียนแบบสอบถามฉบับร่าง
4) ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
5) ทดลองใช้และปรับปรุง
6) พิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง

ข้อดีและประโยชน์ที่ได้จากแบบสอบถาม

1. สิ้นเปลืองเวลาน้อยโดยสามารถใช้ถามคนมาก ๆ ในเวลาเดียวกันได้

2. สามารถให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ตามเหตุผลของแต่ละคน

3. มีทางที่จะปรับปรุงแบบสอบถามให้ดีขึ้นได้ตามลำดับโดยใช้เทคนิคทางสถิติ

ข้อเสียของแบบสอบถาม

1. ไม่อาจหวังในความร่วมมือจากร่วมมือจากผู้ตอบได้ อย่างเต็มที่เพราะบ่อยครั้งที่เราไม่สามารถไปชี้แจงด้วยตนเองได้

2. ข้อคำถามมีโอกาสกำกวม ตีความได้หลายแง่หลายมุมอยู่บ่อย ๆ

3. บางครั้งต้องใช้คำถามยาวๆ หลายๆ ข้อจึงจะครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการซึ่งทำให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ตอบและเสียเวลาในการตอบ

4. การตอบคำถามขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้ตอบ ถ้าผู้ตอบไม่ตอบด้วยความจริงใจแล้วจะได้ข้อมูลที่เชื่อถือไม่ได้

จะเห็นได้ว่าจุดอ่อนของแบบสอบถามขึ้นอยู่กับผู้ตอบเป็นสำคัญ ฉะนั้นเทคนิคในการที่จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบ และผลการตอบที่เที่ยงตรงจึงเป็นสิ่งที่ผู้สร้างเครื่องมือนี้จะต้องตระหนักให้มากโดยทั่วไปแล้วมักใช้เทคนิคการขอความร่วมมือ การชี้ให้ผู้ตอบเห็นความสำคัญของคำตอบของเขาต่องานที่เกี่ยวกับแบบสอบถามนั้น แม้กระทั่งการให้คำมั่นสัญญาว่าคำตอบหรือความคิดเห็นของเขาจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับและไม่มีผลกระทบในทางลบต่อผู้ตอบแต่อย่างใด

แบบวัดเจตคติ

แบบวัดเจตคติ เป็นสเกลของข้อความจำนวนหนึ่งที่ใช้วัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ และเป็นความรู้สึกที่ค่อนข้างจะลึกซึ้ง ใช้วัดกับข้อมูลทางด้านจิตอารมณ์ (affective domain)

แบบวัดเจตคติที่ใช้ในการวิจัยมีอยู่หลายชนิด แต่ที่นิยมใช้มีอยู่ 3 ชนิด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2535 : 112) คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน

แบบวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตน กำหนดช่วงความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น 11 ช่วง จากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด แต่ละช่วงมีระยะห่างเท่าๆ กัน จึงเรียกอีกอย่างว่า the method of equal – appearing interval ข้อความที่บรรจุลงในแบบวัดจะต้องนำไปให้ผู้ตัดสิน (judge) พิจารณาว่าควรอยู่ตำแหน่งใด และแต่ละข้อความก็จะต้องมีค่าประจำข้อความ(scale value)

การสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตนมีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดประเด็นหรือเรื่องที่จะสร้างแบบวัด เช่น เจตคติต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย เจตคติของนักเรียนต่อวิชาที่เรียน เป็นต้น

2) กำหนดโครงสร้างของเรื่องที่จะวัดให้ชัดเจนว่าจะวัดในแง่มุมใดบ้าง

3) สร้างข้อความตามที่ได้กำหนดแง่มุมต่างๆ ไว้อย่างละหลาย ๆ ข้อให้มากที่สุด โดยมีข้อความเชิงลบ เชิงบวก และเชิงกลางๆ จำนวนข้อความควรมีประมาณ 100-120 ข้อความ

4) กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะให้เป็นผู้ตัดสินซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์เรื่องนั้นๆ ควรมีจำนวนหลายคน ตามทฤษฎีมี 50 คน ในทางปฏิบัติอาจมีสัก 10 คน หรือน้อยกว่าเล็กน้อย โดยให้ผู้ตัดสินพิจารณาว่าแต่ละข้อความควรอยู่ในช่วงความรู้สึกใดใน 11 ช่วง

5) นำผลการจัดอันดับของแต่ละคนมารวมกันซึ่งจะทำให้ทราบว่าระดับความเห็นใดมีผู้ตัดสินมากน้อยเพียงใดในแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาค่าประจำข้อความ (scale value) และค่าการกระจาย

ค่าประจำข้อความ แสดงให้ทราบว่า ผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความเป็นข้อความประเภทสนับสนุนหรือต่อต้าน ค่าประจำข้อความต่ำ เป็นข้อความสนับสนุนหรือเป็นข้อความทางบวก ค่ามีค่าประจำข้อความสูง เป็นข้อความประเภทต่อต้านหรือข้อความทางลบ

ค่าการกระจาย แสดงให้ทราบว่าผู้ตัดสินมีความเห็นสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด ถ้าค่าการกระจายสูง แสดงว่าผู้ตัดสินมีความเห็นต่างกันมาก ค่าการกระจายต่ำ แสดงว่าผู้ตัดสินมีความเห็นสอดคล้องกันมาก

2. วิธีของลิเคอร์ท

แบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท กำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่บรรจุลงในแบบวัดประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในทางบวก ทางลบ และมีจำนวนพอๆ กัน ข้อความเหล่านี้อาจมีประมาณ 18-20 ข้อ การกำหนดน้ำหนักคะแนนการตอบแต่ละตัวเลือกจะกระทำภายหลังการได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธี arbitary weighting medthod ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุด

การสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท มีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา ว่าต้องการศึกษาเจตคติของใครที่มีต่อสิ่งใด

2) ให้ความหมายของเจตคติต่อสิ่งที่จะศึกษาให้แจ่มชัด เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่เป็น psychological object นั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง

3) สร้างข้อความให้ครอบคลุมลักษณะที่สำคัญๆ ของสิ่งที่จะศึกษาให้ครบถ้วนทุกแง่ทุกมุมและต้องมีข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบมากพอต่อการที่นำมาวิเคราะห์แล้วเหลือจำนวนข้อตามที่ต้องการ

4) ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งทำได้โดยผู้สร้างเอง และนำไปให้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ตรวจสอบ พิจารณาในเรื่องของความครบถ้วนของคุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนลักษณะการตอบกับข้อความที่สร้างว่าสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด เช่น พิจารณาว่า ควรจะให้ตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ ชอบมากที่สุด ชอบมาก ปานกลาง ชอบน้อย ชอบน้อยที่สุด เป็นต้น

5) ทำการทดลองขั้นต้นก่อนนำไปใช้จริงโดยการนำข้อความที่ได้ตรวจสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้งหนึ่ง และเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอื่นๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติทั้งชุดด้วย

6) การกำหนดให้คะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือกโดยทั่วไปที่นิยมใช้ คือ กำหนดคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 หรือ 4 3 2 1 0 สำหรับข้อความทางบวกและ 1 2 3 4 5 หรือ 0 1 2 3 4 สำหรับข้อความทางลบ วิธีนี้เรียกว่า arbitary weighting medthod ซึ่งวิธีที่สะดวกมากในทางปฏิบัติ

3. วิธีวัดเจตคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (วิธีของออสกูด)

สเกล (scale)แบบนี้ใช้คำคุณศัพท์มาอธิบายความหมายของสิ่งเร้า โดยมีคำคุณศัพท์ตรงกันข้ามกันเป็นขั้วของแบบวัด ออสกูดใช้สิ่งเร้านี้ว่า ความคิดรวบยอด (concept) คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของสิ่งเร้านี้ออสกูดพบว่า สามารถอธิบายได้ 3 รูปแบบ หรือ 3 องค์ประกอบ คือ

3.1 องค์ประกอบด้านประเมินค่า (evaluative factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกด้านคุณค่า คำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบาย เช่น ดี ชั่ว จริง เท็จ ฉลาด โง่ เป็นต้น

3.2 องค์ประกอบด้านศักยภาพ (potential factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกำลัง อำนาจ เช่น แข็งแรง อ่อนแอ หนัก เบา หนา บาง เป็นต้น

3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรม (activity factor) เป็นคุณศัพท์แสดงกิจกรรมต่างๆ เช่น ช้า เร็ว เฉื่อยชา กระตือรือร้น เป็นต้น

ในการวิจัยเรื่องหนึ่งๆ อาจต้องใช้ ความคิดรวบยอดมากมายซึ่งการเลือก ความคิดรวบยอดมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

1) พยายามเลือกความคิดรวบยอดเข้าใจตรงกัน มีความหมายเดียว แจ่มชัด

2) พยายามเลือกความคิดรวบยอด ให้ผู้ตอบแล้วมีความแปรปรวนที่ผู้ตอบระหว่างบุคคลมากล่าว คือ พยายามเลือกความคิดรวบยอด ที่ต่างคนต่างตอบแล้วได้ค่าแต่ละมาตราต่างๆ กันออกไป นั่นคือในแต่ละค่า มีผู้ตอบกระจายกัน เพราะในแต่ละค่า ถ้ามีคนตอบเหมือนๆ กัน ความคิดรวบยอดนั้นก็ไม่สามารถแยกคนออกจากกันได้

3) พยายามเลือกความคิดรวบยอดที่ผู้ตอบมีความคุ้นเคย

4) พยายามเลือก ให้ครอบคลุมตัวแทนของประชากรของความคิดรวบยอด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เครื่องมือแต่ละประเภทที่กล่าวมานั้นมีความเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แบบทดสอบนิยมใช้วัดในโครงสร้างหรือพฤติกรรมตามการจัดประเภทจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย (cognitive) ของบลูม ซึ่งจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 6 ประเภทคือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งรูปแบบของแบบทดสอบที่ใช้แตกต่างไปขึ้นอยู่กับสมรรถภาพที่ต้องการวัด เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาและความถนัด แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อและความสนใจต่าง ๆ จากกลุ่มประชากรจำนวนมาก ส่วนแบบวัดเจตคติ เป็นข้อความที่ใช้วัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ และเป็นความรู้สึกที่ค่อนข้างจะลึกซึ้ง ใช้วัดกับข้อมูลทางด้านจิตอารมณ์ สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ซึ่งมุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3 ด้าน ซึ่งคุณลักษะแต่ละด้านแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือ 3 ประเภทคือ แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบวัดเจตคติเนื่องจากเห็นว่า เครื่องมือดังกล่าวจะสามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดได้ครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยมุ่งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าวในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด รวบรวมได้ดังนี้

ไฟน์สไตน์ (Feinstein.1978 : 5935-A) ได้ศึกษาการใช้สารเสพติดของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ พบว่า การใช้สารเสพติดของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับการใช้สารเสพติดของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองของนักศึกษาใช้สารเสพติดชนิดใด นักศึกษาก็มีแนวโน้มจะใช้สารเสพติดชนิดนั้นด้วย

โจนส์ (Jones.1979 : 2583-A) ได้วิจัยเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสองกลุ่ม ๆ ละ 60 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียนโปรแกรมสารเสพติดมาแล้ว ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยดันมีเจคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่

แคพแพลน และ มาร์ติน (Kaplan and Martin .1984 : 270-289) ได้ประมวลผลการวิจัยของแคลเดลและคนอื่น ๆ พบว่า มีลักษณะหลายประการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น ซึ่งเป็นตัวทำนายได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นหันไปเสพกัญชา ลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ พ่อแม่และลูกขาดความใกล้ชิดกันพ่อแม่ไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก นอกจากนี้แคลเดลและคนอื่นๆ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การที่พ่อแม่ขาดความใกล้ชิดกับลูกทำนายได้ว่า ลูกจะต้องริอ่านเสพสารเสพติดชนิดอื่นอีกนอกจากกัญชา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยมีความรักความอบอุ่น การกระทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันการติดสารเสพติดได้อีกแง่หนึ่ง

กิลคริสต์ และคณะ (Gilchrist , Schinke ,& Maxwell. 1986-1987 : 73-84) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่น ซึ่งศึกษาถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 4 เรื่อง คือ 1) การใช้สารเสพติด หรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ 2) การระมัดระวังในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ 3) ปัญหาความเครียด 4) การถูกทอดทิ้งจากสังคมในมารดาที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์โปรแกรมการให้คำปรึกษาทักษะชีวิตเพื่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ กับวัยรุ่น โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการเตรียมความรู้ความเข้าใจ เป็นการให้เหตุผลเพื่อชักชวนและจูงใจให้วัยรุ่นเข้าร่วมโปรแกรม ระยะที่สองความจำเป็นของทักษะชีวิต เป็นการสาธิตหรือยกตัวอย่างงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผล

ของการนำทักษะชีวิตไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ระยะที่สาม เป็นการฝึกปฏิบัติทักษะชีวิต เช่นการแสดงบทบาทสมมติ การเล่นซ้อมบท เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาทักษะชีวิต สามารถที่จะลด ปรับเปลี่ยน หรือป้องกันพฤติกรรมทั้ง 4 อย่างในวัยรุ่น คือ การลดและการเลิกพฤติกรรม การสูบบุหรี่ หรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การลดความเครียดและการถูกสังคมทอดทิ้ง จะทำให้วัยรุ่นมีการใช้ยาอย่างเหมาะสมและรู้วิธีการหลีกเลี่ยง

ซาลลิส และคณะ (Sallis , Garcia , & Best. 1990 : 489-503) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะในการปฏิเสธการสูบบุหรี่แก่นักเรียนเกรด 4-7 จำนวน 78 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกฝนทักษะในการปฏิเสธบุหรี่ และประเมินโดยแบบทดสอบการโต้ตอบของนักเรียนต่อการชักชวนให้สูบบุหรี่ โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี ปานกลาง เลว พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสามารถปฏิเสธการชักชวนของเพื่อนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ จะเห็นว่า นักเรียนมีแนวโน้มใช้สารเสพติดชนิดเดียวกับผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยมีความรักความอบอุ่น การทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันสารเสพติดได้ทางหนึ่ง นอกจากนี้ ทักษะชีวิต เป็นองค์ปประกอบที่สสำคัญยิ่งจะส่งผลต่อการป้องกันปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นกล่าวคือ ช่วยลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในเด็กและเยาวชน เช่น การใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ปัญหาความเครียด และการถูกทอดทิ้งจากสังคม

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด รวบรวมได้ดังนี้

ลาดทองใบ ภูอภิรมณ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการป้องกันสารเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ3 ประจำปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนรัฐบาลและสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน รวม 667 คน โดยใช้แบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก แบบรักสนับสนุนมาก และเด็กมีเจตคติดีมากต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น จะมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของสารเสพติด และสามารถปฏิเสธการชักจูงจากเพื่อนได้มากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย แบบรักสนับสนุนน้อย และมีเจตคติที่ดีน้อยต่อการควบคุมสื่อมวลชน และเด็กประเภทเหล่านี้จะมีความใกล้ชิดกับสารเสพติดมากกว่าเด็กประเภทแรกด้วย

2. ภูมิต้านทานสารเสพติดของเด็กทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปริมาณความใกล้ชิดกับสารเสพติด ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และปริมาณการชักจูงของเพื่อนนั้นแปรปรวนไปตามปัจจัยทางครอบครัวทั้ง 3 ปัจจัย คือการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และเจตคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของครอบครัวกับภูมิต้านทานสารเสพติดของเด็ก มีดังนี้

3.1 กลุ่มบิดามารดามีการศึกษาต่ำ การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภูมิต้านทานการเสพติด ส่วนกลุ่มที่มีบิดามารดามีการศึกษาสูง พบว่า การเลี้ยงดูไม่เกี่ยวข้องกับการเสพติด

3.2 กลุ่มที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา พบว่า การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภูมิต้านทานการเสพติด และการอบรมแบบใช้เหตุผลสูง สามารถต้านทานสูงสามารถต้านทานอิทธิพลการชักจูงจากเพื่อนได้มาก

สนิท สมัครการ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมและเจตคติเกี่ยวกับสารเสพติดของคนหนุ่มสาวไทยโดยการสัมภาษณ์ประกอบสังเกตผู้ติดสารเสพติดจากทัณฑสถานบำบัดพิเศษและสถานบำบัดรักษาสารเสพติดที่มีอยู่ระหว่าง 15 – 40 ปี จำนวน 1,033 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของผู้ติดสารเสพติด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ได้รับการศึกษาค่อนข้างต่ำ หรือจบการศึกษาระดับประถมหรือมัธยมศึกษาเกือบทั้งหมด ส่วนใหญ่พ้นจากสภาพการเป็นนักเรียนแล้วโดยประกอบอาชีพอิสระ ให้บริการและรับจ้าง ทางด้านฐานะครอบครัวของผู้ติดสารเสพติด ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจนโดยมักจะประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือพ่อค้าและนักธุรกิจ ส่วนผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจ และแม่บ้าน สภาพครอบครัวเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ติดสารเสพติดมาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน

2. แหล่งข้อมูลข่าวสารและทัศนะเกี่ยวกับสารเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ติดสารเสพติดได้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับสารเสพติดจากเพื่อนและเพื่อนบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ จากสื่อมวลชน (ร้อยละ 27) และสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 16) สำหรับชนิดของสารเสพติดที่คิดว่าเสพติดง่ายที่สุด และมีพิษร้ายแรงที่สุด คือเฮโรอีน

3. พฤติกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด ผู้ติดสารเสพติดกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด เป็นผู้ที่ติดเฮโรอีน แหล่งสารเสพติดที่มีการซื้อขายร้อยละ 44 บอกว่าซื้อจากแหล่งที่ระบุชื่อได้ชัดเจนร้อยละ 34 ซื้อจากผู้ขายใกล้บ้านภายในรัศมี 2 กิโลเมตร ในขณะที่เพศขายซื้อจากแหล่งที่ระบุชื่อได้ชัดเจน สำหรับความถี่ในการเสพอยู่ระหว่าง 4-6 ครั้ง คิดเป็นค่าใช้จ่ายเดือนละ 1,000 – 5,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ตอบว่าค่าใช้จ่ายนี้ได้มาจากการประกอบอาชีพสุจริต รองลงมาได้มาจากการทำงานที่ผิด

กฎหมายและศีลธรรม และได้มาจากการช่วยเหลือจากบิดามารดา ซึ่งกรณีหลังพบมากในกลุ่มผู้ติดสารเสพติดที่มีอายุ 15 –19 ปี

4. สาเหตุของการเริ่มเสพติด ส่วนใหญ่เนื่องจากการอยากลอง รองลงมาคือ เพื่อนและญาติเป็นผู้ชักชวน และมีเรื่องกลุ้มใจในปัญหาชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุจะพบว่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ สาเหตุด้านบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นความอ่อนแอ อ่อนไหวทางจิตใจและอารมณ์ ของผู้ติดสารเสพติด และสาเหตุด้านสังคม โดยเฉพาะจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น ซึ่งสาเหตุหลังพบมากในเพศหญิง

อรสา โพธิ์ทอง (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการด้าน การศึกษานอกโรงเรียนของเยาวชนที่มีประวัติติดสารเสพติดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เยาวชนที่มีประวัติติดสารเสพติดที่ได้รับการพิจารณาตัดสินคดีเรียบร้อยแล้ว และอยู่ในความดูแลของสถานฝึกอบรมเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และสถานฝึกและอบรมเยาวชนหญิง (บ้านปราณี)จำนวน 72 คน เป็นชาย 40 คน และหญิง 32 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน ผลการวิจัยพบว่า

1. เยาวชนเพศชายมีแนวโน้ม การติดสารเสพติดสูงกว่าเพศหญิง

2. เยาวชนกลุ่มนี้จะมีอายุระหว่าง 17-20 ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ 68.06 รองลงมา คือ 14-16 ปี ร้อยละ 31.94

3. พื้นฐานการศึกษาอยู่ในระดับต่ำคือ ร้อยละ 48.61 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 26.39 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 20.83 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. เยาวชนร้อยละ 59.79 ประกอบอาชีพ ร้อยละ 25 อยู่บ้านเฉยๆ และร้อยละ 15.28 กำลังศึกษาเยาวชนที่ประกอบอาชีพจะมีรายได้ระหว่าง 1,000 – 3,000 บาท

5. เยาวชนร้อยละ 33.33 อาศัยอยู่กับบิดา – มารดา ร้อยละ 51.38 ครอบครัวแตกแยก

มยุรี จิรวิศิษฎ์ (2534 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษากับประชากร คือ นิสิตชายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2533 ใช้แบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 3,600 คนคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนนิสิตทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชายมีอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 15.1 คณะที่มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด คือ คณะนิเทศศาสตร์ อัตราการ สูบบุหรี่จะสูงขึ้นตามชั้นปี อายุ และสูงที่สุดอายุ 24 ปี เหตุผลสำคัญที่ทำให้นิสิตเริ่มสูบบุหรี่ คือ ต้องการทดลองหรือเรียนรู้ และเหตุผลสำคัญที่ทำให้นิสิตที่เลิกสูบบุหรี่แล้วกลับมาสูบใหม่อีก คือเพื่อดับทุกข์หรือความกลัดกลุ้มใจ เหตุผลที่นิสิตกลุ่มไม่เคยเลิกสูบบุหรี่ คือ บุหรี่ช่วยดับทุกข์ความกลัดกลุ้ม และว่างไม่มีอะไรทำ ส่วนเหตุผลสำคัญที่ทำให้นิสิตที่เคย สูบเลิกสูบบุหรี่ได้ คือกลัวอันตราย และการวิจัยยังพบว่า

กลุ่มนิสิตที่ไม่สูบบุหรี่มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องบุหรี่สูงกว่ากลุ่มนิสิตที่สูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชนี พลแสน (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติด ให้โทษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามตัวแปรเพศและประเภทวิชาที่สอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษา จำนวน 550 ฉบับ พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษผ่านเกณฑ์ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาทั้ง 5 ประเภทวิชาที่เรียนมีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่ทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษอยู่ในเกณฑ์ดี โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชาย และนักศึกษาทั้ง 5 ประเภทวิชาที่เรียนมีทัศนคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษพอใช้

ประภาสี สุขทรรศนีย์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตยใช้กลุ่มตัวอย่างศึกษา 196 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดอย่างเป็นนัยสำคัญทางสถิติ โดยการคบเพื่อนที่ใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับการใช้สารเสพติด ในขณะที่ปัจจัยด้านอื่นๆ คือ ทัศนคติที่มีต่อตนเอง องค์ประกอบทางด้านความผูกพันธ์ทางสังคม ซึ่งได้แก่ ความผูกพันกับบิดามารดา ความผูกพันกับโรงเรียน ความยึดมั่นต่อการกระทำที่สังคมยอมรับ ความเกี่ยวข้องในกิจกรรม และความเชื่อในบรรทัดฐาน มีความสัมพันธ์เชิงนิเสธและเมื่อทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงสวน พบว่า มีเพียง 3 ปัจจัยเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความยึดมั่นต่อการกระทำที่สังคมยอมรับ การคบเพื่อนที่ใช้สารเสพติดและความผูกพันกับโรงเรียน โดยปัจจัยทั้ง 3 ตัวนี้สามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนของการใช้สารเสพติดได้ร้อยละ 44.99

วริศรา วราลักษณ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติดจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการเปิดรับเนื้อหาเรื่องสารเสพติดจากสื่อมวลชนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ เปิดรับจากสื่อมวลชนทุกประเภทบ่อยพอสมควรและมีระดับความรู้ความเข้าใจพอสมควร ซึ่งเนื้อหาที่เข้าใจมากที่สุด คือ วิธีการป้องกันสารเสพติด รองลงมาคือ อันตรายของสารเสพติดชนิด/ประเภทของสารเสพติด ลักษณะของผู้ติดสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติด และเข้าใจน้อยที่สุดคือ ความหมายของสารเสพติด

ในด้านสื่อบุคคลพบว่า ผู้ที่สนทนาเรื่องสารเสพติดและการป้องกันสารเสพติดมากที่สุด ครูอาจารย์ รองลงมาคือมารดาและเพื่อนสนิท และผู้ที่ทำให้เข้าใจมากที่สุดคือ ครูอาจารย์

ธนพัฒน์ หาพิพัฒน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาม้าของนักศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิค ในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีสัดส่วนของผู้ที่ใช้ยาม้าสูงถึงร้อยละ 12.7 โดยส่วนใหญ่จะเสพโดยวิธีสูดควันเข้าปอดและเสพครั้งละประมาณ 1 เม็ด สำหรับเหตุผลของการใช้ยาม้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ ส่วนแหล่งซื้อขายยาม้าที่สำคัญก็คือ ภายในสถาบันการศึกษาโดยมีเพื่อนของนักศึกษาเป็นผู้จำหน่าย ทางด้านความรู้ความเข้าใจที่มีต่อยาบ้าพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจยาม้าในฐานะเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง และพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาม้าสูงที่สุดได้แก่การสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาม้า

ศรีประกาย ทัตตานนท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง มีเจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดในระดับดี

2. นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันขนาดของครอบครัวต่างกัน และมีแหล่งความรู้ต่างกัน จะมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนเจตคติในการป้องกันสารเสพติดแต่กต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดสัมพันธ์กันเชิงนิมาน

ณัฐพล หาญโสภี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างพลังในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์รูปแบบแนวคิดการสร้างพลัง และแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการเสพแอมเฟตามีน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำการคัดเลือกโรงเรียน

และกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เฉพาะกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการสร้างพลังจากผู้วิจัยที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามตอบด้วยตนเอง พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความภูมิใจในตนเอง ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และการปฏิบัติตนในการป้องกันการเสพ

แอมเฟตามีนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าความภาคภูมิใจในตนเอง ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิมพ์ใจ บุญยัง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันสารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส โดยนำแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา และแนวคิดกระบวนการกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในการสร้างโปรแกรม กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 114 คน เป็นกลุ่มทดลอง 63 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 51 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนตามโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการปฏิเสธ จากครูที่ผ่านการศึกษา การสอนทักษะชีวิตด้วยตนเองจากคู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน และการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่ลองเสพสารระเหย ทักษะการแก้ไขปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงดันจากเพื่อนที่เสพสารระเหย ทักษะการปฏิเสธเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพสารระเหย และมีพฤติกรรมในการป้องกันการเสพสารระเหยดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิศมัย สุขอมรรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกและกรมอนามัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 86 คน เป็นกลุ่มทดลอง 46 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 40 คน โปรแกรมสุขศึกษาที่จัดให้แก่โรงเรียนทดลอง ประกอบด้วยการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการจัดการกับความเครียด โดยเน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง บรรยายนำสั้น ๆ การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม และฝึกปฏิบัติโดยการแสดงบทบาทสมมติ การเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่สูบบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ และมีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ดีกว่าการทดลองและ

กลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะการจัดการกับความเครียดดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐพงศ์ สุดหล้า(2540 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้โปรมแกรมทักษะชีวิตพื่อการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (1994) และกรมอนามัย (2539) พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในตนเองเพื่อการป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในส่วนของทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ และพฤติกรรมเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าก่อนการทดลอง และต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญ ยกเว้นทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่

ปรีชา วิหคโต และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั่วประเทศ ทุกสังกัดของสถานศึกษา ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสัดส่วนและแบ่งชั้น จำนวนทั้งหมด 5,413 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานการณ์และรูปแบบการใช้สารเสพติดของนักเรียน

1.1 สถานการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียน

1.1.1 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยใช้สารเสพติดเลย ร้อยละ 59.7 สารเสพติดที่นักเรียนใช้เรียงจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ แอลกอฮอล์ สารระเหย บุหรี่ ยาบ้า และกัญชา ส่วนเฮโรอีนไม่มีนักเรียนคนใดเคยใช้เลย

1.1.2 จากจำนวนนักเรียนที่เคยใช้สารเสพติดร้อยละ 40.3 พบว่า ส่วนใหญ่เคยใช้สารเสพติดเพียง 1 ชนิด โดยใช้แอลกอฮอล์ ร้อยละ 60.3 และนักเรียนที่เคยใช้สารเสพติด 2 ชนิด โดยใช้แอลกอฮอล์และสารระเหยในสัดส่วนที่มากที่สุด ส่วนที่เคยใช้สารเสพติด 2 ชนิดโดยใช้แอลกอฮอล์ และสารระเหยในสัดส่วนที่มากที่สุด ส่วนที่เคยใช้สารเสพติดจำนวน 3 และ 4 ชนิด มีจำนวนน้อย

1.1.3 จากนักเรียนที่เคยใช้สารเสพติด ไม่พบว่านักเรียนชายใช้สารเสพติดที่แตกต่างไปจากนักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงเคยใช้สารเสพติดทั้ง 4 ประเภท แต่จำนวนนักเรียนชายใช้สารเสพติดมากกว่านักเรียนหญิงในสารเสพติดทุกประเภท โดยนักเรียนในเมืองส่วนใหญ่เคยใช้ แอลกอฮอล์ สารระเหย และยาบ้ามากกว่านักเรียนนอกเมือง ส่วนนักเรียนนอกเมืองใช้บุหรี่มากกว่านักเรียนในเมือง

1.2 รูปแบบการใช้สารเสพติดของนักเรียน

รูปแบบการใช้สารเสพติดของนักเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้วมีมากกว่านักเรียนที่ปัจจุบันยังคงใช้อยู่ กลุ่มที่ปัจจุบันเลิกใช้สารเสพติดพบว่า ส่วนใหญ่ลองใช้เพียงครั้งเดียวแล้วเลิกใช้ครั้ง สุดท้ายนานกว่า 1 ปีมาแล้ว กลุ่มที่ปัจจุบันยังคงใช้สารเสพติดอยู่ พบว่าส่วนใหญ่ยังใช้อยู่เมื่อมีโอกาสแต่ก็นาน ๆ ครั้ง

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการตรวจปัสสาวะร่วมกับแบบสำรวจพฤติกรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของคณาจารย์ที่โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ การพักอาศัยและสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อเรื่องการใช้สารเสพติด ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว ภาวะวิกฤติที่นักเรียนประสบ การใช้เวลาว่างที่ไม่มีประโยชน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้สารเสพติดของเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยจำแนกที่มีความสำคัญในการจำแนกกลุ่มที่ใช้สารเสพติด และกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติดคือ ปัจจัยการใช้สารเสพติดของเพื่อน ปัจจัยการใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว การใช้เวลาว่างของนักเรียน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รายได้ของนักเรียน และความเชื่อเรื่องการใช้สารเสพติดโดยปัจจัยจำแนกนี้มี นี้มีค่าสัมพันธ์กับสมการจำแนกและมีประสิทธิภาพในการจัดกลุ่มได้ร้อยละ 72.95

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสำรวจสภาพปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาปีการศึกษา 2543 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนและแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง ตำรวจ แพทย์ หรือพยาบาลจากโรงพยาบาลที่มีคลินิคบำบัดผู้ติดสารเสพติด ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากพบว่า

1.1 นักเรียนไม่เคยใช้ยาในทางที่ผิดเลยร้อยละ 65.01 - 99.53

1.2 หากจะพิจารณานักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ยาหรือไม่ใช้ยาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช้ยาถึงแม้จะเคยลองใช้ยาแต่ไม่ใช้อีก พบว่ามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 86 – 99.78

1.3 ตัวยาที่นักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา นำมาใช้ในทางที่ผิด จากจำนวนตัวยาที่ศึกษา 11 ตัวยาพบว่า มีการใช้ทุกตัวยาแต่ความถี่ในการใช้ต่างกัน ตัวยาที่ใช้มากที่สุดคือ สุรา รองลงมาคือ บุหรี่ สำหรับ ยาบ้า และกัญชา มีสัดส่วนการใช้คิดเป็นร้อยละ 1.64 และ 1.18 ตามลำดับ

1.4 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ พบว่า โดยทุกตัวยานักเรียนชายใช้ยาในทางที่ผิดมากกว่านักเรียนหญิง

1.5 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างตามอายุ พบว่า ระดับอายุ 16 – 18 ปี และอายุ 19 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการใช้ยา สูงกว่าระดับอายุ 13 –15 ปี และระดับอายุ 10 – 12 ปี

1.6 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นที่สูงขึ้นมีสัดส่วนการใช้ยาในทางที่ผิดมากกว่าระดับชั้นที่ต่ำกว่า แต่การใช้ยาในทางที่ผิดในบางตัวยาพบว่าสัดส่วนการใช้ยาไม่แตกต่างกันมากนัก คือ เหล้าแห้ง และยากล่อมประสาท

1.7 ตัวยาที่นักเรียนนำมาใช้ในทางที่ผิดจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารฝ่ายปกครองพบว่าตัวยาที่นำมาใช้มากที่สุดคือ บุหรี่ รองลงมาคือ สารระเหย

1.8 ตัวยาที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติสารเสพติดที่สถานีตำรวจภูธร ดำเนินการจับกุมมีทุกตัวยา ยกเว้น มอร์ฟีน

1.9 ในการบำบัดรักษาของโรงพยาบาล มีการบำบัดรักษาผู้ป่วยทั้ง 11 ตัวยา โดยผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ เฮโรอีน รองลงมาคือ สุรา น้อยที่สุดคือเหล้าแห้ง

1.10 กิจกรรมหรือโครงการป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิด ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจัดทำประกอบด้วย การให้ข่าวสาร การให้การศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมทางเลือกจัดบอร์ดเผยแพร่ความรู้ วิทยากรบรรยาย และการอบรมนักเรียนเพื่อนเตือนเพื่อน

2. ความรู้เจตคติเกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดพบว่า ส่วนใหญ่รับรู้เรื่องสารเสพติดจากสื่อโทรทัศน์สูงสุด ได้แก่ ยาบ้า ยกเว้นบุหรี่และแอลกอฮอล์รับรู้จากของจริง และเห็นว่าสารเสพติดเป็นสิ่งที่มีอันตรายมาก สูงสุดได้แก่ ยาบ้า

2.2 เจตคตินักเรียนที่มีต่อสารเสพติด

2.2.1 ความรู้สึกที่มีต่อคนในครอบครัวถ้าใช้สารเสพติด สัดส่วนสูงสุดเห็นว่าคนที่ใช้ บุหรี่และแอลกอฮอล์น่ารังเกียจเล็กน้อย แต่คนที่ใช้สารระเหย กัญชา ยาบ้า และเฮโรอีนน่ารังเกียจมาก

2.2.2 ความรู้สึกที่มีต่อคนทั่วไปที่ใช้สารเสพติด สัดส่วนสูงสุดเห็นว่า คนที่ใช้บุหรี่และแอลกอฮอล์ไม่เป็นไรถ้าไม่ใช้พร่ำเพรื่อ ส่วนคนที่ใช้กัญชา สารระเหย เฮโรอีน และยาบ้าเป็นคนที่น่ารังเกียจและไม่ควรคบด้วย

2.2.3 สัดส่วนสูงสุดเห็นว่าคนที่ติดสารเสพติดแล้วสามารถจะเลิกได้แต่ยากในทุกประเภท ของสารเสพติด

3. ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้ หรือไม่ใช้สารเสพติดของนักเรียน

3.1 ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่ ความกลมเกลียวของสมาชิกในครอบครัว

3.2 ปัจจัยด้านตัวนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนมากที่สุดคือ การถูกชักชวนให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และการตัดสินใจด้วยตนเองเมื่อมีปัญหา

3.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนมากที่สุดคือ คนใกล้ชิดที่ใช้สารเสพติด

จิตรา ธนสารเสณี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสื่อสาร ความรู้ ทัศนคติ และทักษะการปฏิเสธสารเสพติดของนักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 436 คน ในการตอบแบบสอบถาม พบว่า

1. เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดแตกต่างกัน ส่วนลักษณะครอบครัวต่างกันมีเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

2. เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะครอบครัวแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกันส่วนระดับชั้นเรียน และลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

4. เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีทักษะการปฏิเสธสารเสพติดแตกต่างกัน ส่วนระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีทักษะการปฏิเสธสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสารเสพติด ความรู้เรื่องสารเสพติดและทัศนคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะ การปฏิเสธสารเสพติด

6. ทัศนะคติต่อการป้องกันสารเสพติด เพศ การเปิดรับข่าวสารเดียวกันสารเสพติดจากญาติพี่น้องและลักษณะครอบครัว สามารถอธิบายทักษะการปฏิเสธสารเสพติดได้ตามลำดับ

ชลดา สมุทรพงษ์ (2541 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารในการป้องกันสารเสพติดของ นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 420 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปริมาณการเปิดรับข่าวสารของนักเรียนอาชีวศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติด ส่วนปริมาณการเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและทักษะการปฏิเสธในการป้องกันสารเสพติด

2. นักเรียนอาชีวศึกษาระดับ ปวช. และระดับ ปวส. มีทัศนคติในการป้องกันสารเสพติดแตกต่าง กันส่วนทักษะการปฏิเสธ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนอาชีวศึกษาในสถานศึกษารัฐบาลและเอกชนมีทักษะการปฏิเสธในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน ส่วนทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ที่เลือกปรึกษาปัญหาเป็นคนแรกและงานที่มุ่งหวัง มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารในการป้องกันสารเสพติดแต่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงลบ

5. เพศ สาขาวิชา ระดับการศึกษา รายได้ส่วนตัว สภาพครอบครัว และการใช้เวลาว่างมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการป้องกันสารเสพติด

6. สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การใช้เวลาว่างและการศึกษาสูงสุดที่มุ่งหวังมีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิเสธในการป้องกันสารเสพติด

7. เพศและสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติด ส่วนงานที่มุ่งหวังและผู้เลือกปรึกษาปัญหาคนแรกมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติด

8. เมื่อใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะการปฏิเสธได้อย่างมีนัยสำคัญ คือ การศึกษาสูงสุดที่มุ่งหวัง และความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางบวก ส่วนอายุและทัศนคติในการป้องกันสารเสพติดมีความสัมพันธ์ในทางลบ

9. เมื่อใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การเปิดรับข่าวสารในการป้องสารเสพติด และสาขาวิชาที่ศึกษา

อารีภักดิ์ เงินบำรุง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติและการยอมรับของวัยรุ่นต่อการนำเสนอข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดผ่านนักร้อง นักแสดง ของวัยรุ่นโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 534 คน พบว่า ลักษณะทางประชากรแตกต่างกันของวัยรุ่นมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกัน

สารเสพติดที่นำเสนอผ่านนักร้อง นักแสดงไม่แตกต่างกัน ลักษณะทางประชากรเรื่องเพศ อายุ อาชีพ ของบิดามารดาการศึกษาของบิดามารดา สถานภาพทางครอบครัวแตกต่าง มีการยอมรับข่าวสารไม่แตกต่างกัน แต่เพศและรายได้ของครอบครัวต่างกันมีการยอมรับต่างกัน มีการยอมรับข่าวสารไม่แตกต่างกัน แต่เพศและรายได้ของครอบครัวต่างกันมีการยอมรับต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณการเปิดรับการนำเสนอข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดของนักร้อง นักแสดง ไม่มีความสัมพันธ์กันทัศนคติและการยอมรับของวัยรุ่น ในขณะที่ทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อการนำเสนอข่าวสารด้านการป้องกันสารเสพติดผ่านนักร้อง นักแสดง มีความสัมพันธ์กับการยอมรับข่าวสารที่นำเสนอผ่านนักร้อง นักแสดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กนกรัตน์ วงค์ลักษณพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารขอองเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟูรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟู ทัศนคติต่อการเลิกสารเสพติด และความมุ่งหวังในชีวิตของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกสารเสพติด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟู และการสนทนากลุ่ม ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ทั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดสารเสพติดประเวศ สังกัดสำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร(บ้านพิชิตใจ) ผลการวิจัยพบว่า

1. กลยุทธ์การสื่อสารของเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟู สามารถแบ่งได้ดังนี้คือ กลยุทธ์การสื่อสารโดยทั่วไป การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่ม และการสื่อสารในชุมชนบำบัด ทั้งนี้ในแต่ละประเภทการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ จะใช้กลยุทธ์และเทคนิคที่หลากหลายรูปแบบ ไม่มีแบบแผนกำหนดที่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ สถานการณ์การสื่อสาร และคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของผู้เข้ารับการฟื้นฟูเป็นประการสำคัญ แต่ทั้งนี้จะดำเนินการสื่อสารภายใต้ความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความจริงใจ แบ่งปันความรัก ความอบอุ่น และความเอื้ออาทร อันเป็นส่วนหนึ่งของหลักการชุมชนบำบัดซึ่งบ้านพิชิตใจได้เน้นย้ำมาโดยตลอด

2. รูปแบบการดำเนินชีวิต ในระหว่างการบำบัดฟื้นฟูนั้น ผู้เข้ารับการบบำบัดฟื้นฟูจะดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนตามแนวทางในตารางกิจกรรมฟื้นฟูแต่ละวัน โดยทางบ้านพิชิตใจได้กำหนดไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และฝึกฝนให้เกิดการเรียนรู้การใช้ชีวิตให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3. ทักษะชีวิตในระหว่างการบำบัดฟื้นฟูนั้นผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจะได้รับประโยชน์จากประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะชีวิตต่างจากกิจกรรมฟื้นฟูตามตารางประจำวัน และทักษะชีวิตที่ได้รับนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการหลีกเลี่ยงสารเสพติด สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย ตลอดจนปรับเปลี่ยนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟู พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจ เต็มใจและสมัครใจในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้านพิชิตใจ แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยเรื่องระยะเวลาในการบำบัดฟื้นฟู ยิ่งได้ใช้เวลาในการบำบัดฟื้นฟูมากจะทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูปรับตัวได้ดีขึ้น เกิดความเข้าใจ เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟู ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ

5. ทัศนคติต่อการเลิกสารเสพติด พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเลิกสารเสพติดอย่างชัดเจนเมื่อได้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในระยะเวลาหนึ่ง และสามารถตระหนักถึงคุณค่า ประโยชน์ของการเลิกสารเสพติด ตลอดจนเพิ่มความมุ่งมั่นที่จะเลิกสารเสพติดให้หายขาดโดยไม่กลับไปเสพซ้ำ

6. ความมุ่งหวังในชีวิต พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูได้เห็นความสำคัญกับเป้าหมายในอนาคตและมีความตั้งใจจริงที่จะกลับไปศึกษาต่อ หรือหางานทำเมื่อจบโปรแกรมไป ทั้งนี้เป็นการช่วยเหลือพึ่งพา และดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระต่อผู้อื่น ตลอดจนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีสาเหตุสำคัญหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากตนเองหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาเหตุดังกล่าว ทำให้สูญเสียทรัพยากรอันสำคัญของชาติในอนาคต ลักษณะปัญหาทางพฤติกรรมทางการเรียน เกิดความล้มเหลวทางการศึกษา ปัญหาการทำผิดอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อครอบครัว สถานศึกษา ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวการจัดการศึกษาแต่ละระดับจึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนากลยุทธ์และรูปแบบในการดำเนินงาน ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งโดยภาพรวมของการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษานั้น มุ่งเน้นจะดำเนินงานในลักษณะของการป้องกันมิให้มีการใช้สารเสพติด โดยเน้นในเรื่องการให้การศึกษาตามหลักสูตรทั้งโดยตรงและสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด และส่งเสริมให้นำทักษะชีวิตมาใช้อย่างกว้างขวางในการส่งเสริมและป้องกันพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งทักษะชีวิตนั้นสามารถเริ่มใช้ได้ตั้งแต่เด็ก นอกจากนี้ยังพบว่าการนำโปรมแกรมทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จในช่วงอายุ 6-16 ปี เพราะวัยนี้เป็นวัยสำคัญในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการสอนทักษะชีวิตเป็นที่ยอมรับขององค์การอนามัยโลกเนื่องจากทักษะชีวิตมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนที่จะต้องเผชิญต่อสู้กับสถานการณ์ต่างที่อาจเกิดขึ้นรอบตัว การสอนตามโปรแกรมทักษะชีวิตพบว่านักเรียนมี

พฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น นอกจากนี้ ทักษะชีวิตยังเป็นประโยชน์ต่อการหลีกเลี่ยงสารเสพติด สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย ตลอดจนปรับเปลี่ยนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี โรงเรียนจึงเหมาะสมที่เป็นสถานที่สำหรับการเริ่มต้นและส่งเสริมการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต เป็นการมุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานดังกล่าว และจากการศึกษายังพบว่า ในด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติด โดยเฉพาะพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนนั้น ยังไม่มีเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับตรวจสอบและประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด 4 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านเจตคติที่ดีในการป้องกันสารเสพติด โดยเน้นให้สอดคล้องกับองค์ประกอบทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนในระดับอื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่สามารถจะวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ ซึ่งแนวการพัฒนาเครื่องมือวัดดังกล่าวจะใช้แนวคิดในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย และสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา (กรมสุขภาพจิต) มาเป็นแนวทางในการพัฒนา สำหรับเนื้อหาที่นำมาใช้วัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติดและพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

สำหรับคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จะพิจารณาคุณภาพ 3 ด้าน คือ

1. ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด
2. ความเชื่อมั่น
3. ความเที่ยงตรง
   3.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
   3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

เมื่อพัฒนาเครื่องมือแล้วจะดำเนินการสร้างเกณฑ์ปกติ (norms) ของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดตรัง พร้อมกับจัดทำคู่มือสำหรับแนะนำแนวทางใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด และนำเครื่องมือวัดดังกล่าวใช้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ตลอดจนการหาคุณภาพของเครื่องมือวัด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเครื่องมือวัดด้านอื่น ๆ ต่อไป โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 7,925 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (two-stage random sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. ประมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยใช้ตารางยามาเน(Yamane. 1967 : 886) ดังนี้

1.1 เพื่อใช้ในการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 1 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 381 คน

1.2 เพื่อใช้ในการทดสอบเครื่องมือครั้งที่ 2 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 381 คน

1.3 เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 3 ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 976 คน

2. แบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 1 – 120 คน

โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121- 300 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 301 คนขึ้นไป

ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียน นักเรียนในโรงเรียนแต่ละขนาด

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนประชากร
ใหญ่	60	3,247
กลาง	170	3,870
เล็ก	62	808

3. สุ่มโรงเรียนในแต่ละขนาด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในอัตราส่วน 1 : 3 : 1 ของแต่ละขนาด เพื่อทดสอบใช้เครื่องมือครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และหาคุณภาพเครื่องมือ ได้จำนวน 72 โรงเรียน โดยแบ่งตามขนาด ดังนี้

3.1 ขนาดใหญ่ 15 โรงเรียน

3.2 ขนาดกลาง 42 โรงเรียน

3.3 ขนาดเล็ก 15 โรงเรียน

4. สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดซึ่งสุ่มได้ในขั้นที่ 3 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

4.1 เพื่อทดสอบใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ครั้งที่ 1 โดยการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด ในอัตราส่วน 1 : 3 : 1 จำนวน 15 โรงเรียน ได้กลุ่มทดสอบ 397 คน

4.2 เพื่อทดสอบใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ครั้งที่ 2 โดยการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด ในอัตราส่วน 1 : 3 : 1 จำนวน 15 โรงเรียน ได้กลุ่มทดสอบ 404 คน

4.3 เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,192 คน ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดสอบและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำแนกตามขนาด

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	กลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือ		กลุ่มตัวอย่าง
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
ใหญ่	บ้านเกาะเคี่ยม	กันตัง	35		
	วัดไตรสามัคคี	ห้วยยอด	68		
	บ้านบางสัก	กันตัง	52		
	วัดเจริญร่มเมือง	สิเกา		65	
	วัดขุนสิทธิ์	เมืองตรัง		43	
	หาดปากเมง	สิเกา		52	
	วัดคีรีวิหาร	ห้วยยอด			27
	บ้านควนปริง	เมืองตรัง			47
	บ้านคสอบมวน	รัษฎา			63
	บ้านลำภูรา	ห้วยยอด			62
	บ้านทุ่งค่าย	ย่านตาขาว			46
	วัดควนวิเศษ	เมืองตรัง			106
	บ้านควนสวรรค์	นาโยง			67
	วัดควนเมา	รัษฎา			38
	บ้านท่าส้ม	กันตัง			45
กลาง	บ้านเกาะปราง	เมืองตรัง	22		
	บ้านท่าปาบ	กันตัง	28		
	บ้านหนองมวง	รัษฎา	22		
	บ้านบางเตา	กันตัง	26		
	บ้านหนองยูง	ห้วยยอด	24		
	วัดสันติวัน	เมืองตรัง	16		
	บ้านน้ำราบ	กันตัง	24		

ตาราง 3 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	กลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือ		กลุ่มตัวอย่าง
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
กลาง	บ้านหนองบัวน้อย	รัษฎา	15		
	บ้านควนตัง	ห้วยยอด	22		
	วัดมงคลสถาน	นาโยง		27	
	บ้านปากปรน	หาดสำราญ		19	
	วัดน้ำผุด	เมืองตรัง		33	
	วัดช่องเปี่ยมราษฎร์	นาโยง		27	
	บ้านป่าเตียว	กันตัง		24	
	บ้านทอนเหรียน	รัษฎา		19	
	บ้านคสอบชีล้อม	กันตัง		18	
	วัดสีหราษฎร์ศรัทธา	กันตัง		27	
	บ้านกันตังใต้	กันตัง		20	
	บ้านน้ำพราย	ห้วยยอด			20
	บ้านทุ่งยางงาม	ห้วยยอด			27
	บ้านห้วยม่วง	ปะเหลียน			22
	วัดท่าพญา	ปะเหลียน			19
	บ้านควนพญา	ห้วยยอด			23
	บ้านตะเคียนหลบฟ้า	กันตัง			20
	วัดกาญจนบริรักษ์	ห้วยยอด			17
	วัดไร่ใหญ่	รัษฎา			18
	วัดน้ำฉ่า	วังวิเศษ			23
	บ้านคสอบปะเหลียน	ปะเหลียน			17
	บ้านไทรงาม	นาโยง			15
	บ้านบ่อหิน	สิเกา			37

ตาราง 3 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	กลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือ		กลุ่มตัวอย่าง
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
กลาง	บ้านหนองคล้า	วังวิเศษ			27
	บ้านควนเคี่ยม	ย่านตาขาว			26
	วัดอัมพวัน	ย่านตาขาว			26
	บ้านช่องลม	วังวิเศษ			21
	บ้านไทรบ่วง	รัษฎา			35
	บ้านท่าข้าม	ปะเหลียน			17
	บ้านทุ่งปาหนัน	ปะเหลียน			32
	หาดสำราญ	หาดสำราญ			26
	วัดห้วยนาง	ห้วยยอด			35
	วัดปากปรน	หาดสำราญ			37
	วัดศรีรัตนาราม	ห้วยยอด			27
	บ้านคสอบลุ	กันตัง			27
เล็ก	บ้านแตะหรำ	กันตัง	11		
	บ้านบางหมากน้อย	กันตัง	19		
	บ้านท่ามะปราง	ห้วยยอด	13		
	บ้านโคกรัก	หาดสำราญ		11	
	บ้านหาดยาว	กันตัง		8	
	วัดแจ้ง	เมืองตรัง		11	
	บ้านด่าน	เมืองตรัง			11
	บ้านคสอบลำปริง	นาโยง			13
	วัดสิทธิโชค	ห้วยยอด			14
	บ้านปาเต	กันตัง			17
	บ้านนายายหม่อม	ย่านตาขาว			13

ตาราง 3 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	กลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือ		กลุ่มตัวอย่าง
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
เล็ก	บ้านทุ่งสมอ	รัษฎา			19
	บ้านหนองสองพี่น้อง	ห้วยยอด			18
	บ้านเขาไม้แก้ว	สิเกา			17
	บ้านหนองราโพ	ห้วยยอด			15
รวม			397	404	1,192

เครื่องมือที่พัฒนา

1. เครื่องมือที่พัฒนาครั้งนี้ มี 4 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ลักษณะคำถามถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุการแพร่ระบาด และแนวทางการวิธีป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดในระดับบุคคลและครอบครัว จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว

1.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ลักษณะคำถามถามให้ประเมินสถานการณ์และตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อแสดงออกถึงการมีทักษะที่จำเป็นในการหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด คือ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ชนิด 3 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว

1.3 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องการสารเสพติด สร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า รูปแบบข้อความถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติว่า เคยปฏิบัติมากน้อยเพียงใดในสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยให้เลือกคำตอบที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งมี 3 ระดับ คือ “ปฏิบัติเป็นประจำ” “ปฏิบัติบางครั้ง” และ “ไม่เคยปฏิบัติ” จำนวน 20 ข้อ

1.4 แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด 4 ด้าน คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่า รูปแบบข้อความให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันสารเสพติด โดยมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 30 ข้อ

2. ลักษณะการกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบทดสอบ

เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนการตอบรายข้อของแต่ละฉบับ มีดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ การให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง โดยเน้นทักษะที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนขึ้นอยู่กับคำตอบที่เลือกตอบ มีดังนี้

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด (คำตอบแสดงออกถึงการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกที่กำหนดให้อย่างมีทักษะและเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง (คำตอบแสดงออกถึงวิเคราะห์และประเมินทางเลือกจากสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยบอกความรู้สึก มากกว่าการใช้เหตุผล)

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบผิด (คำตอบเป็นการประเมินทางเลือกที่ไม่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

2.3 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้เลือกพฤติกรรมที่ตรงกับการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งมี 3 ระดับคือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความทางบวก (positive) การให้คะแนนมีน้ำหนักดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 0 คะแนน

ข้อความทางลบ (negative) การให้คะแนนมีน้ำหนักดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 0 คะแนน

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 2 คะแนน

2.4 แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด เป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างเป็นมาตราวัดเจตคติ จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความทางบวก (positive) การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบ (negative) การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

3. ตัวอย่างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

3.1 ตัวอย่างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

(0) สาเหตุใดที่ทำให้สารเสพติดมีการแพร่ระบาดได้เร็วที่สุด

ก. จำนวนผู้ขายมากเพราะได้ค่าตอบแทนสูง

ข. คนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด

ค. คนในชุมชนขาดความร่วมมือในการป้องกันการแพร่ระบาด

ง. เจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบในการปราบปรามอย่างจริงจัง

คำตอบถูก คือ ก

3.2 ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

3.2.1 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยเน้นทักษะที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด เป็นแบบเลือกตอบมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

(0) น้าสมคิดเป็นเพื่อนบ้านของนักเรียน วันหนึ่งน้าบอกว่าจะฝากห่อของให้นักเรียนช่วยถือมา พอถึงหน้าโรงเรียนจะมีเพื่อนของน้ามารับไป นักเรียนไม่แน่ใจว่าของในห่อเป็นอะไร นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. รับฝากของ เพื่อน้าสมคิดจะได้ไม่เสียเวลา (0)

ข. ปฏิเสธโดยบอกว่าวันนี้ต้องถือของหลายชิ้นแล้ว คงช่วยถือให้น้าสมคิดไม่ได้ (1)

ค. ปฏิเสธโดยบอกว่า กลัวของหล่นหายกลางทาง จะรับผิดชอบไม่ไหว อย่าโกรธนะ(2)

เกณฑ์การให้คะแนนตัวเลือก ก ข และ ค เป็น 0 1 2 คะแนนตามลำดับ ดังนี้

- คำตอบข้อ ก. ให้ 0 คะแนน (เป็นการประเมินทางเลือกที่ไม่ถูกต้อง)อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

- คำตอบข้อ ข. ให้ 1 คะแนน (แสดงออกถึงวิเคราะห์และประเมินทางเลือกจากสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยบอกความรู้สึก มากกว่าการใช้เหตุผล)

- คำตอบข้อ ค. ให้ 2 คะแนน (แสดงออกถึงการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกที่กำหนดให้อย่างมีทักษะและเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

3.2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ให้เลือกพฤติกรรมที่ตรงกับการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งมี 3 ระดับคือ "ปฏิบัติเป็นประจำ" "ปฏิบัติเป็นบางครั้ง" "ไม่เคยปฏิบัติ"

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับปฏิบัติจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1.	นักเรียนปรึกษาพ่อแม่เป็นคนแรกเมื่อมีปัญหา			
2.	เชื่อใจและไว้วางใจผู้ใหญ่แม้จะไม่รู้จักคุ้นเคย			
3.	พูดปฏิเสธคำชวนเมื่อเพื่อนชักชวนให้สอบสูบบุหรี่			
4.	ไปร่วมงานสังสรรค์ที่มีการดื่มสุรา			
5.	อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่สูบบุหรี่			
6.	ไม่ปฏิเสธ เมื่อเพื่อนสนิทชักชวนไปเที่ยวกลางคืน			

3.3 ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.	พ่อแม่จะภูมิใจที่นักเรียนไม่ใช้สารเสพติด					
2.	การใช้สารเสพติดมีผลเสียต่อตนเองและครอบครัว					
3.	ผู้ใช้สารเสพติดจะรู้สึกว่าตนเองดูเท่ห์					

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังรายระเอียดต่อไปนี้

1. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

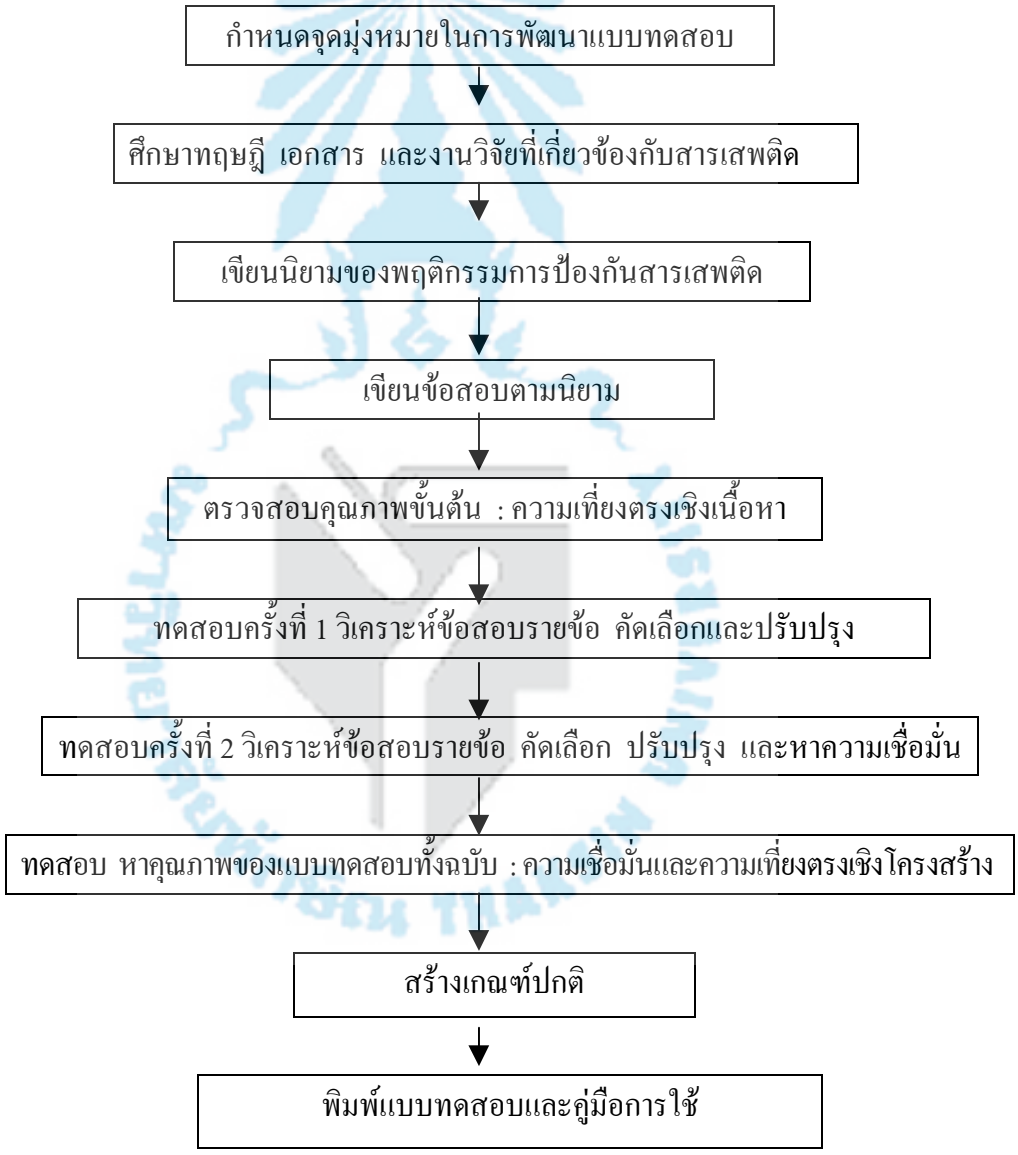

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

จากภาพประกอบ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยมีขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ด้านความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

1.2 สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อวิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติด คุณลักษณะที่แสดงถึงพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด รวมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. เขียนนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยยึดความหมาย ขอบข่ายเนื้อหา และพฤติกรรมซึ่งประมวลได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ดำเนินการสร้างข้อสอบตามนิยามของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

4.1 ลักษณะของข้อสอบที่สร้างเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

4.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย โดยมีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ

4.3 การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักคะแนนเป็น 0 , 1 ดังนี้

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบผิด

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบถูก

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบทดสอบ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติดจำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (รายนามดังภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

และคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 25 ข้อ

6. นำแบบทดสอบ ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการพิจารณาในข้อ 5 ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 397 คน

7. นำผลการทดสอบครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อดำเนินการดังนี้

7.1 หาจุดบกพร่องในด้านการใช้ภาษา วิธีการดำเนินการสอบและเวลาที่ใช้ในการสอบ

7.2 หาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยคำนวณหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกจากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ และสูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปและค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ได้ข้อสอบจำนวน 23 ข้อ

8. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้ว จากการทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 23 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 404 คน

9. นำผลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายรายข้อ โดยคำนวณจากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ และสูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ถึง 1.00 และค่าความยากง่ายมีค่าตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อและหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20)

10. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ จากการทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 20 ข้อไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน นำผลการทดสอบมาหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

11. สร้างเกณฑ์ปกติ นำคะแนนจากการหาคุณภาพของแบบทดสอบ หาคะแนนทีปกติ แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (least squares method) (เสริม ทัศศรี. 2545 : 20-23)

12. พิมพ์แบบทดสอบและคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 3

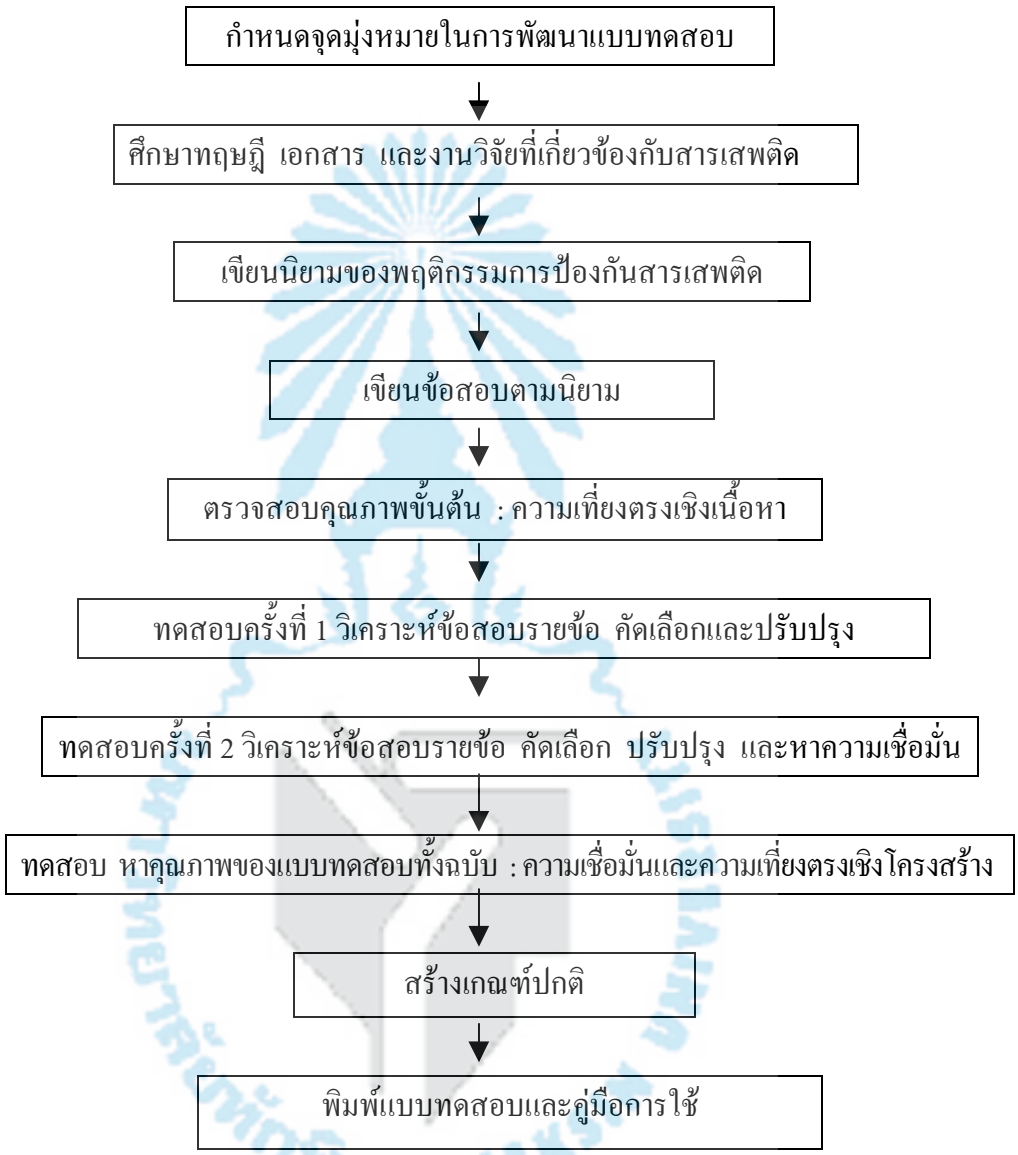

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนในการพัฒนาแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

จากภาพประกอบ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีขั้นตอนการพิจารณา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 หาคุณภาพแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

1.2 สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อวิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับสารเสพติด คุณลักษณะที่แสดงถึงพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด รวมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. เขียนนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยยึดความหมายขอบข่ายเนื้อหา และพฤติกรรมซึ่งประมวลได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ดำเนินการสร้างข้อสอบตามนิยามของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

4.1 ลักษณะของข้อสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

4.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย โดยมีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ

4.3 การให้คะแนนแต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักคะแนนเป็น 0 , 1 , 2 ดังนี้

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบผิด

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบถูก

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบถูกมากที่สุด

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบทดสอบ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติดจำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (รายนามดังภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

และคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 25 ข้อ

6. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการพิจารณาในข้อ 5 ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 397 คน

7. นำผลการทดสอบครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อดำเนินการดังนี้

7.1 หาจุดบกพร่องในด้านการใช้ภาษา วิธีการดำเนินการสอบและเวลาที่ใช้ในการสอบ

7.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด วิเคราะห์ด้วยการทดสอบที เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดี คือมีค่าสถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ข้อสอบ จำนวน 24 ข้อ

8. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้ว จากการทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 24 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 404 คน

9. นำผลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยการทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ดี คือ ค่าสถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

10. นำข้อสอบที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้ว จากการทดสอบใช้แบบทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

11. สร้างเกณฑ์ปกติ โดยนำคะแนนจากการหาคุณภาพของแบบทดสอบ หาคะแนนทีปกติ แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (เสริม ทัศศรี. 2545 : 20-23)

12. จัดพิมพ์เครื่องมือและคู่มือการใช้

3. แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 4

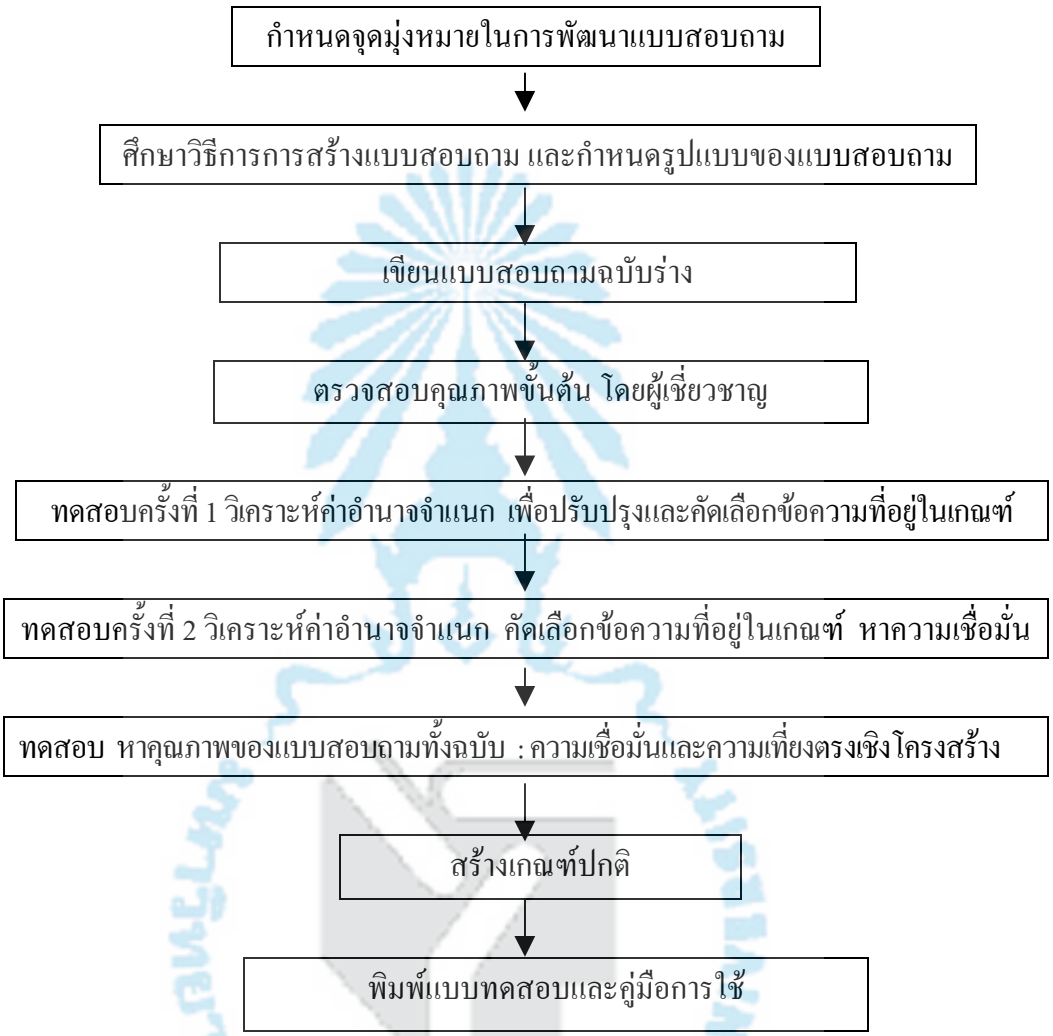

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนในการพัฒนาแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

จากภาพประกอบ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติด มีขั้นตอนการพิจารณา ตามรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาแบบสอบถาม

1.1 หาคุณภาพของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด

1.2 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้

2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด และวิธีสร้างแบบสอบถาม เพื่อเขียนนิยามพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดและเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบของคำถาม

3. กำหนดรูปแบบของคำถามและเขียนแบบสอบถามฉบับร่าง ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาและพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อความและระดับพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งตามความเป็นจริง ว่าเคยปฏิบัติมากน้อยเพียงใด จำนวน 25 ข้อความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับปฏิบัติจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1.	นักเรียนปรึกษาพ่อแม่เป็นคนแรกเมื่อมีปัญหา			
2.	เชื่อใจและไว้วางใจผู้ใหญ่แม้จะไม่รู้จักคุ้นเคย			
3.	พูดปฏิเสธคำชวนเมื่อเพื่อนชักชวนให้สอบสูบบุหรี่			
4.	ไปร่วมงานสังสรรค์ที่มีการดื่มสุรา			
5.	อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่สูบบุหรี่			
6.	ไม่ปฏิเสธ เมื่อเพื่อนสนิทชักชวนไปเที่ยวกลางคืน			

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติดจำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญ

ทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (รายนามดังภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามในแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหาและคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 25 ข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 397 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที เพื่อคัดเลือกข้อความ/สถานการณ์ที่ดี คือมีค่าสถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ข้อความ จำนวน 25 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและคัดเลือกไว้ จากการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 25 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบสอบถามครั้งที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 404 คน

7. นำผลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยการทดสอบที เพื่อคัดเลือกข้อความที่ดี คือ ค่าสถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ข้อความ จำนวน 20 ข้อและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและคัดเลือกไว้ จากการทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือทั้งฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

8.1 หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

8.2 หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

9. สร้างเกณฑ์ปกติ นำคะแนนจากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ หาคะแนนปกติแล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (เสริม ทัศศรี. 2545 : 20-23)

10. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และเขียนคู่มือการใช้

4. แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 5

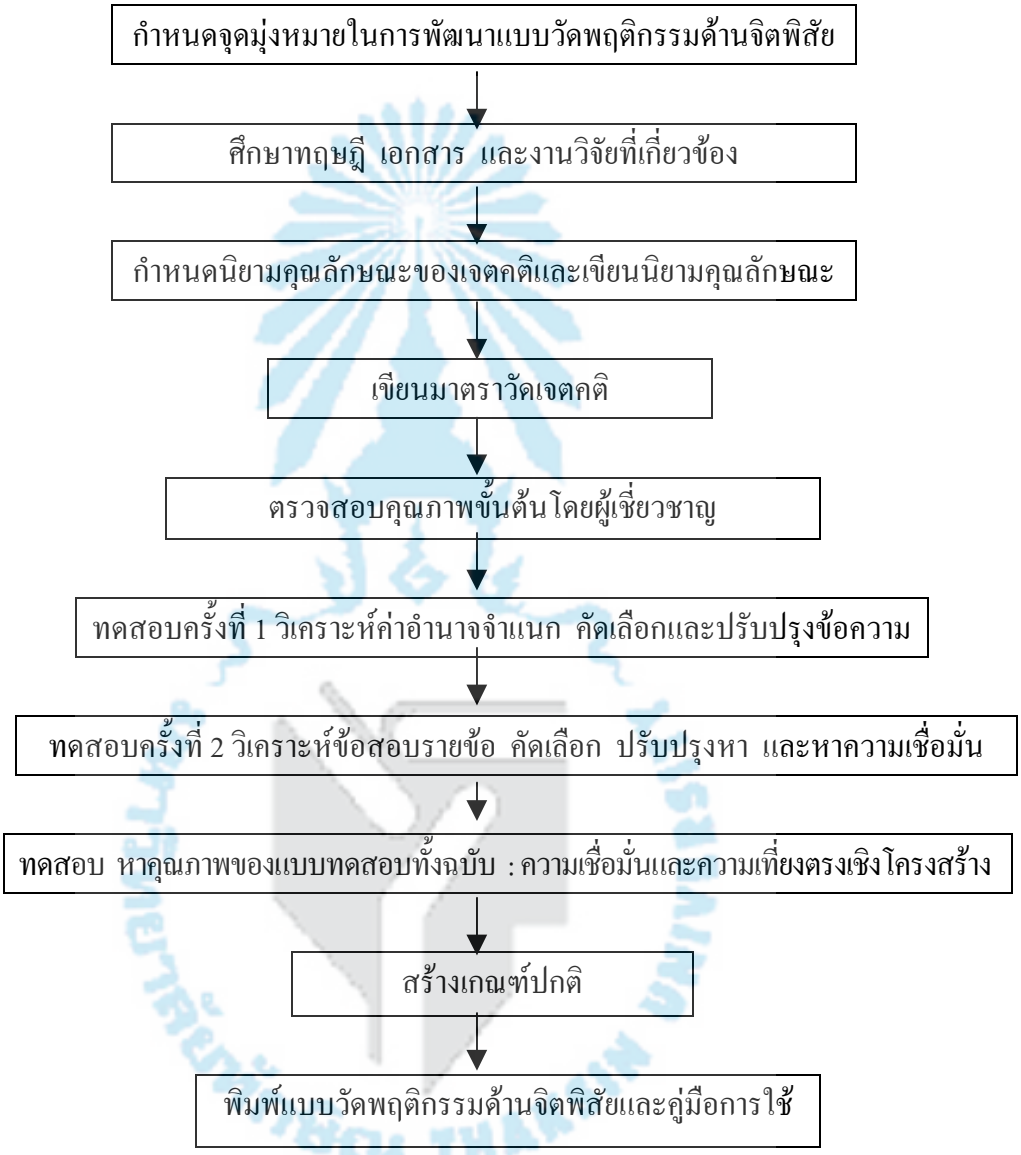

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

จากภาพประกอบ 5 ได้ดำเนินการพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีขั้นตอนการพิจารณาตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ดังนี้

1.1 หาคุณภาพเพื่อหาคุณภาพของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

1.2 สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด และการสร้างมาตราวัดเจตคติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยในการป้องกันสารเสพติด

3. เขียนนิยามของเจตคติในการป้องกันสารเสพติด ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม

4. สร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญทั้ง 4 ด้านตามนิยามในข้อ 3 ให้ครอบคลุม โดยมีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ จำนวน 60 ข้อ

5. นำแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดเจตคติ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติดจำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (รายนามดังภาคผนวก ก) เพื่อวิจารณ์และพิจารณาตรวจสอบแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดในแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงตามนิยามและคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อคัดเลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อความจำนวน 60 ข้อ

6. นำแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้แบบวัดเจตคติครั้งที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 397 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความ ภาษาที่ใช้ และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

7. นำผลจากการทดสอบครั้งที่ 1 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้การทดสอบที เพื่อคัดเลือกข้อความ/สถานการณ์ที่ดี คือ ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพิจารณาข้อที่ค่าสถิติทีสูงตามลำดับของเจตคติในแต่ละด้าน ได้ข้อความจำนวน 45 ข้อ

8. นำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้ว จากการทดสอบใช้แบบวัดเจตคติครั้งที่ 1 จำนวน 45 ข้อ ทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือครั้งที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 404 คน

9. นำผลจากการทดสอบครั้งที่ 2 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที เพื่อคัดเลือกข้อความที่ดี คือ ค่าสถิติที มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพิจารณาข้อที่ค่าสถิติที สูงตามลำดับ ครอบคลุมเจตคติทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจ ผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อคัดเลือกให้ได้แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดจำนวน 30 ข้อ และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค

10. นำแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดที่คัดเลือกไว้จากการทดสอบใช้แบบวัดเจตคติครั้งที่ 2 จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพทั้งฉบับ ดังนี้

10.1 หาความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

10.2 หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

11. สร้างเกณฑ์ปกติ นำคะแนนจากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ หาคะแนนทีปกติแล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (เสริม ทัศศรี. 2545 : 20-23)

12. พิมพ์แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยและเขียนคู่มือการใช้

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบ และขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนัดหมายวันและเวลาเพื่อนำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดไปทดสอบ

3. จัดเตรียมเครื่องมือวัดแต่ละประเภทให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง

4. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการตอบ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบก่อนลงมือทำ เพื่อให้ได้ผลตรงความเป็นจริง

5. นำเครื่องมือวัดไปสอบกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

5.1 นำเครื่องมือวัดจำนวน 4 ฉบับ ทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือครั้งที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 397 คน เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติและคัดเลือกข้อสอบรวบรวมเป็นฉบับใหม่

5.2 นำเครื่องมือวัดที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้ว จากการทดสอบครั้งที่ 1ไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 404 คน เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติและรวบรวมข้อสอบเป็นฉบับจริง

5.3 นำเครื่องมือวัดที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้วจากการทดสอบครั้งที่ 2 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,192 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และสร้างเกณฑ์ปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (S.E.)

2. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (item - analysis) เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือวัด ดังนี้

2.1 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยคำนวณหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกจากสูตรการหาดัชนีค่าความยากง่าย และดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที (t-test) เพื่อคัดเลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 191-195)

3. หาค่าความเชื่อมั่น

3.1 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 131)

3.2 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132)

4. หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัด ดังนี้

4.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้สูตร IOC

4.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (item-test correlation) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson product moment- correlation coefficient)

5. สร้างเกณฑ์ปกติ (norms) โดยการนำคะแนนคะแนนจากการหาคุณภาพเครื่องมือหาคะแนนทีปกติ (mormalized T-score) แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (least squares method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบ
X_1	แทน	แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
X_2	แทน	แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
X_3	แทน	แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
X_4	แทน	แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด
r	แทน	อำนาจจำแนกของข้อสอบ
p	แทน	ความยากง่ายของข้อสอบ
r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ

t แทน ค่าสถิติทดสอบที่มีการแจกแจงแบบที

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

S.E. แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

T แทน คะแนนทีปกติ (normalized T - score)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. คุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด
   1.1 ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัด
      1.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
      1.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
   1.2 ความยากง่าย อำนาจจำแนกรายข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1
   1.3 ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน จากการทดสอบครั้งที่ 2
   1.4 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน จากการทดสอบเพื่อหาคุณภาพ
2. การสร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือวัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด
   1.1 ความเที่ยงตรง
      1.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการป้องกันสารเสพติดในนักเรียนและเยาวชน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 4 คน (รายนามดังภาคผนวก ก) พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน

สารเสพติด ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

1.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของเครื่องมือวัดแต่ละฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ ใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน จากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ผลปรากฏดังตาราง 4 – 7

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	r_{xy}	ข้อ	r_{xy}
1	0.34**	11	0.33**
2	0.34**	12	0.20**
3	0.40**	13	0.26**
4	0.27**	14	0..19**
5	0.19**	15	0.31**
6	0.26**	16	0.36**
7	0.30**	17	0.32**
8	0.37**	18	0.32**
9	0.19**	19	0.32**
10	0.24**	20	0.30**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ทั้งฉบับจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.19 ถึง 0.40 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ นั่นคือแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	r_{xy}	ข้อ	r_{xy}
1	0.16**	11	0.26**
2	0.29**	12	0.26**
3	0.26**	13	0.33**
4	0.31**	14	0.41**
5	0.22**	15	0.38**
6	0.24**	16	0.44**
7	0.32**	17	0.53**
8	0.41**	18	0.47**
9	0.34**	19	0.43**
10	0.34**	20	0.43**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับจากแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.16 ถึง 0.53 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ นั่นคือแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	r_{xy}	ข้อ	r_{xy}
1	0.54**	11	0.22**
2	0.47**	12	0.06*
3	0.46**	13	0.40**
4	0.41**	14	0.58**
5	0.42**	15	0.39**
6	0.06*	16	0.48**
7	0.47**	17	0.06*
8	0.44**	18	0.07*
9	0.07*	19	0.09**
10	0.52**	20	0.44**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับจากแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.06 ถึง 0.54 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 15 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 ข้อ นั่นคือ แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	r_{xy}	ข้อ	r_{xy}
1	0.47**	16	0.51**
2	0.44**	17	0.50**
3	0.33**	18	0.52**
4	0.47**	19	0.48**
5	0.46**	20	0.36**
6	0.38**	21	0.29**
7	0.44**	22	0.46**
8	0.23**	23	0.43**
9	0.33**	24	0.14**
10	0.26**	25	0.28**
11	0.27**	26	0.41**
12	0.24**	27	0.40**
13	0.42**	28	0.44**
14	0.42**	29	0.37**
15	0.29**	30	0.47**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับจากแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.52 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ นั่นคือแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

1.2 ความยากง่าย และอำนาจจำแนกรายข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1

1.2.1 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อที่สร้างขึ้นทดสอบกับกลุ่มทดสอบ จำนวน 397 คน แล้วนำมาวิเคราะห์รายข้อหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ โดยคำนวณค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ จากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบและสูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	p	r	ผลการพิจารณา	ข้อที่	P	r	ผลการพิจารณา
1	0.67	0.36	คัดเลือกไว้	14	0.46	0.51	คัดเลือกไว้
2	0.71	0.45	คัดเลือกไว้	15	0.28	0.35	คัดเลือกไว้
3	0.62	0.54	คัดเลือกไว้	16	0.57	0.33	คัดเลือกไว้
4	0.34	0.38	คัดเลือกไว้	17	0.41	0.21	คัดเลือกไว้
5	0.46	0.35	คัดเลือกไว้	18	0.43	0.43	คัดเลือกไว้
6	0.36	0.13	ตัดออก	19	0.51	0.58	คัดเลือกไว้
7	0.70	0.44	คัดเลือกไว้	20	0.57	0.45	คัดเลือกไว้
8	0.44	0.31	คัดเลือกไว้	21	0.38	0.22	คัดเลือกไว้
9	0.39	0.27	คัดเลือกไว้	22	0.38	0.24	คัดเลือกไว้
10	0.58	0.67	คัดเลือกไว้	23	0.47	0.58	คัดเลือกไว้
11	0.28	0.22	คัดเลือกไว้	24	0.54	0.47	คัดเลือกไว้
12	0.60	0.46	คัดเลือกไว้	25	0.52	0.55	คัดเลือกไว้
13	0.39	0.19	ตัดออก				

จากตาราง 8 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 25 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.71 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.13 ถึง 0.67 ข้อสอบที่ไม่ถึงเกณฑ์มีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 และ 13 คัดเลือกข้อสอบไว้ 23 ข้อ

1.1.2 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ ที่สร้างขึ้นทดสอบกับกลุ่มทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 404 คน แล้วนำคะแนนสอบมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติที (t) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 อำนาจจำแนกของของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	0.54	0.53	0.45	0.50	1.233	ตัดออก
2	1.81	0.39	1.12	0.57	9.915**	คัดเลือกไว้
3	1.91	0.40	1.19	0.88	7.406**	คัดเลือกไว้
4	1.99	0.10	1.15	0.73	11.401**	คัดเลือกไว้
5	1.98	0.14	1.45	0.75	6.882**	คัดเลือกไว้
6	1.94	0.27	1.16	0.78	9.338**	คัดเลือกไว้
7	1.68	0.48	0.89	0.61	10.019**	คัดเลือกไว้
8	1.51	0.79	0.70	0.68	7.685**	คัดเลือกไว้
9	1.56	0.53	0.78	0.71	8.688**	คัดเลือกไว้
10	1.52	0.54	0.80	0.63	8.627**	คัดเลือกไว้
11	1.67	0.53	1.01	0.78	6.957**	คัดเลือกไว้
12	1.87	0.36	0.90	0.54	14.838**	คัดเลือกไว้
13	1.78	0.46	1.29	0.74	5.602**	คัดเลือกไว้
14	1.82	0.50	1.27	0.82	5.691**	คัดเลือกไว้
15	1.54	0.55	1.18	0.64	4.233**	คัดเลือกไว้
16	1.76	0.45	0.64	0.61	14.724**	คัดเลือกไว้
17	1.59	0.51	0.92	0.82	6.892**	คัดเลือกไว้
18	1.77	0.54	1.07	0.85	6.889**	คัดเลือกไว้

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
19	1.55	0.60	0.48	0.55	12.938**	คัดเลือกไว้
20	1.70	0.52	1.06	0.50	8.777**	คัดเลือกไว้
21	1.61	0.51	0.79	0.75	8.989**	คัดเลือกไว้
22	1.97	0.22	0.82	0.74	14.813**	คัดเลือกไว้
23	1.55	0.68	0.91	0.88	5.725**	คัดเลือกไว้
24	1.90	0.36	0.81	0.58	15.923**	คัดเลือกไว้
25	1.88	0.35	1.33	0.77	6.420**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 9 ผลการทดสอบที จากแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.233 ถึง 15.293 ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 24 ข้อ และค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 คัดเลือกข้อสอบไว้ 24 ข้อ

1.2.3 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ ที่สร้างขึ้นทดสอบกับกลุ่มทดสอบ จำนวน 397 คน แล้วนำคะแนนสอบมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 อำนาจจำแนกของของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	0.98	0.34	0.65	0.55	5.024**	คัดเลือกไว้
2	1.32	0.48	0.90	0.52	5.866**	คัดเลือกไว้
3	1.88	0.32	1.34	0.63	7.524**	คัดเลือกไว้
4	1.85	0.35	1.10	0.61	10.580**	คัดเลือกไว้
5	1.55	0.53	1.14	0.60	5.068**	คัดเลือกไว้
6	1.81	0.44	1.42	0.68	4.786**	คัดเลือกไว้
7	0.94	0.52	0.63	0.64	3.715**	คัดเลือกไว้
8	1.82	0.55	0.58	0.76	13.069**	คัดเลือกไว้
9	2.00	0.00	1.57	0.65	6.562**	คัดเลือกไว้
10	1.86	0.49	0.56	0.74	14.582**	คัดเลือกไว้
11	1.21	0.53	0.97	0.68	2.748**	คัดเลือกไว้
12	1.49	0.61	1.12	0.62	4.235**	คัดเลือกไว้
13	1.40	0.79	0.56	0.78	7.547**	คัดเลือกไว้
14	1.82	0.55	0.65	0.74	12.589**	คัดเลือกไว้
15	1.69	0.50	0.98	0.61	8.876**	คัดเลือกไว้
16	1.94	0.27	1.36	0.71	7.534**	คัดเลือกไว้
17	1.57	0.51	0.95	0.55	8.152**	คัดเลือกไว้
18	1.36	0.48	1.03	0.54	4.556**	คัดเลือกไว้
19	1.95	0.26	1.33	0.75	7.781**	คัดเลือกไว้
20	1.98	0.20	1.57	0.63	6.117**	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
21	1.97	0.22	1.37	0.77	7.450**	คัดเลือกไว้
22	2.00	0.00	1.53	0.71	6.554**	คัดเลือกไว้
23	1.93	0.29	1.45	0.59	7.261**	คัดเลือกไว้
24	1.56	0.49	0.90	0.59	8.50**	คัดเลือกไว้
25	2.00	0.00	1.39	0.79	7.721**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 10 แสดงว่าผลการทดสอบที จากแบบสอบถามพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 2.784 ถึง 14.582 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนกทุกข้อ คัดเลือกข้อความไว้ 25 ข้อ

1.2.4 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

เกี่ยวกับเจตคติต่อการการป้องกันสารเสพติด จำนวน 60 ข้อ ที่สร้างขึ้นทดสอบกับกลุ่มทดสอบจำนวน 397 คน แล้วนำคะแนนสอบมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบทีแล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 อำนาจจำแนกของของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	4.57	0.75	2.79	1.34	11.551**	คัดเลือกไว้
2	4.37	0.61	3.07	1.27	9.197**	คัดเลือกไว้
3	4.34	0.72	3.24	1.17	7.968**	คัดเลือกไว้
4	4.55	0.53	3.67	1.11	7.082**	ตัดออก
5	4.50	0.70	3.12	1.21	9.819**	คัดเลือกไว้
6	4.75	0.50	3.49	1.21	9.566**	คัดเลือกไว้
7	4.19	0.64	3.28	1.09	7.168**	ตัดออก
8	4.18	0.60	3.15	1.75	7.780**	ตัดออก
9	3.65	1.01	2.84	1.14	5.289**	ตัดออก
10	4.04	1.02	3.66	1.13	2.492**	ตัดออก
11	4.48	1.04	3.10	1.25	8.420**	คัดเลือกไว้
12	4.56	1.10	3.61	1.23	5.727**	ตัดออก
13	3.82	1.41	2.56	1.35	6.419**	ตัดออก
14	4.64	0.73	3.03	1.40	10.173**	คัดเลือกไว้
15	3.80	0.86	3.13	1.22	4.461**	ตัดออก
16	4.46	0.57	3.66	1.26	5.755**	ตัดออก
17	4.21	0.57	3.15	1.20	7.965**	คัดเลือกไว้
18	4.43	0.55	3.17	1.24	9.727**	คัดเลือกไว้
19	4.40	0.71	2.84	1.26	10.725**	คัดเลือกไว้
20	4.14	0.96	2.96	1.10	8.066**	คัดเลือกไว้
21	4.29	0.62	2.96	1.21	9.744**	คัดเลือกไว้
22	4.29	0.64	3.08	1.23	8.690**	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
23	4.09	0.86	2.88	1.19	8.216**	คัดเลือกไว้
24	4.27	0.90	3.66	1.13	4.207**	ตัดออก
25	4.28	0.85	3.08	1.27	7.813**	คัดเลือกไว้
26	3.79	0.87	2.98	1.19	5.452**	คัดเลือกไว้
27	4.25	0.91	3.29	1.04	6.905**	คัดเลือกไว้
28	2.91	0.98	3.04	1.05	-.901	ตัดออก
29	4.38	0.61	3.59	1.12	6.143**	คัดเลือกไว้
30	4.13	0.83	3.14	1.23	6.621**	คัดเลือกไว้
31	4.34	0.84	3.38	1.22	6.440**	คัดเลือกไว้
32	4.66	0.58	3.32	1.08	10.879**	คัดเลือกไว้
33	4.09	0.66	3.22	1.08	6.815**	คัดเลือกไว้
34	4.19	0.64	3.14	1.05	8.490**	คัดเลือกไว้
35	3.33	0.98	2.95	1.03	2.655**	ตัดออก
36	4.07	0.83	3.26	1.18	5.592**	คัดเลือกไว้
37	2.97	0.90	2.99	0.95	-.152	ตัดออก
38	4.27	0.66	3.24	1.13	7.815**	คัดเลือกไว้
39	3.35	1.18	2.86	0.96	4.519**	ตัดออก
40	3.88	0.98	3.15	0.97	5.251**	คัดเลือกไว้
41	3.76	0.83	3.10	0.96	5.172**	ตัดออก
42	4.21	0.94	3.32	1.15	5.966**	คัดเลือกไว้
43	4.76	0.55	3.61	3.61	9.045**	คัดเลือกไว้
44	4.78	0.41	3.48	3.48	10.850*	คัดเลือกไว้
45	4.85	0.35	3.53	3.53	10.665**	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
46	4.84	0.36	3.51	3.51	10.383**	คัดเลือกไว้
47	4.51	0.78	3.40	3.40	7.714**	คัดเลือกไว้
48	4.50	0.74	3.30	3.30	8.949**	คัดเลือกไว้
49	4.50	0.74	3.30	3.30	8.949**	คัดเลือกไว้
50	4.40	0.56	3.31	3.31	9.121**	คัดเลือกไว้
51	4.35	0.96	3.28	1.31	6.566**	คัดเลือกไว้
52	4.14	0.66	2.82	0.94	11.397**	คัดเลือกไว้
53	4.15	1.12	3.09	1.08	6.795**	คัดเลือกไว้
54	2.95	1.12	2.48	1.00	3.034**	คัดเลือกไว้
55	3.95	1.29	3.21	1.29	4.033**	คัดเลือกไว้
56	4.35	1.03	2.74	1.16	10.341**	คัดเลือกไว้
57	4.24	0.80	3.08	1.21	7.972**	คัดเลือกไว้
58	4.54	0.64	3.38	1.30	7.957**	คัดเลือกไว้
59	4.58	1.09	3.02	1.11	9.971**	คัดเลือกไว้
60	4.53	0.82	3.59	1.27	6.206**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 11 ผลจากการทดสอบที จากแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 60 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ -.901 ถึง 11.937 มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจำแนกจำนวน 57 ข้อ และที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อและที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 28 และ 37 คัดเลือกข้อความไว้ 45 ข้อ

จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบจากการทดสอบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อสอบจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 23 ข้อ แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ข้อสอบจำนวน 24 ข้อ แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ข้อความจำนวน 25 ข้อ และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีข้อความจำนวน 57 ข้อ แต่ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกให้ครอบคลุมเจตคติทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความตระหนักรู้ในตน 8 ข้อ ความเห็นใจผู้อื่น 7 ข้อ ความภาคภูมิใจในตนเอง 8 ข้อ และความรับผิดชอบต่อสังคม 7 ข้อ โดยคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีสูงตามลำดับในแต่ละด้าน ได้ข้อความทั้งหมดจำนวน 45 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2

1.3 ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน จากการทดสอบครั้งที่ 2

1.3.1 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ

1.3.1.1 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ ที่ผู้วิจัยทำการปรับปรุงและคัดเลือกจากการทดสอบครั้งที่ 1 นำไปทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดสอบ จำนวน 404 คน แล้วนำมาหาความยากง่ายและอำนาจจำแนก จากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ผลปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	p	R	ผลการพิจารณา	ข้อที่	P	R	ผลการพิจารณา
1	0.72	0.34	คัดเลือกไว้	13	0.31	0.40	คัดเลือกไว้
2	0.76	0.40	คัดเลือกไว้	14	0.41	0.34	คัดเลือกไว้
3	0.72	0.28	คัดเลือกไว้	15	0.29	0.24	คัดเลือกไว้
4	0.31	0.30	คัดเลือกไว้	16	0.47	0.43	คัดเลือกไว้
5	0.53	0.36	คัดเลือกไว้	17	0.50	0.38	คัดเลือกไว้
6	0.79	0.30	คัดเลือกไว้	18	0.50	0.36	คัดเลือกไว้
7	0.39	0.30	คัดเลือกไว้	19	0.21	0.09	ตัดออก
8	0.31	0.17	ตัดออก	20	0.22	0.08	ตัดออก
9	0.62	0.40	คัดเลือกไว้	21	0.41	0.49	คัดเลือกไว้
10	0.29	0.32	คัดเลือกไว้	22	0.33	0.40	คัดเลือกไว้
11	0.54	0.32	คัดเลือกไว้	23	0.38	0.46	คัดเลือกไว้
12	0.39	0.46	คัดเลือกไว้				

จากตาราง 12 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 23 ข้อ มีค่า p ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.79 และมีค่า r ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.49 ข้อสอบที่ไม่ถึงเกณฑ์มีจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 8 , 19 และ 20 ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกมีค่า ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1.3.1.2 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ ที่ผู้วิจัยคัดเลือกจากการทดสอบครั้งที่ 1 นำไปทดสอบครั้งที่ 2 ทดสอบกับกลุ่มทดสอบ จำนวน 404 คน แล้วนำคะแนนสอบมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 อำนาจจำแนกของของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	1.75	0.45	1.11	0.76	7.185**	คัดเลือกไว้
2	1.78	0.57	1.44	0.80	3.412**	ตัดออก
3	1.99	0.10	1.44	0.86	6.293**	คัดเลือกไว้
4	1.98	0.14	1.45	0.75	6.882**	คัดเลือกไว้
5	1.98	0.14	1.32	0.80	8.101**	คัดเลือกไว้
6	1.91	0.28	1.22	0.73	8.765**	คัดเลือกไว้
7	1.74	0.62	0.82	0.88	8.499**	คัดเลือกไว้
8	1.53	0.55	1.00	0.82	5.302**	คัดเลือกไว้
9	1.54	0.52	1.13	0.73	4.557**	ตัดออก
10	1.48	0.57	0.95	0.80	5.335**	คัดเลือกไว้
11	1.97	0.22	1.35	0.83	7.188**	คัดเลือกไว้
12	1.86	0.37	1.24	0.71	7.694**	คัดเลือกไว้
13	1.85	0.51	1.08	0.89	7.438**	คัดเลือกไว้
14	1.61	0.56	1.11	0.80	5.089**	คัดเลือกไว้
15	1.66	0.58	1.09	0.88	5.344**	คัดเลือกไว้
16	1.49	0.57	0.90	0.83	5.813**	คัดเลือกไว้
17	1.76	0.47	1.30	0.79	4.957**	คัดเลือกไว้
18	1.42	0.68	0.94	0.82	4.473**	ตัดออก
19	1.71	0.49	1.30	0.81	4.310**	ตัดออก
20	1.65	0.50	1.05	0.70	6.963**	คัดเลือกไว้
21	1.97	0.26	1.07	0.93	9.265**	คัดเลือกไว้
22	1.83	0.47	0.85	0.83	10.230**	คัดเลือกไว้
23	1.87	0.44	1.10	0.75	8.344**	คัดเลือกไว้
24	1.93	0.29	0.89	0.82	11.406**	คัดเลือกไว้

** มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 13 แสดงว่าผลการทดสอบที จากแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 3.421 ถึง 11.406 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 24 ข้อ แต่ผู้วิจัยต้องการข้อสอบจำนวน 20 ข้อ เพื่อไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ จึงทำการคัดเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้

1.3.1.3 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ ที่ผู้วิจัยนำไปทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดสอบจำนวน 404 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 อำนาจจำแนกของของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	0.99	0.48	0.65	0.50	4.896**	คัดเลือกไว้
2	1.35	0.57	0.92	0.48	5.712**	คัดเลือกไว้
3	1.81	0.44	1.53	0.57	3.852**	คัดเลือกไว้
4	1.72	0.47	1.26	0.57	6.149**	คัดเลือกไว้
5	1.58	0.53	1.13	0.59	5.611**	คัดเลือกไว้
6	0.58	0.62	0.26	0.52	3.931**	คัดเลือกไว้
7	1.09	0.55	0.57	0.59	6.432**	คัดเลือกไว้
8	1.64	0.68	0.45	0.77	11.512**	คัดเลือกไว้
9	0.34	0.68	0.50	0.26	3.956**	คัดเลือกไว้
10	1.72	0.66	0.58	0.84	10.599**	คัดเลือกไว้
11	1.07	0.51	0.75	0.51	4.363**	คัดเลือกไว้
12	0.73	0.61	0.33	0.49	5.062**	คัดเลือกไว้
13	1.56	0.80	0.18	0.43	15.035**	คัดเลือกไว้
14	1.83	0.51	0.54	0.79	13.609**	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
15	1.78	0.52	1.42	0.62	4.425**	คัดเลือกไว้
16	0.27	0.56	0.09	0.35	2.703**	คัดเลือกไว้
17	1.62	0.50	0.89	0.61	9.126**	คัดเลือกไว้
18	1.12	0.55	0.92	0.56	2.529*	คัดเลือกไว้
19	0.22	0.54	0.05	0.26	2.823**	คัดเลือกไว้
20	0.34	0.67	0.03	0.17	4.482**	คัดเลือกไว้
21	0.19	0.50	0.08	0.33	1.805	ตัดออก
22	0.33	0.66	0.02	0.14	4.544**	คัดเลือกไว้
23	0.46	0.71	0.21	0.45	2.943**	คัดเลือกไว้
24	1.41	0.68	1.08	0.58	3.681**	คัดเลือกไว้
25	0.27	0.56	0.08	0.36	2.816**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 14 ผลการทดสอบที จากแบบสอบถามพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.805 ถึง 15.035 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 23 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 21 แต่ผู้วิจัยต้องการข้อสอบจำนวน 20 ข้อ เพื่อไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ จึงทำการคัดเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้

1.3.1.4 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ ที่ผู้วิจัยทำการคัดเลือกจากการทดสอบครั้งที่ 1 นำไปทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดสอบ จำนวน 404 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 15 อำนาจจำแนกของของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	4.41	0.91	2.95	1.52	8.238**	คัดเลือกไว้
2	4.49	0.55	3.12	1.28	9.748**	คัดเลือกไว้
3	4.25	0.84	3.35	1.20	6.100**	ตัดออก
4	4.73	0.46	3.60	1.23	8.531**	คัดเลือกไว้
5	1.83	0.81	2.92	1.29	7.128**	ตัดออก
6	4.25	1.25	3.68	1.38	3.056**	ตัดออก
7	4.13	0.91	3.21	1.21	6.037**	ตัดออก
8	4.13	0.84	2.98	1.09	8.317**	คัดเลือกไว้
9	1.79	1.22	1.92	0.97	-0.832	ตัดออก
10	2.07	1.63	2.10	1.33	-0.142	ตัดออก
11	4.43	1.04	2.84	1.39	9.104**	คัดเลือกไว้
12	4.38	0.61	3.14	1.24	8.913**	คัดเลือกไว้
13	4.66	0.71	3.28	1.38	8.852**	คัดเลือกไว้
14	1.73	0.73	3.08	1.26	9.202**	คัดเลือกไว้
15	4.51	0.54	3.25	1.31	8.871**	ตัดออก
16	4.27	0.73	2.80	1.25	10.100**	คัดเลือกไว้
17	4.55	0.70	3.26	1.34	8.501**	คัดเลือกไว้
18	4.35	0.62	3.31	1.21	7.626**	ตัดออก
19	4.26	0.73	2.87	1.16	10.072**	คัดเลือกไว้
20	4.06	0.74	2.74	1.11	9.820**	คัดเลือกไว้
21	4.39	0.68	3.00	1.20	10.039**	คัดเลือกไว้
22	3.86	0.72	3.69	0.72	1.633	ตัดออก
23	2.42	1.40	2.38	1.21	0.215	ตัดออก
24	4.55	0.82	3.19	1.24	9.120**	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ผลการพิจารณา
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
25	4.41	0.69	3.44	1.11	7.384**	ตัดออก
26	4.66	0.55	3.75	1.16	7.045**	ตัดออก
27	4.35	0.74	3.11	1.21	8.172**	คัดเลือกไว้
28	4.14	0.79	3.29	1.28	5.618**	ตัดออก
29	4.62	0.54	3.36	1.22	9.381**	คัดเลือกไว้
30	4.22	0.78	3.26	1.13	6.959**	คัดเลือกไว้
31	4.11	0.70	3.18	0.99	7.531**	คัดเลือกไว้
32	4.60	0.61	3.66	1.09	7.478**	คัดเลือกไว้
33	4.17	0.93	3.29	1.30	5.486**	คัดเลือกไว้
34	4.69	0.50	4.06	1.09	5.241**	คัดเลือกไว้
35	4.61	0.56	4.09	0.91	4.486**	คัดเลือกไว้
36	4.74	0.50	4.00	1.18	5.763**	คัดเลือกไว้
37	1.23	0.48	1.72	1.02	4.312**	ตัดออก
38	1.64	0.91	2.06	1.20	2.776**	คัดเลือกไว้
39	1.84	1.04	2.51	1.23	4.147**	คัดเลือกไว้
40	1.74	1.00	2.25	1.12	3.391**	คัดเลือกไว้
41	4.49	0.73	3.32	1.11	8.756**	คัดเลือกไว้
42	4.56	0.72	3.53	1.31	6.854**	คัดเลือกไว้
43	1.60	1.18	1.99	1.09	2.421*	คัดเลือกไว้
44	2.63	1.19	2.33	1.04	1.890	ตัดออก
45	4.18	1.16	2.72	1.23	8.576**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 15 ผลจากการทดสอบที จากแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 0.142 ถึง 10.100 มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 39 ข้อ และที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 9, 10 ,22 ,23 และ 44 แต่ผู้วิจัยต้องการข้อสอบจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ จึงทำการคัดเลือกข้อความให้ครอบคลุมเจตคติทั้ง 4 ด้าน โดยคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีสูงตามลำดับในแต่ละด้านไว้ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 17

1.3.2 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน จากการนำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด 4 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ และแบบวัดพฤติกรรมจิตพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดสอบจำนวน 404 คน ผลปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จากการทดสอบครั้งที่ 2

เครื่องมือวัด	n	k	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	r_{tt}	S.E.
X_1	404	23	23	11.37	2.49	0.73	0.14
X_2	404	24	48	35.53	6.04	0.83	0.30
X_3	404	25	50	20.08	4.78	0.78	0.24
X_4	404	45	225	153.96	16.60	0.84	0.83

จากตาราง 16 คะแนนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.14 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.30 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดจำนวน 25 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.24

และแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.83

1.3.3 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้มารวมเป็นฉบับใหม่ เพื่อนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ผลการวิเคราะห์ข้อสอบจากการทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพ โดยคัดเลือกข้อสอบในแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดได้ จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามพฤติกรรม การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ ซึ่งพบว่า จากการทดสอบครั้งที่ 2 ข้อสอบส่วนใหญ่ในแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก แต่ผู้วิจัยต้องการจำนวน 30 ข้อ จึงทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับในแต่ละด้าน โดยพิจารณาให้ครอบคลุมคุณลักษณะของเจตคติที่กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้าน ผลปรากฏดังตาราง 17

ตาราง 17 จำนวนข้อความในแต่ละคุณลักษณะ ของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

คุณลักษณะวัดเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด	ข้อความ	ร้อยละ
ความตระหนักรู้ในตน	8	26.66
ความภูมิใจในตนเอง	7	23.33
ความเห็นใจผู้อื่น	8	26.33
ความรับผิดชอบต่อสังคม	7	23.33

จากตาราง 17 แสดงว่าคุณลักษณะเจตคติในการป้องกันสารเสพติด ประกอบด้วยด้านความตระหนักรู้ในตน จำนวน 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 26.33 ด้านความภูมิใจในตนเอง จำนวน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 23.33 ด้านความเห็นใจผู้อื่น จำนวน 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 26.33 และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 23.33 รวม 30 ข้อ

1.4 การทดสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดทั้ง 4 ฉบับไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,192 คน เป็นการทดสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยพิจารณาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน จากการนำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จำนวน4 ฉบับทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,192 คน ผลปรากฏดังตาราง 18

ตาราง 18 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือวัด	n	k	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	r_{tt}	S.E.
X_1	1,192	20	20	10.59	2.72	0.79	0.07
X_2	1,192	20	40	30.44	4.48	0.77	0.13
X_3	1,192	20	40	29.13	3.96	0.84	0.11
X_4	1,192	30	150	118.97	13.05	0.89	0.37

จากตาราง 18 คะแนนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.07 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.13 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.11 และแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.37

2. สร้างเกณฑ์ปกติ (norms) และคู่มือการใช้แบบทดสอบ

2.1 สร้างเกณฑ์ปกติของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการทดสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวัด ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยเทียบหาคะแนนทีปกติ แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติ โดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (least squares method) (เสริม ทัศศรี.2545 : 20-23) ผลปรากฏดังตาราง 19-22

ตาราง 19 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
1*	33	11	48
2	34	12	50
3	36	13	51
4	37	14	53
5	39	15	54
6	40	16	56
7	42	17	57
8	43	18	59
9	45	19	60
10	57	20*	62

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 19 เกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับ การป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 2 ถึง 19 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ T_{34} ถึง T_{60}

ตาราง 20 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
8*	2	25	39
9*	4	26	42
10*	7	27	44
11*	9	28	46
12*	11	29	48
13*	13	30	50
14*	15	31	53
15	18	32	55
16	20	33	57
17	22	34	59
18	24	35	61
19	26	36	64
20	29	37	66
21	31	38	68
22	33	39	70
23	35	40*	72
24	37		

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 20 เกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 15 ถึง 39 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ T_{18} ถึง T_{70}

ตาราง 21 เกณฑ์ปกติของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
6*	2	24	41
7*	5	25	43
8*	7	26	45
9	9	27	47
10	11	28	50
11	13	29	52
12	15	30	54
13	17	31	56
14	20	32	58
15	22	33	60
16	24	34	62
17	26	35	65
18	28	36	67
19	30	37	69
20	32	38	71
21	35	39*	73
22	37	40*	75
23	39		

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 21 เกณฑ์ปกติจากแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับ การป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 9 ถึง 38 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ T_9 ถึง T_{71}

ตาราง 22 เกณฑ์ปกติของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
50*	24	74	34
51*	25	75	34
52*	25	76	34
53*	26	77	35
54*	26	78	35
55*	26	79	36
56*	27	80	36
57*	27	81	36
58*	28	82	37
59*	28	83	37
60*	28	84	37
61*	29	85	38
62*	29	86	38
63*	29	87	39
64*	30	88	39
65*	30	89	39
66*	31	90	40
67*	31	91	40
68*	31	92	40
69*	32	93	41
70	32	94	41
71	32	95	42
72	33	96	42
73	33	97	42

ตาราง 22 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
98	43	122	52
99	43	123	52
100	43	124	53
101	44	125	53
102	44	126	53
103	45	127	54
104	45	128	54
105	45	129	55
106	46	130	55
107	46	131	55
108	47	132	56
109	47	133	56
110	47	134	56
111	48	135	47
112	48	136	57
113	48	137	58
114	49	138	58
115	49	139	58
116	50	140	59
117	50	141	59
118	50	142	59
119	51	143	60
120	51	144	60
121	51	145	61

ตาราง 22 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
146	61	166*	69
147	61	167*	69
148	62	168*	69
149	62	169*	70
150	62	170*	70
151	63	171*	70
152	63	172*	71
153	63	173*	71
154*	64	174*	72
155*	64	175*	72
156*	65	176*	72
157*	65	177*	73
158*	66	178*	73
159*	66	179*	74
160*	66	180*	74
161*	67	181*	74
162*	67	182*	75
163*	67	183*	75
164*	68	184*	75
165*	68	185*	76

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 22 เกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 70 ถึง 148 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบวัดมีค่าตั้งแต่ T_{32} ถึง T_{62}

2.2 คู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด (รายละเอียดในภาคผนวก ง) ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2.2.2 ความมุ่งหมายของการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2.2.3 โครงสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2.2.4 การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

2.2.5 วิธีดำเนินการสอบ

2.2.6 วิธีการตรวจให้คะแนน

2.2.7 สร้างเกณฑ์ปกติของเครื่องมือวัด

2.2.8 เกณฑ์การตัดสิน

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยแนวทางในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเด็นต่อไปนี้

1. หาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด
2. สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,192 คน โดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

2.1 แบบทดสอบสถานการณ์วัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องเพื่อการหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด โดยสมมติสถานการณ์ขึ้นเป็นเรื่องราวสั้นๆ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด และมีรูปแบบคำถามที่ถามให้ผู้ตอบระบุหรือเลือกแนวทางการปฏิบัติเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับตนเอง จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดว่า เคยปฏิบัติมากน้อยเพียงใดในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสร้างเป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยมีตัวเลือกเป็น “ปฏิบัติเป็นประจำ” “ปฏิบัติบางครั้ง” และ “ไม่เคยปฏิบัติ” จำนวน 20 ข้อ

3. แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด 4 ด้าน คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 30 ข้อ

สรุปผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความเที่ยงตรง ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1.1 ความเที่ยงเชิงเนื้อหา ใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่า ข้อสอบแต่ละข้อสามารถวัดคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ตรงตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ คำนวณโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00

1.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผลปรากฏ ดังนี้

1.1.2.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.1.2.2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.1.2.3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 14 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ข้อ

1.1.2.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.2 ความยากง่าย และอำนาจจำแนก ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1.2.1 ความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ หาความยากง่ายจากสูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ และดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

1.2.1.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.71 และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.13 ถึง 0.67 มีข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ ได้ข้อสอบจำนวน 23 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.1.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.76 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.49 ข้อสอบที่ไม่ถึงเกณฑ์มีจำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1.2.2 อำนาจจำแนกของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที

1.2.2.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 24 ข้อ และที่ค่ามีค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบไว้ 24 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.2.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ ทุกข้อมีค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้ จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1.2.3 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที

1.2.3.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบไว้ 25 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.3.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีข้อที่ค่า สถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 23 ข้อ มีค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ แต่ผู้วิจัยต้องการข้อความ จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบสอบถาม จึงทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้ จำนวน 20 ข้อ

1.2.4 อำนาจจำแนกของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การทดสอบที

1.2.4.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 60 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 57 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ และมี

ข้อที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อความที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับของเจตคติแต่ละด้าน ได้ข้อความ จำนวน 45 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มทดสอบใช้เครื่องมือ ครั้งที่ 2

1.2.4.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 40 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ข้อ แต่ผู้วิจัยต้องการข้อความ จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปการหาคุณภาพของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จึงทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับของเจตคติแต่ละด้านไว้ จำนวน 30 ข้อ

1.3 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จากการทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.3.1 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR20)

1.3.1.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

1.3.1.2 ผลการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

1.3.2 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.3.2.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

1.3.2.2 ผลการหาคุณภาพของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

1.3.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.3.3.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

1.3.3.2 ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

1.3.4 ความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.3.4.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

1.3.4.2 ผลการหาคุณภาพของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ ปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0. 89

2. เกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนทีปกติ แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติ ผลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติ ตั้งแต่ T_{34} - T_{60} แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติตั้งแต่ T_{18}- T_{70} แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติตั้งแต่ T_{9} - T_{71} แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติ ตั้งแต่ T_{32} - T_{62}

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. คุณภาพของแบบทดสอบ

1.1 ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความเที่ยงตรง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติด จำนวน 3 คน โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบว่า ข้อสอบ / ข้อความแต่ละข้อวัดได้ตรงตามเนื้อหาและคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คนซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ สามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด และถือได้ว่าข้อสอบ / ข้อความแต่ละข้อเป็นตัวแทนของคุณลักษณะที่ดีของพฤติกรรมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 124) ที่ว่า ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น

1.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผลปรากฏ ดังนี้

1.1.2.1 สัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.19 ถึง 0.40 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด สอดคล้องกับคำกล่าวของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 125) ที่ว่า ข้อคำถามใด ๆ ก็ตาม ถ้ามีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูง หรือสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถวัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะนั้น ๆ

1.12.2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.16 ถึง 0.53 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถวัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 :125) ที่กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ โดยถือว่าคะแนนรวมทั้งฉบับเป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวม ๆ ของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ถ้าข้อคำถามใดมีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูงหรือสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง สามารถวัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะนั้น ๆ

1.1.2.3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.06 ถึง 0.54 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 14 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ข้อ ซึ่งถือว่าแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และสอดคล้องกับคำกล่าวของ รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 : 92) กล่าวไว้ว่า ถ้าข้อความใดมีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูง คือสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 หรือ 0.01 แสดงว่า ข้อความนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถวัดในสิ่งที่เป็นคุณลักษณะนี้จริง

1.1.2.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.52 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ซึ่งถือว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2536 : 178) ที่กล่าวว่า ถ้าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงหรือสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถวัดได้ตามลักษณะหรือตามทฤษฎีต่าง ๆ ของโครงสร้างนั้น ๆ

1.2 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1.2.1 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อโดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบและดัชนีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

1.2.1.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.78 ซึ่งถือว่าข้อสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ ทุกข้อ และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.09 ถึง 0.90 มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 23 ข้อ มีข้อสอบบางข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก ที่มีค่าไม่อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 2 ข้อ จะเห็นได้ว่า ข้อสอบส่วนใหญ่ ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่า มีอำนาจจำแนก ใกล้เคียงกับที่ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 314-317) ได้กำหนดไว้ว่า ข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป เป็นข้อสอบที่มีคุณภาพดี แต่ยังมีข้อสอบบางข้อที่ค่าอำนาจจำแนก มีค่าไม่อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทดสอบครั้งแรก จึงมีข้อบกพร่องหลายประการ อาทิเช่น ภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบไม่เหมาะสมกับวัยของผู้สอบ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายและอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ ได้ข้อสอบจำนวน 23 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของภัทรา นิคมานนท์ (2532 : 63) ที่กล่าวว่าข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ข้อสอบที่ดีทั้งสองค่า เช่นเดียวกับ กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540 : 134) กล่าวว่า ในการเลือกข้อสอบนั้น ต้องพิจารณาทั้งค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกไปพร้อมกัน จะพิจารณาค่าหนึ่งค่าใดเพียงค่าเดียวไม่ได้ จะต้องพิจารณาทั้งสองค่า กล่าวคือ ข้อสอบ

ที่ดีควรมีค่าความยากระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และควรมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ข้อสอบใดอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็สามารถเก็บรวบรวมไปใช้ต่อไปได้

1.2.1.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.79 และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.49 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 20 ข้อ และค่าอำนาจจำแนกไม่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 3 ข้อ จะเห็นได้ว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการ ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สอดคล้องกับคำกล่าวของภัทรา นิคมานนท์ (2532 : 61) ที่ว่าข้อสอบที่ดีควรมีความยากง่ายพอเหมาะ กล่าวคือ ค่าความยากง่าย ควรอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และพบว่าค่าอำนาจจำแนก ของข้อสอบส่วนใหญ่ มากกว่า 0.20 ซึ่งถือว่าข้อสอบส่วนใหญ่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540 : 218) ที่กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบนั้นจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จึงจะเป็นข้อสอบที่สามารถจำแนกผู้สอบได้ดี เช่นเดียวกับ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 80) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่มีคุณภาพ ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นแบบทดสอบนั้น ควรมีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และไม่ต่ำกว่า 0.20 สามารถนำไปใช้ทดสอบต่อไปได้ แต่ยังมีข้อสอบบางข้อที่ค่าอำนาจำแนก น้อยกว่า 0.20 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อสอบมีข้อบกพร่องบางประการ อาทิเช่น ข้อสอบค่อนข้างยากเกินไป ลักษณะตัวเลือกชี้บ่งในทางที่ดีและไม่ดีเด่นชัดจนเกินไป ดังนั้นในการรวบรวมเป็นฉบับใหม่ จึงคัดเลือกข้อที่ มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1.2.2 อำนาจจำแนกของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด วิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การทดสอบที

1.2.2.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.233 ถึง 15.293 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 24 ข้อ และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 1 ข้อ จะเห็นว่ามีข้อสอบบางข้อที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทดสอบครั้งแรก จึงมีข้อบกพร่องหลายประการ อาทิเช่น ภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบไม่เหมาะสมกับวัยของผู้สอบ ซึ่ง กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540 : 121) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าค่าอำนาจจำแนกเป็นลบ แสดงว่าข้อสอบนั้น นักเรียนกลุ่มอ่อนทำได้มากกว่านักเรียนกลุ่มเก่ง

ข้อสอบข้อนั้นไม่ควรใช้ ควรตัดทิ้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อสอบ จำนวน 24 ข้อ เพื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.2.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 3.421 ถึง 11.406 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 24 ข้อ แต่ผู้วิจัยต้องการข้อสอบ เพื่อนำแบบทดสอบไปหาคุณภาพของแบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ จึงได้ทำการคัดเลือกข้อมีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540 : 218) ที่ว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบมีค่าสูง ๆ แสดงว่าเป็นข้อสอบ ที่สามารถจำแนกผู้สอบได้ดี จำแนกกลุ่มสูง กลุ่มต่ำได้ชัดเจน และนำไปใช้ทดสอบต่อไปได้

1.2.3 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด วิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การทดสอบที

1.2.3.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ มีค่าถิติทีตั้งแต่ 2.784 ถึง 14.582 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01ทุกข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2535 : 139) กล่าวว่า ข้อสอบที่มีค่า สถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถือว่ามีอำนาจจำแนกที่สามารถจำแนกผู้สอบได้ ถ้ายิ่งค่าสถิติทีมาก แสดงว่าข้อความนั้นสามารถจำแนกผู้สอบได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อความไว้ จำนวน 25 ข้อ เพื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.3.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อมีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.805 ถึง 15.035 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 24 ข้อ และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 1 ข้อ แต่ผู้วิจัยต้องการข้อสอบเพื่อนำแบบทดสอบไปหาคุณภาพของแบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ จึงได้ทำการคัดเลือกข้อมีค่าสถิติทีสูงไว้ตามลำดับ ซึ่งบุญชม ศรีสะอาด (2535 : 94) กล่าวว่า ในการหาอำนาจจำแนกโดยใช้การทดสอบทีนั้น คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจ (ค่าสถิติที) เข้าเกณฑ์ ถ้าจำนวนข้อที่เข้าเกณฑ์เกินกว่าจำนวนที่ต้องการ ให้ตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่าข้ออื่นออก

1.2.4 อำนาจจำแนกของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด วิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การทดสอบที

1.2.4.1 ผลการทดสอบครั้งที่ 1 ปรากฏว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 60 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ -.901 ถึง 11.937 มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวน 1 ข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก จำนวน 57 ข้อ และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 2 ข้อ จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า ข้อความบางข้อมีค่าอำนาจจำแนกติดลบ มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ ซึ่งถือว่าใช้ไม่ได้ อาจเนื่องจากเป็นการทดสอบครั้งแรก ข้อความยังไม่ผ่านการวิเคราะห์มาก่อน เกิดความบกพร่อง ภาษาที่ใช้กำกวมอ่านแล้วสับสน หรือข้อความบ่งชี้ในด้านดีหรือไม่ดีเด่นชัดเกินไป และแบบวัดมีข้อความจำนวนมากทำให้ผู้สอบเบื่อหน่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อความที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนกที่สามารถจำแนกผู้สอบได้ดี โดยพิจารณาข้อที่มีค่าสูงเรียงตามลำดับของเจตคติแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อสอบกระจายครบทุกด้าน รวมจำนวน 45 ข้อ เพื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบครั้งที่ 2

1.2.4.2 ผลการทดสอบครั้งที่ 2 ปรากฏว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีค่าสถิติทีตั้งแต่ -0.142 ถึง 10.100 มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 40 ข้อ และที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนก และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จำนวน 4 ข้อ จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า ข้อความบางข้อค่าอำนาจจำแนกติดลบ มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ ซึ่งถือว่าใช้ไม่ได้ อาจเนื่องจากความบกพร่องบางประการ ภาษาที่ใช้กำกวมอ่านแล้วสับสน หรือข้อความบ่งชี้ในด้านดีหรือไม่ดีเด่นชัดเกินไป และแบบวัดมีข้อความจำนวนมากทำให้ผู้สอบเบื่อหน่ายไม่ตั้งใจทำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาคัดเลือกข้อความที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อที่มีค่าสถิติทีสูงตามลำดับไว้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งถือว่ามีอำนาจจำแนกที่สามารถจำแนกผู้สอบได้ดี เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพ สอดคล้องกับคำกล่าวของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 139) ที่ว่า ในการหาอำนาจจำแนกของมาตราวัดทัศนคติโดยใช้การทดสอบทีนั้น ถ้าข้อความยิ่งมีค่าสถิติทีสูง แสดงว่า ข้อความนั้นจำแนกความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้ตอบได้ดี

1.3 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด จากการทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3.1 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และ 0.79 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าแบบทดสอบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดมีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดจากการทดสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบต่ำกว่าการทดสอบครั้งที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบทดสอบ

ได้ผ่านการปรับปรุง คัดเลือกและหาคุณภาพรายข้อ โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ จึงทำให้มีค่าความเชื่อมั่นสูง ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 0.77 ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง แต่จากการวิเคราะห์จะเห็นว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือต่ำกว่าค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบครั้งที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างอาจส่งผลต่อค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีอิทธิพลต่อค่าความเชื่อมั่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539 : 172) ที่ว่า แบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายปานกลาง จะมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่ง่ายมาก ๆ หรือยากมาก ๆ และแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงจะมีความเชื่อมั่นสูงกว่าแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ แต่เมื่อพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดจากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือต่ำกว่าครั้งที่ 2 จึงอาจกล่าวได้ว่าแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นสูงพอที่จะเชื่อถือได้

1.3.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และ 0.84 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า จากการทดสอบหาคุณภาพ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดต่ำลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ข้อความที่คัดเลือกไว้เพื่อนำไปทดสอบหาคุณภาพนั้นล้วนเป็นข้อความที่มีค่า สถิติที สูง ๆ กล่าวคือ เป็นข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ซึ่งสอดคล้องกับ กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540 : 179) กล่าวไว้ว่า ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของข้อสอบ กล่าวคือ ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูงด้วย

1.3.4 ความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 0.89 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบครั้งที่ 2 ต่ำกว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้น ยังมีข้อ

บกพร่องบางประการ เช่น คำถามที่ใช้ยังกำกวม ข้อความบ่งชี้ในด้านดีหรือไม่ดีเด่นชัดเกินไป แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อสอบมากทำให้ผู้สอบเกิดความเมื่อยล้า ไม่ตั้งใจทำแบบทดสอบ เป็นต้น แต่ความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือมีค่าเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น และข้อความที่นำมาทดสอบผ่านการวิเคราะห์และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพดีอยู่แล้ว ส่งผลให้ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดต่ำลง จึงทำให้ความเชื่อมั่นสูง อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมั่นที่ได้ จากการหาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดทั้ง 4 ฉบับ มีค่าตั้งแต่ 0.77 ถึง 0.89 ซึ่งถือได้ว่าเป็นความเชื่อมั่นสูง สอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539 : 244) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบควรจะมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง

2. เกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนทีปกติ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของผู้สอบ ผลจากการทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า คะแนนดิบของเครื่องมือแต่ละฉบับนั้น การกระจายของคะแนนยังไม่ครอบคลุมทุกค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างยังไม่กระจาย ซึ่งพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 355) ได้กล่าวไว้ว่า ในการทดสอบใด ๆ ก็ตาม มีอยู่น้อยนักที่นักเรียนสอบได้คะแนนทุกระดับชั้นตั้งแต่คะแนน 0 ถึงคะแนนเต็ม จึงมีความจำเป็นที่การสร้างเกณฑ์ปกติจะต้องขยายขอบเขตของคะแนนที่ได้จากการทดสอบให้กว้างออกไปครอบคลุมคะแนนทุกระดับชั้นของแบบทดสอบนั้น ๆ ด้วยเสมอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับขยายขอบเขตของคะแนนดิบในบางช่วงคะแนน ซึ่งได้คะแนนเกณฑ์ปกติจากการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ดังนี้ เกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 2 ถึง 19 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ T_{34}- T_{60} อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีคะแนนทีปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ซึ่งถือว่ามีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดระดับต่ำมากถึงระดับสูงมาก แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 15 ถึง 39 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ T_{18}- T_{70} ซึ่งถือว่ามีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดระดับต่ำมากถึงระดับสูงมาก แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 9 ถึง 38 คะแนน มีคะแนนทีปกติของแบบสอบถามตั้งแต่ T_{9} - T_{71} ซึ่งถือว่ามีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดระดับต่ำมากถึงระดับสูงมาก และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 70 ถึง 148 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติดมีค่าตั้งแต่ T_{32} - T_{62} ซึ่งถือว่า

มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดระดับต่ำมากถึงระดับสูง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดได้ดีกว่าแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

ในการประเมินผลการทดสอบ ถ้าต้องการทราบระดับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใด ใช้เกณฑ์การพิจารณาเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพรัตกุล .2520 : 53)

ตั้งแต่ T_{65} และสูงกว่า แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับสูงมาก

ตั้งแต่ T_{55} - T_{64} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับสูง

ตั้งแต่ T_{45} - T_{54} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง

ตั้งแต่ T_{35} - T_{44} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับต่ำ

ต่ำกว่า สถิติที $_{35}$ แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับต่ำมาก

ถ้าผู้ใดได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T_{35} , T_{45} , T_{55} และ T_{65} ให้เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่มถัดไปเสมอ

3. คู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปใช้ทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการนำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกัน การนำเกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นไปใช้ ควรอ่านคู่มือการใช้เครื่องมือวัดทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงรายละเอียดของเครื่องมือวัดแต่ละฉบับ วิธีการดำเนินการสอบ ซึ่งจะช่วยให้การนำเครื่องมือวัดดังกล่าวไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดแต่ละครั้ง ผู้ใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดควรศึกษาคู่มือการใช้ให้เข้าใจ และอธิบายวิธีการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับให้เข้าใจตรงกัน

1.2 ควรนำเครื่องมือวัดไปใช้วัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เพื่อนำผลการวัดมาวิเคราะห์ สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด อันเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1.3 การนำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่แตกต่างกันออกไป ควรหาเกณฑ์ปกติใหม่สำหรับการแปลผลคะแนนของกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในรูปแบบอื่น เช่น การใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชัด การวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดให้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนกรัตน์ วงศ์ลักษณพันธ์. กลยุทธ์การสื่อสารของเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟูกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด, วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น.กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2540.

กัมภณฑ์ จุนโท.โรงเรียนสีขาว :การสร้างนิสัยให้ห่างไกลสารเสพติด, วารสารวิชาการ .2(7) กรกฎาคม : 49-57 , 2542.

การฝึกหัดครู , กรม. งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา . คู่มือวิทยากรศูนย์เวชศึกษาป้องกัน งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพ ฯ : กรมการฝึกหัดครู , 2528.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน . ความรู้เบื้องต้นเรื่องยาเสพติด. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2540..

_____. โรงเรียนสีขาว เล่ม 1 สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา , 2541.

_____. โรงเรียนสีขาว เล่ม 2 สำหรับผู้บริหารการศึกษาและครูผู้สอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา , 2541.

_____. แนวการจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดสำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว , 2539

_____. เรียนรู้เรื่อง ยาเสพติด..ชีวิตปลอดภัย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2542.

จิตรา ธนสารเสณี. การสื่อสาร ความรู้ ทัศนคติ และทักษะการปฏิเสธสิ่งเสพติดของนักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชลดา สมุทรพงษ์. อิทธิพลของการสื่อสารในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทักษ์อักษร , 2520.

ณัฐพงศ์ พุดหล้า. การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยมหิดล , 2540.

ณัฐพล หาญโสภี. โปรแกรมการสร้างพลังในการส่งเสริมพฤติกรรมการเสพแอมเฟตามีน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสระบุรี, วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

ธนพัฒน์ หาพิพัฒน์. พฤติกรรมการใช้ยาม้าของนักศึกษา กรณีนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2539.

นวนันทน์ กิจทวี. ประสิทธิผลโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยทางการวัดผลและการประเมินผล. กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาสน์, 2540

_____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาสน์, 2535.

บุญเรียง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยทางการศึกษา. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2539.

บุญสม มาร์ติน และสำอาง พ่วงบุตร. สุขศึกษา(พ 203 พ 204). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, มปป.

บุญสม มาร์ติน และคณะ. สุขศึกษา(พ 401 พ 402). กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, มปป.

_____. สุขศึกษา (พ 503 พ 504). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2541.

ประภาสี สุขทรรศนีย์. ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพย์ติดของวัยรุ่นศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2535.

ปรีชา วิหคโต และคณะ. การศึกษาสภาพการใช้ยาเสพย์ติดของนักเรียนระดับประถมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2540.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. สำนักงานโครงการพิเศษ .แผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2535 - 2539) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว,2534.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : บริษัทพิง เกอร์ปริ้นแอนด์มีเดีย จำกัด, 2535.

พิมพ์ใจ บุญยัง. การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพสารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส , วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

พิศมัย สุขอมรรัตน์. การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

ภัทรา นิคมานนท์ . การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ .พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพ ฯ : อักษราพิพัฒน์, 2532.

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

มยุรี จิรวิศิษฎ์. ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชายในจุฬาลงกรณ์มหวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

รัชนี พลแสน. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

รวีวรรณ อังคนุรักษ์. การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา , 2533.

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 2 ตอนที่ 55 ฉบับพิเศษ 24 ตุลาคม 2528.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์, 2536.

_____. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2539.

_____. สถิติวิทยาทางการวิจัย . พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2540.

_____. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น ,2540.

วริศรา วราลักษณ์. การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพย์ติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ . วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. สาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.

วิชาการ, กรม, ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา."รูปแบบของการบริหารงานแนะแนว" กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.

_____ . คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาการเรียนการสอนการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ. 2540.

วิชาการ, กรม, ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ. คู่มือการบริหารการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2537. (เอกสารอัดสำเนา)

_____ . คู่มือการปฏิบัติงาน : การใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

สนิท สมัครการ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง เกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2530.

เสริม ทัศศรี." การสร้างเกณฑ์ปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด" เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาวิจัยการวัดและประเมินผลการศึกษา สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2545.

โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์ และคณะ. การศึกษาการแพร่ระบาดการติดสารเสพติดในเด็กและเยาวชนย่านชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ประสานงานกลางองค์การเอกชนต่อต้านยาเสพติด สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ,2533.

สุพัฒน์ ธีระเวชเจริญชัย. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

สุขภาพจิต, กรม. คู่มือสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, 2543.

ศรีประกาย ทัตตานนท์. ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตน ในการป้องกันสารเสพติดระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. การสำรวจสภาพปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร, 2540.

อรสา โพธิ์ทอง. ความคิดเห็นและการต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนของเยาวชนที่มีประวัติสารเสพติดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง. กรุงเทพฯ : 2533.

อาธิ ครูศากยวงศ์. "พฤติกรรมด้านความรู้และการป้องกันตนเองจากการเสพยาบ้าของนักเรียนนักศึกษาในเขตภาคใต้ ของประเทศไทย," วารสารวิชาการ. 2(8) สิงหาคม 2541.

อารีภักดิ์ เงินบำรุง. ทัศนคติและการยอมรับของวัยรุ่นต่อการนำเสนอข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติดผ่านนักร้อง – นักแสดง . วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.

Jone, Wyman L " A Study of Tenth Grade Student Attitudes Toward and Drug Abuse When Related to a drug Education Program" , Dissertation Abstracts. 38 : 2583-A ; Novamber, 1979.

Kaplan, H.B. and Martin, S.S. " Pathways to Adolescent Drug Use : Self – derogation Peer influence, Weakening of Social Controls , and Early Substance Use ," Journal of Health and Social Behavior. 25 ; 270-289 ; September , 1984.

Maymon,T Effective evaluation of the Modified "Smoking and Cigarette Smoke" Curriculum (MSACS) : Smoking Behavior , Attitudes and Values. (High School, Israel , Perception) Health Education. 7(3) , 1984.

Sallis,F. , Garcia, J., & Best, J. A. Assessing skill ror refusing cigarette and smokeless tobacco. Journal of Behavioral Madicine. 13(5) , 1990.

WHO. Life skill education for children and aldolescents in Schools. Geneva : WHO ,1994.

Yamane, Taro. Statistic : An Introduetory Analisis : N.Y. Harper and Row, 1970.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
ของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์วิชชุดา ถาวรพัฒนพงษ์ กศ.ม.การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
2. อาจารย์สุพัทตรา เศวตะดุล กศ.ม.การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ตรัง
3. อาจารย์อำนวย ธัญรัตน์ศรีสกุล กศ.ม.การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   นักวิชาการ 5 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. อาจารย์อดิศร แก้วแซ่ง กศ.ม.การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   นักวิชาการ 6 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตรัง
5. อาจารย์กุศล จิตรเที่ยง กศ.ม. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
   ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
6. อาจารย์ประคอง เกลื่อนการ กศ.ม.จิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
7. อาจารย์พยงค์ เทพอักษร เภสัชศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
   เภสัชกร 5 วิทยาลัยสาธารสุขสิรินธรตรัง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

(สำเนา)

ที่ ทม 2310/10132 มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นางสาวสุเทวี กังฮา เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานกรรมการ
ผศ. นรา บูรณรัช กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ การดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ฉันทัส ทองช่วย
(อาจารย์ ดร. ฉันทัส ทองช่วย)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

กลุ่มงานบริหารการศึกษา
โทรศัพท์/โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ศธ 1118 / สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
ถนนตรัง-ปะเหลียน จังหวัดตรัง 92000

ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ

ด้วยมหาวิทยาลัยทักษิณ แจ้งว่า นางสาวสุเทวี กังฮา เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ ประธานกรรมการ

ผศ. นรา บูรณรัช กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ การดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

จึงขอเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

แผ้ว รุจิระนันทบุตร

(นายแผ้ว รุจิระนันทบุตร)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

ฝ่ายบริการการศึกษา

โทรศัพท์ (075) 218128

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

ตาราง 23 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวการป้องกันสารเสพติด

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
1	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
4	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
5	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	0	0.85
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
6	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
7	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
8	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
9	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
10	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
11	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	0.85
12	1	1	1	1	1	1	0	0.85
ก	1	1	1	1	1	1	0	0.85
ข	0	1	1	1	1	1	0	0.71
ค	1	1	1	0	1	1	0	0.71
ง	1	1	1	1	1	1	0	0.85
13	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
14	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
15	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
16	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
17	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	-1	1	1	1	0.71
ข	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
18	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	0	0.85
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
19	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
20	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ข	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	0	1	1	1	1	0	1	0.71

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
21	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	0	1	1	0.85
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	0	1	1	0.85
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
22	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	0	1	0	1	1	1	1	0.71
ค	0	1	0	1	1	1	1	0.71
ง	0	1	0	1	1	1	1	0.71
23	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	-1	1	1	1	1	0	1	0.57
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
25	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 24 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวการป้องกันสารเสพติด

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
1	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
4	1	1	0	1	1	0	1	0.71
ก	1	1	0	1	1	0	1	0.71
ข	1	1	0	1	1	0	1	0.71
ค	1	1	0	1	1	0	1	0.71
ง	1	1	0	1	1	0	1	0.71
5	1	1	0	1	1	1	1	0.71
ก	1	1	0	1	1	1	1	0.71
ข	1	1	0	1	1	1	1	0.71
ค	1	1	0	1	1	1	1	0.71
ง	1	1	0	1	1	1	1	0.71

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
6	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
7	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ก	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ข	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ค	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ง	1	0	1	1	1	0	1	0.71
8	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
9	0	0	1	1	1	1	0	0.57
ก	0	0	1	1	1	1	0	0.57
ข	0	0	1	1	1	1	0	0.57
ค	0	0	1	1	1	1	0	0.57
ง	0	0	1	1	1	1	0	0.57
10	1	0	0	1	1	1	1	0.71
ก	1	0	0	1	1	1	1	0.71
ข	1	0	0	1	1	1	1	0.71
ค	1	0	0	1	1	1	1	0.71
ง	1	0	0	1	1	1	1	0.71

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
11	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
12	1	1	-1	1	1	1	1	0.85
ก	1	1	-1	1	1	1	1	0.85
ข	1	1	-1	1	1	1	1	0.85
ค	1	1	-1	1	1	1	1	0.85
ง	1	1	-1	1	1	1	1	0.85
13	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
14	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ก	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ข	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ค	0	1	1	1	1	1	1	0.85
ง	0	1	1	1	1	1	1	0.85
15	1	1	-1	1	1	1	1	0.71
ก	1	1	-1	1	1	1	1	0.71
ข	1	1	-1	1	1	1	1	0.71
ค	1	1	-1	1	1	1	1	0.71
ง	1	1	-1	1	1	1	1	0.71

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
16	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
17	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
18	1	1	0	1	1	1	0	0.71
ก	1	1	0	1	1	1	0	0.71
ข	1	1	0	1	1	1	0	0.71
ค	1	1	0	1	1	1	0	0.71
ง	1	1	0	1	1	1	0	0.71
19	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ก	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ข	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ค	1	0	1	1	1	0	1	0.71
ง	1	0	1	1	1	0	1	0.71
20	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
21	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ก	1	1	0	0	1	1	1	0.71
ข	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ค	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ง	1	1	0	1	1	1	1	0.85
22	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ก	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ข	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ค	1	1	0	1	1	1	1	0.85
ง	1	1	0	1	1	1	1	0.85
23	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00
25	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ก	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ข	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ค	1	1	1	1	1	1	1	1.00
ง	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 25 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
1	1	1	1	1	1	1	1	0.71
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00
4	1	1	- 1	1	1	1	1	0.71
5	1	1	1	1	1	1	1	1.00
6	1	1	0	1	1	1	1	0.85
7	1	1	1	1	1	1	1	1.00
8	1	1	1	1	1	1	1	1.00
9	1	1	- 1	1	1	1	1	0.71
10	1	1	0	1	1	1	1	0.85
11	1	1	1	1	1	1	1	1.00
12	1	1	0	1	1	1	1	0.85
13	1	1	1	1	1	1	1	1.00
14	1	1	1	1	1	1	1	1.00
15	1	0	- 1	1	1	1	1	0.57
16	1	1	1	1	1	1	1	1.00
17	1	0	1	1	1	1	0	0.71
18	1	1	1	1	1	1	1	1.00
19	1	1	0	1	1	1	1	0.85
20	1	1	1	1	1	0	1	0.85
21	1	1	0	1	1	1	1	0.85
22	1	1	0	1	1	0	1	0.71
23	1	1	1	1	1	1	1	1.00
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00
25	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 26 ดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยกี่ยวเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
1	1	1	1	1	1	1	1	1.00
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00
4	1	1	1	1	1	1	1	1.00
5	1	1	1	1	1	1	1	1.00
6	1	1	1	1	1	1	1	1.00
7	1	1	1	1	1	1	1	1.00
8	1	1	1	1	1	1	1	1.00
9	1	1	1	1	1	1	1	1.00
10	0	1	1	1	1	0	1	0.71
11	1	1	1	1	1	1	1	1.00
12	1	1	1	1	1	1	1	1.00
13	1	1	1	1	1	1	1	1.00
14	1	1	1	1	1	1	1	1.00
15	1	1	1	1	1	1	1	1.00
16	1	1	1	1	1	1	1	1.00
17	1	1	1	1	1	1	1	1.00
18	1	1	1	1	1	1	1	1.00
19	1	1	1	1	1	1	1	1.00
20	1	1	1	1	1	1	1	1.00
21	1	1	1	1	1	1	1	1.00
22	1	1	1	1	1	1	1	1.00
23	1	0	1	1	1	0	1	0.71
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00
25	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
26	1	1	1	1	1	1	1	1.00
27	1	1	1	1	1	1	1	1.00
28	0	1	1	1	1	1	0	0.71
29	0	1	1	1	1	1	0	1.00
30	1	1	1	1	1	1	1	1.00
31	1	1	1	1	1	1	1	1.00
32	1	1	1	1	1	1	1	1.00
33	1	1	1	1	1	1	1	1.00
34	1	1	1	1	1	1	1	1.00
35	1	1	1	1	1	1	1	1.00
36	1	1	1	1	1	1	1	1.00
37	1	1	1	1	1	1	1	1.00
38	1	1	1	1	1	1	1	1.00
39	1	1	1	1	1	1	1	1.00
40	1	1	1	1	1	1	1	1.00
41	1	1	1	1	1	1	1	1.00
42	1	1	1	1	1	1	1	1.00
43	1	1	1	1	1	1	1	1.00
44	1	1	1	1	1	1	1	1.00
45	1	- 1	1	1	1	0	1	0.57
46	1	1	1	1	1	1	1	1.00
47	1	1	1	1	1	1	1	1.00
48	- 1	1	1	1	1	0	1	0.57
49	0	0	1	1	1	1	0	0.57
50	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							IOC
	1	2	3	4	5	6	7	
51	- 1	1	1	1	1	1	1	0.71
52	- 1	1	1	1	1	1	1	0.71
53	- 1	1	1	1	1	0	1	0.71
54	1	1	1	1	1	1	1	1.00
55	1	1	1	1	1	1	1	1.00
56	1	1	1	1	1	1	1	1.00
57	1	1	1	1	1	1	1	1.00
58	0	1	1	1	1	0	1	0.71
59	1	1	1	1	1	1	1	1.00
60	1	1	1	1	1	1	1	1.00

ภาคผนวก ง
คู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

คู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความหมายของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1. พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้านที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสารเสพติด ดังนี้

1.1 พฤติกรรมพุทธิพิสัยที่เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถทางสมอง สติปัญญา หรือความคิดในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสารเสพติด

1.2 พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติ การกระทำอย่างมีทักษะเกี่ยวกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา และทักษาการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เพื่อแสดงออกให้เห็นถึงแนวทางในการ หลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด

1.3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงเจตคติของบุคคลต่อการป้องกันสารเสพติด ด้านต่าง ๆ คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม

ความมุ่งหมายของการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดสร้างขึ้นเพื่อประเมินพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อจะได้ทราบสถานะของนักเรียนว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับใด และสถานศึกษาในระดับอื่นที่เกี่ยวข้อง มีเครื่องมือช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดมากขึ้น

โครงสร้างของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เป็นเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
2. แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
3. แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด
4. แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด

การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดนั้น การวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏ ดังนี้

1. คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสารเสพติดจำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 4 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือวัดทั้ง 4 ฉบับ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00

1.2 ความยากง่าย อำนาจจำแนกรายข้อ ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เสนอตามลำดับ ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 397 คน ปรากฏผล ดังนี้

1.2.1 ความยากง่ายของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ คำนวณหาค่าความยากง่ายโดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.70 ถึงเกณฑ์คือ ความยากง่าย มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ทุกข้อ

1.2.2 อำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1.2.2.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนก พบว่า มีค่า อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.13 ถึง 0.67 ถึงเกณฑ์ คือ ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 23 ข้อ และมีข้อไม่ถึงเกณฑ์ คือ ค่าอำนาจจำแนก ไม่อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 2 ข้อ

1.2.2.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.233 ถึง 15.293 มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 24 ข้อ และที่ค่าสถิติทีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ข้อ

1.2.2.3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 2.748 ถึง 14.582 ทุกข้อมีค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.2.2.4 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 60 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ -.901 ถึง 11.397 มีข้อที่ค่า สถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 57 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติทีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ และที่ค่าสถิติที ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ข้อ

การทดลองครั้งที่ 2 กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 404 คน ปรากฏผล ดังนี้

1.2.2 ความยากง่ายของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ คำนวณหาค่าความยากง่ายโดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.78 ถึงเกณฑ์คือ ความยากง่ายมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ทุกข้อ

1.2.3 อำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด

1.2.3.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ คำนวณหาอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรการหาดัชนีค่าอำนาจจำแนก มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.90 ถึงเกณฑ์ คือ ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 20 ข้อ และมีข้อไม่ถึงเกณฑ์ คือ ค่าอำนาจจำแนก ไม่อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 3 ข้อ

1.2.3.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 3.421 ถึง 11.406 มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.2.3.3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การทดสอบที มีค่าสถิติที ตั้งแต่ 1.805 ถึง 15.035 มีข้อที่มีค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 23 ข้อ ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ และที่ค่าสถิติที ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ

1.2.3.4 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ มีค่าสถิติที ตั้งแต่ - 0.142 ถึง 10.100 มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 40 ข้อ มีข้อที่ค่าสถิติที มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ และที่ค่าสถิติที ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ข้อ

1.2.4 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

1.2.4.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 23 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.14

1.2.4.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 24 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.30

1.2.4.3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 25 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.24

1.2.4.4 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 45 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.83

การทดสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน ปรากฏผล ดังนี้

1.2.5 ความเชื่อมั่น และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

1.2.5.1 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.07

1.2.5.2 แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.13

1.2.5.3 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.11

1.2.5.4 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด เท่ากับ 0.37

1.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผลปรากฏ ดังนี้

1.3.1 สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.19 ถึง 0.40 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.3.1 สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.16 ถึง 0.53 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.3.3 สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.06 ถึง 0.54 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 15 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 ข้อ

1.3.4 สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีค่าตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.52 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ

1.4 เกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนทีปกติ และปรับขยายคะแนนทีปกติ ผลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติ ตั้งแต่ T_{34} ถึง T_{60} แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติตั้งแต่ T_{18} ถึง T_{72} แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติตั้งแต่ T_{22} ถึง T_{71} แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนทีปกติ ตั้งแต่ T_{32} ถึง T_{62}

วิธีดำเนินการสอบ

1. การเตรียมก่อนการทดสอบ

1.1 กำหนดวัน เวลาสอบ และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 จัดห้องสอบให้มีสภาพเหมาะสมในการสอบมากที่สุด และเตรียมข้อสอบ กระดาษคำตอบให้เพียงพอ

2. วิธีดำเนินการขณะสอบ

2.1 พูดโน้มน้าวให้ผู้สอบมีความกระตือรือร้นที่จะตอบอย่างเต็มความสามารถ

2.2 ผู้ดำเนินการสอบอ่านคำแนะนำในการตอบแบบทดสอบ ดังนี้

2.2.1 เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดมี 4 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ

2.2.2 ก่อนลงมือสอบ ให้เขียนชื่อ สกุล เลขที่เกี่ยวกับผู้สอบให้เรียบร้อย

2.2.3 ลงมือทำแบบทดสอบ เมื่อผู้ดำเนินการสอบสั่งให้ “ลงมือทำได้ ” และผู้ดำเนินการสอบจะบอก เตือนเวลาให้ผู้สอบทราบ 2 ครั้ง คือ เมื่อจะหมดเวลาครึ่งหนึ่งของเวลาทั้งหมด และเมื่อเหลือเวลาอีก 5 นาที

2.2.4 ให้ผู้สอบตอบคำถามหมดทุกข้อ

3. การปฏิบัติเมื่อหมดเวลาสอบ ก่อนจะให้ผู้สอบออกจากห้องสอบ ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยผู้สอบที่พยายามตั้งใจสอบอย่างดี เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นการสร้างเจตคติที่ดีในการสอบ

การตรวจให้คะแนน

ผู้ตรวจควรถือหลักเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนการตอบรายข้อของแต่ละฉบับ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ มีดังนี้

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. แบบทดสอบสถานการณ์วัดความสามารถในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่ ถูกต้อง โดยเน้นทักษะที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันสารเสพติด คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนขึ้นอยู่กับคำตอบที่เลือกตอบ มีดังนี้

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด (คำตอบแสดงออกถึงการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกที่กำหนดให้อย่างมีทักษะและเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง (คำตอบแสดงออกถึงวิเคราะห์และประเมินทางเลือกจากสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยบอกความรู้สึก มากกว่าการใช้เหตุผล)

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบผิด (คำตอบเป็นการประเมินทางเลือกที่ไม่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น)

3. แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดโดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ให้เลือกพฤติกรรมที่ตรงกับการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งมี 3 ระดับคือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความทางบวก (positive) การให้คะแนนมีน้ำหนักดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 0 คะแนน

ข้อความทางลบ (negative) การให้คะแนนมีน้ำหนักดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 0 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ 2 คะแนน

4. แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความทางบวก (positive) การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบ (negative) การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการทดสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยเทียบหาคะแนนทีปกติ แล้วปรับขยายคะแนนทีปกติโดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุด (lease squares method) ผลปรากฏดังตาราง 27 – 30

ตาราง 27 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
1*	33	11	48
2	34	12	50
3	36	13	51
4	37	14	53
5	39	15	54
6	40	16	56
7	42	17	57
8	43	18	59
9	45	19	60
10	57	20*	62

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 27 แสดงว่าเกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 2 ถึง 19 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ T_{34} ถึง T_{60}

ตาราง 28 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
8*	2	25	39
9*	4	26	42
10*	7	27	44
11*	9	28	46
12*	11	29	48
13*	13	30	50
14*	15	31	53
15	18	32	55
16	20	33	57
17	22	34	59
18	24	35	61
19	26	36	64
20	29	37	66
21	31	38	68
22	33	39	70
23	35	40*	72
24	37		

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 28 แสดงว่าเกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 15 ถึง 39 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ T_{18} ถึง T_{72}

ตาราง 29 เกณฑ์ปกติของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
6*	2	24	41
7*	5	25	43
8*	7	26	45
9	9	27	47
10	11	28	50
11	13	29	52
12	15	30	54
13	17	31	56
14	20	32	58
15	22	33	60
16	24	34	62
17	26	35	65
18	28	36	67
19	30	37	69
20	32	38	71
21	35	39*	73
22	37	40*	75
23	39		

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 29 แสดงว่าเกณฑ์ปกติจากแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพย์ติดมีคะแนนดิบตั้งแต่ 15 ถึง 38 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ T_{22} ถึง T_{71}

ตาราง 30 เกณฑ์ปกติของแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อกับการป้องกันสารเสพติด

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
50*	24	74	34
51*	25	75	34
52*	25	76	34
53*	26	77	35
54*	26	78	35
55*	26	79	36
56*	27	80	36
57*	27	81	36
58*	28	82	37
59*	28	83	37
60*	28	84	37
61*	29	85	38
62*	29	86	38
63*	29	87	39
64*	30	88	39
65*	30	89	39
66*	31	90	40
67*	31	91	40
68*	31	92	40
69*	32	93	41
70	32	94	41
71	32	95	42
72	33	96	42
73	33	97	42

ตาราง 30 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
98	43	122	52
99	43	123	52
100	43	124	53
101	44	125	53
102	44	126	53
103	45	127	54
104	45	128	54
105	45	129	55
106	46	130	55
107	46	131	55
108	47	132	56
109	47	133	56
110	47	134	56
111	48	135	47
112	48	136	57
113	48	137	58
114	49	138	58
115	49	139	58
116	50	140	59
117	50	141	59
118	50	142	59
119	51	143	60
120	51	144	60
121	51	145	61

ตาราง 30 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
146	61	166*	69
147	61	167*	69
148	62	168*	69
149	62	169*	70
150	62	170*	70
151	63	171*	70
152	63	172*	71
153	63	173*	71
154*	64	174*	72
155*	64	175*	72
156*	65	176*	72
157*	65	177*	73
158*	66	178*	73
159*	66	179*	74
160*	66	180*	74
161*	67	181*	74
162*	67	182*	75
163*	67	183*	75
164*	68	184*	75
165*	68	185*	76

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 30 เกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 70 ถึง 148 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบวัดมีค่าตั้งแต่ T_{32} ถึง T_{62}

ตาราง 30 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนทีปกติ
142	59	157*	65	172*	71	187*	77
143	60	158*	66	173*	71	188*	77
144	60	159*	66	174*	72	189*	77
145*	61	160*	66	175*	72	190*	78
146	61	161*	67	176*	72	191*	78
147	61	162*	67	177*	73	192*	78
148	62	163*	67	178*	73	193*	79
149*	62	164*	68	179*	74	194*	79
150*	62	165*	68	180*	74	195*	80
151*	63	166*	69	181*	74	196*	80
152*	63	167*	69	182*	75	197*	80
153*	64	168*	69	183*	75	198*	81
154*	64	169*	70	184*	75	199*	81
155*	64	170*	70	185*	76	200*	81
156*	65	171*	70	186*	76		

* หมายถึง ส่วนที่ปรับขยาย

จากตาราง 31 แสดงว่าเกณฑ์ปกติจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีคะแนนดิบตั้งแต่ 70 ถึง 148 คะแนน คะแนนทีปกติของแบบวัดมีค่าตั้งแต่ T_{32} ถึง T_{62}

เกณฑ์การตัดสิน

การประเมินผลการทดสอบ ถ้าต้องการทราบระดับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด เป็นรายบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใด ให้พิจารณาเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพรัตกุล .2520 : 53)

ตั้งแต่ T_{65} และสงกว่า แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับสูงมาก

ตั้งแต่ T_{55} - T_{64} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับสูง

ตั้งแต่ T_{45} - T_{54} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง

ตั้งแต่ T_{35} - T_{44} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับต่ำ

ต่ำกว่า T_{35} แปลว่า มีพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดในระดับต่ำมาก

ถ้าผู้ใดได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T_{35} , T_{45} , T_{55} และ T_{65} ให้เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่มถัดไปเสมอ

การพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ

ของ

สุเทวี กังฮา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ISBN 974-451-398-5

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งโครงสร้างและเนื้อหา ได้มาจากการวิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และองค์ประกอบของทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในระดับประถมศึกษา (กรมสุขภาพจิต) เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดมี 4 ฉบับ ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด จำนวน 30 ข้อ หาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความเชื่อมั่น สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 1,192 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79 เกณฑ์ปกติมีค่าตั้งแต่ T_{34} - T_{60}

แบบทดสอบสถานการณ์วัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77 เกณฑ์ปกติมีค่าตั้งแต่ T_{18} - T_{70}

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.71 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 14 ข้อ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 และเกณฑ์ปกติมีค่าตั้งแต่ T_{9} - T_{71}

แบบวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการป้องกันสารเสพติด มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 เกณฑ์ปกติมีค่าตั้งแต่ T_{32} - T_{62}

THE DEVELOPMENT OF INSTRUMENTS TO MEASURE PREVENTIVE BEHAVIORS AGAINST ADDICTIVE SUBSTANCES OF STUDENTS IN PRATHOMSUEKSA (PRIMARY EDUCATION) GUADE SIX

An Abstract

By

Sutaywee Kungha

Presented to Thaksin University in Partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education degree in Educational Measurement

October 2002

Copyrighted by Thaksin University

ISBN 974-451-398-5

This study was the development of instruments to measure preventive behaviors against addictive substances of students of Prathomsueksa (primary education) grade six. The structures and contents of the instruments were based on an analysis of the contents in the life-experience cultivation group in accordance with the Primary Education Curriculum of B.E. 2521 (1978 A.D.), revised in B.E. 2533 (1990 A.D.) and on the life-skill components for prevention of addictive substances at primary-education level (Department of Mental Health). There were four instruments to measure the aforesaid behaviors : a 20 - item test to measure cognitive behaviors regarding addictive-substances prevention, a 20-item situational test to measure psychomotor behaviors regarding addictive-substances prevention, a 20-item test of behaviors involving practices in addictive-substance prevention, and a 30-item test to measure affective behaviors regarding attitudes to addictive-substance prevention. These tests were subjected to quality check with reference to content validity, construct validit, and reliability. Norms and manuals for the use of the instruments were created. The sample group, obtained by two-stage random sampling, consisted of 1,992 students of Prathomsueksa grade six under the Office of Primary Education of Trang Province. Following are the findings of the study.

For the cognitive-behaviors test, the content validity from correspondence indices ranged from 0.7 to 1.00. Concerning construct validity, the correlation coefficients between item scores and total - test scores related at the 0.01 level of statistical significance for all items. The reliability value was 0.79. The norm values ranged from T_{34} and $T_{60.}$

For the psychomotor-behaviors tests, the content validity from correspondence indices ranged from 0.57 to 1.00. The values of construct validity based on the correlation coefficients between item scores and total-test scores related at the 0.01 level of statistical significance for all items. The reliability value was 0.77. The norm values ranged from T_{18} to $T_{70.}$

For the test to measure behaviors involving practices in addictive-substance prevention, the content validity from correspondence indices ranged in value from 0.71 to 1.00. The construct validity based on the correlation coefficients between item scores and total-test scores related at the 0.01 level of statistical significance for 14 items, and at the 0.05 level of statistical significance for six items. The reliability value was 0.84, and the norm values ranged form T_9 to $T_{71.}$

For the affective-behavior test, the content validity from correspondence indices ranged in value from 0.57 to 1.00. The construct validity based on the correlation coefficients between item scores and total-test scores related at the 0.01 level of statistical significance for all items. The reliability value was 0.89. The norm values ranged from T_{32} to T_{62}

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุเทวี กังฮา

วัน เดือน ปีเกิด 3 มีนาคม 2516

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 427/81 ถนนเพชรเกษม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง 92130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์
อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์
อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2539 คบ. (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2545 กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา